

GORENJSKI GLAS

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

od 9. do 12. strani

Odprte strani

Celo sedaj moramo govoriti o bratstvu in enotnosti

Delavcu merimo s tehcnico, mi pa morda sploh ne delamo

Stare martinovke ugašajo, nova jeklarna odpira vrata

stran 8

SAVA USPEŠNO KRMARI PO RAZBURKANEM GOSPODAR- SKEM MORJU

3. stran

Ž i v e l i . m a j

Prvomajsko razmišljanje

Prihodnost ne bo odpuščala

Naslov ni povsem pravi za praznični teden, ko smo v ponedeljek proslavljali dan ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda in bo v petek praznik dela. Pretekla leta smo bili ob takšnih priložnostih vajeni drugačnih, vendar je današnja realnost takšna, tako prežeta s krizo, da se resnici ne moremo in ne smemo več izogibati. Zveza komunistov, tako federalna kot po republikah in pokrajinah, še posebej pa v Sloveniji, vedno glasneje in vedno pogostejše opozarja, da se kriza pogloblja in izraža v najrazličnejših oblikah, v razmišljanju in obnašanju ljudi ter v pogledih na možne izhode iz krize, ki, razumljivo, upošteva položaj enega ali drugega in razmere, vedno niso pravšnje, času in težnjam našega prihodnjega razvoja primerne.

Kakšna bo naša prihodnost, kako bomo zlomili krizni obroč, ki nas stiska, kako bomo vsaj v osnovi poenotili naše poglede na razvoj Jugoslavije, je v marsičem odvisno od plenuma centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, ki se je včeraj začel in se bo danes končal v Beogradu. Imenujemo ga kar »Idejni plenum«. Naziv je pravi, saj gre za idejnopolitični odnos do sedanjosti in še bolj do prihodnosti, za idejne poglede na naš gospodarski položaj in razvoj, za družbenopolitični položaj in prihodnost.

Kar precej časa je namreč že minilo od 13. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije, ki so ga nekateri glede našega pri-

hodnjega razvoja, bodisi gospodarskega ali družbenega, imenovali zgodovinski, prelomni, pa je vse skupaj ostajalo le pri besedah. V našem življenju se pojavljajo nova nasprotja, novi problemi, nove zaostritve, tudi pri gledanju na nekatera ključna vprašanja, kar zanesljivo ni v dobro Jugoslavije kot celote ali njenih posameznih delov. Zato zdajšnji idejni plenum ni le potreba, ampak nujna, tudi za samo partijo, ki pogosto niha med partijo oblastništva in zvezo komunistov, povezano in delujočo med ljudmi in zanje, ki jim bo tako kot velikokrat v preteklosti znala pokazati pot iz krize in dati svobodni ustvarjalnosti ljudi pravo ceno.

Stvarnost nas poučuje, da so razlike v razumevanju in ocenjevanju posameznih ključnih vprašanj razvoja samoupravljanja in prepoznavanja teh vprašanj prevelike, celo nevarne. Iluzija je pričakovati, da bo zdajšnji plenum vedno presekel vsa razhajanja. Že veliko bo doseženo, če bomo v prihodnje tudi zaradi tega plenuma v Jugoslaviji lažje dosegali boljšo enotnost pogledov, višjo stopnjo enotnosti akcije, če ne bomo, tako kot sedaj, najraje videvali le sebe in svojih pogledov in problemov, ob problemih in pogledih drugih pa mižali in si zatiskali ušesa.

Pri osnovni stvari pa moramo biti v prihodnje enotni. Predvsem v tem, da ni poti nazaj v družbo nazadnjaške, nizkoproduktivne, državnoplanske ekonomike, ki nas pelje v nazado-

vanje. Ne moremo več dovoljevati zaostajanja za svojimi, pogosto skromnimi cilji in razvitim svetom, se tolažiti s socialnim mirom in enakostjo, z odtujevanjem dohodka tistemu, ki mora o njem odločati, in dovoljevati omejeno demokracijo ter politično, kulturno in tehnološko zaprtost pred svetom. Najprej moramo, sicer težko in ne brez odporov, do sodobnega, blagovno-tržnega, intenzivnega, visokoproduktivnega in tehnološko ter informacijsko opremljenega socialističnega gospodarstva. K temu korajžno stopa tudi drugi socialistični svet, in samo to je način, da se uveljavi družbeni sistem, v katerem je Jugoslavija dolgo nosila zastavo in zbuja la spoštovanje. Nič več ne smemo biti tako nezaupljivi do znanosti, do razmišljanja inteligence in mladih, ki ne poznajo drugega sveta kot tega sedaj, v katerem živijo. Z njim niso zadovoljni in prav je, da želijo boljšega, sebi, svoji ustvarjalnosti in znanju po meri. To je tudi kačipot zvezi komunistov, in veliki njeni in naši nasprotniki so prav tisti, ki menijo drugače in se pojavljajo povsod, v gospodarstvu, politiki, v pravih o političnem sistemu, o ustavi, vlogi federacije, inteligence, mladine, narodov, naši zunanji politiki. Zato je prav, da slovenska zveza komunistov odpira pravo idejno fronto, stopa na idejno sceno. Le tako bo lahko razgaljeno tudi tisto, kar nam je tuje, kar je čas povozil. Če ne bi tako ravnali, bi bil to korak k porazu...

Jože Košnjek

Naročnikom in bralcem Gorenjskega glasa, našim sodelavcem in vsem Gorenjcem čestitamo za praznik dela — 1. maj!

Uredništvo

PO SLOVENIJI IN JUGOSLAVIJI

Najvišje kulturno priznanje Dorci Kralj

Podeljena odličja Svobod

Ljubljana, aprila — V sredo, 22. aprila, so na konferenci Zveze kulturnih organizacij Slovenije podelili letošnja odličja Svobod. Od skupno 86 predlogov je bilo podeljenih 44 odličij Svobod, od tega 25 z zlatim in 19 s srebrnim listom. Priznanje je prejelo 31 posameznikov, ena družina in osem društev, od tega eno pionirsko, en klub, pevski zbor, republiška zveza organizacij in kulturna skupnost narodnosti.

Od Gorenjcev je letos prejela najvišje kulturno priznanje, odličje Svobode z zlatim listom, Dorca Kralj iz Trzica za vsestransko dolgoletno ljubiteljsko kulturno delovanje, zlasti še na gledališkem, glasbenem, literarnem in folklornem področju, posebej pa za spodbujanje mladine za kulturno delovanje, skrb za slovenski jezik in omogočanje uporabe njene arhiva za širše kulturne namene.

Veseli pa smo, da je to visoko odličje letos prejel tudi Niko Kriegel, zavedni koroški Slovenec, doma iz Zahomca. Dobil ga je za dolgoletno kulturno delovanje na raznih področjih, posebej pa za ohranjanje in obujanje domačih šeg in običajev v Ziljski dolini.

D. Dolenc

Dogovor za širše sodelovanje — Pred tremi leti je organizacija ZZB NOV v krajevni skupnosti Vodovodni stolp v kranjski občini navezala stike z borci krajevnih skupnosti Punat na otoku Krku. Zdaj pa so sodelovanje razširili še na mladino. V petek, 24. aprila, so predstavniki borcev, mladine in krajevnih skupnosti iz Punata bili na obisku v krajevni skupnosti Vodovodni stolp v Kranju. Dogovorili so se za izmenjavo športnikov, tabornikov, šolarjev in borcev v poletnem oziroma zimskem času. Predstavnike Punata je sprejel tudi predsednik občinske organizacije ZZB NOV Kranj Ivan Košir, med obiskom pa so si ogledali tudi mesto in muzej. Na sliki: srečanje in razgovori s predstavniki krajevnih skupnosti.

— A. Ž.

Obnovili gostišče v Razorju — Hotel Razor je najstarejši kranjskogorski hotel, ki ga upravlja temeljna organizacija združenega dela Hoteli Gorenjka v Kranjski gori. Zato, ker je bilo gostišče dokaj zanemarjeno in neugledno, so se odločili, da ga obnovijo. Obnova restavracije s 150 sedeži je veljala 40 milijonov dinarjev. Ne le, da je oprema zdaj izredno okusna in moderno izbrana. Razor ponuja tudi pestrejšo hrano: divjačino in domače jedi. Posebnost je tudi soba, kjer po stenah visijo lovske trofeje, ki jih je Razorju podaril Stane Dolanc. — Foto: F. Perdan

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Trzica

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, stavek Gorenjski tisk, tiska Ljudska pravica Ljubljana

Predsednik izdajateljskega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejamo in pišemo: Stefan Žargi (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (odgovorna urednica), Marija Volčjak (gospodarstvo, Kranj), Andrej Zalar (gorenjski kraji in ljudje), Cveto Zaplotnik (kmetijstvo, kronika, Radovljica), Lea Mencinger (kultura), Darinka Sedej (razvedrilo, Jesenice), Helena Jelovčan (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofja Loka), Jože Košnjek (notranja politika, šport), Danica Dolenc (zanimivosti, za dom in družino), Stojan Saje (Trzica), Marjan Ajdovec (tehnični urednik), Franc Perdan in Gorazd Šinik (fotografija).

Časopis je poltednik. Izhaja ob torkih in petkih.

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 — Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorna urednica 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, računovodstvo 28-463, mali oglasi in naročnina 27-960.

Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

Naročnina za I. polletje 1987 je 4.500 din

Zaradi Oljarice ribe v Kokri ne bodo več obračale trebuho

Jože Klanjšek:

Ves čas moramo biti budni

Menda za ljudi v tovarni ni hujšega, kot če iz radia in časopisov udari v svet vest, da je po njihovi krivdi izteklo v reko toliko in toliko strupenih snovi in je zato poginilo toliko in toliko rib. Vsak ima pred očmi bele obrnjene trebuhe rib, najbolj žalostno podoba sodobnega časa. Vse je pokonci, jezno in karajoče gledajo domačini, ki žive ob reki, ribiči, ljudje od blizu in daleč zmajujejo z glavami.

Dvakrat je bilo tako v Kokri pod Oljarico od leta 1978 dalje, pomni Jože Klanjšek, obrakar je bilo hudo. Toda na hitro se ni dalo nič narediti. Edina rešitev bi bila čistilna naprava, a je bila predraga. Takrat so mehansko čistili odpadne vode pri predelavi olja in čiščenju steklenic v polnilnici ter vodo iz pridobivanja tehničnih maščobnih kislin. Imeli so lovilec olj, odstranjevali so le tisto, kar je splavalo na površje, vse ostalo je šlo v Kokro. In če je iz proizvodnje prišel kakšen nenaden sunek, preveč lužine pri pranju steklenic, prevelika koncentracija luga in kisline pri pridobivanju tehničnih maščobnih kislin, kjer uporabljajo žvepleno kislino kot reagent pri procesu, takrat se je zgodilo...

»Zavedali smo se, da moramo nekaj storiti. Toda v obdobju pred letom 1978 ni bilo denarja za čistilno napravo. Ko pa smo se odločili za novo polnilnico, je iz vseh forumov in inštitutov prišel odgovor, da polnilnice brez čistilne naprave ne sme biti. Tedaj smo bili postavljeni pred dejstvo. K sreči smo leta 1982 začeli zmogljivosti rafinerije polno izkoriščati, ugodno smo poslovali, veliko nam je ostalo akumulacije. Zato smo uspeli sami zbrati polovico sredstev, nekaj smo jih združili, nekaj pa dobili od banke. Investiciji sta potekali vzporedno.«

»Večina naših čistilnih naprav je uvožena. Kako to, da ste se vi odločili za domačo?«

»Tudi mi smo imeli možnosti, da bi čistilno napravo uvozili. Ko pa smo pregledali tuje materiale in se pozanimali tudi dru-

god, smo se odločili za domačo izdelavo. Napravili smo vse laboratorijske teste odpadnih vod in na osnovi testov ugotovili, po kakšnem principu bi jih čistili. IMP je izdelal pilotno čistilno napravo, to je miniatura čistilna naprava v s pretokom 1 kubni meter na uro. Tri mesece smo na ta način testirali postopek čiščenja. Rezultati so bili dobri in pri IMP smo potem naročili izdelavo tehnične dokumentacije in projektov.

Čistilna naprava je bila zgrajena leta 1984, dve leti je poskusno obratovala, od začetka leta pa imamo uporabno dovoljenje.«

»Zdaj je torej Kokra zaradi Oljarice varna?«

»Vsa ta leta v Kokro niso šle nobene nevarne snovi. Če že uide strupena snov iz proizvodnje, se v čistilni napravi ustavi. Ni pa strošek le gradnja čistilne

naprave, — naša nas je stala leta 1983 16 milijonov dinarjev — velik strošek so tudi čistila. Samolani smo zanje in za osebne dohodke delavcev v čistilni napravi porabili 20 milijonov dinarjev, za letos lahko računamo kar 40 milijonov. Nič čudnega, da se čistilnih naprav tovarne otepajo, dokler se le da. Ali pa jih zgrade, potem pa obratujejo ali pa ne.«

»Ekonomsko se torej čistilna naprava ne izplača?«

»Ekonomsko ne, to je zelo draga reč, za ohranitev čistega okolja pa je velika pridobitev. Imamo vsaj mirno vest.«

»Zdaj mirneje spite?«

»Vsekakor, čeprav moramo biti še vedno ves čas budni. Če bi odpovedal delavec v proizvodnji, če bi spregledal njegov nadrejeni, za njim pa še delavec v čistil-

Letos so nagrado sklada Borisa Kidriča za inovacijo čiščenja odpadnih voda rafinerije in ustekleničenja jedilnega olja s postopkom tlačne flotacije z raztopljenim zrakom prejeli: strokovnjaki iz IMP Ljubljana Nada Radončič, Alojz Medic in Franc Florjancič ter Jože Klanjšek in Stane Jamnik iz Oljarice Britof.

ni napravi, bi se še vedno lahko zgodilo, da bi se v Kokro izlile prevelike koncentracije strupenih snovi. Tudi do pomora rib bi lahko prišlo.«

»Za to čistilno napravo sta vidva s Stanetom Jamnikom in še trije strokovnjaki iz IMP prejeli nagrado sklada Borisa Kidriča. Sta bila nagrada tudi doma?«

»Ne, doma velja to za delovno nalogo, tudi nagrada sklada je bolj simbolična. Sicer pa ne gre za nagrado. Največ je vredno, da je čistilna naprava tu, da je bila zgrajena z domačo pametjo in za dinarje. Noben uvoz ni bil potreben, nobenih deviz. Vsa jugoslovanska oljarska industrija ima možnost, da od nas povzame in zgradi čistilne naprave po istem načinu.«

»Se že zgledujejo?«

»Da. Pripravljeni so že novi projekti, za nami se za enake čistilne naprave odločajo v tovarnah Zvezda v Zagrebu, Servo Mihael v Zrenjaninu, Vital v Vrbasu in v oljarni Helios v Domžalah.«

»Pripravljate v Oljarici novega?«

»Zdaj izdelujemo dve raziskovalni nalogi, in sicer preučujemo stabilnost olja pri termični obdelavi — razmišljamo o projektu predpraženega zmazane olja krompirčka ter gibanje vsebnosti tokoferola v posameznih fazah predelave olja. V oljni destilati je namreč veliko vitamina E. Vse jugoslovanske oljarne te oljne destilate izvažajo, lahko pa bi iz njih doma pridobivali dragoceni vitamin E. Zanj bi iztržili veliko več denarja. Le oljarji bi se morali dogovoriti med seboj.«

»Vam je še vedno žal, da ste izpustili iz rok proizvodnjo margarine?«

»Se vedno. Bila je grenka, velika izkušnja. Tokrat se bomo za takšno vrsto nove investicije zagotovo bolje pripravili.«

D. Dolenc

Jože Močnik:

Začeti je bilo treba iz nič

Kranj, parila — Bil je nosilec preoblikovanja velike krajevnih skupnosti v tri manjše ter pobudnik, organizator in usmerjevalec vseh pomembnih družbenopolitičnih, samoupravnih in delovnih akcij. Dal je pobudo za krajevni samoprispevek za ureditev prostorov krajevnih skupnosti, otroškega vrta, trgovine in športnih objektov. Že na samem začetku je vodil vse akcije.

Takšna je bila obrazložitev v predlogu, ki ga je v okviru tekmovanja Program akcij krajevnih skupnosti 1981-1985 poslala za Jožeta Močnika iz Čirč Zvezni konferenci socialistične zveze kranjska občinska konferenca

SZDL. Minuli teden, v četrtek, je bila v Ljubljani ob koncu tekmovanja za minulo srednjeročno obdobje slovesna podelitev priznanj. Jože Močnik je bil med redkih iz Slovenije, ki so dobili to zvezno priznanje.

Bilo nas je preveč

»Takrat, 1979. leta, sem bil predsednik velike krajevnih skupnosti Huje-Planina-Čirče. V vodstvu smo si prizadevali, da bi na celotnem območju naredili čim več. Vendar je bila Planina, ki so jo tedaj gradili, nenasitna. Za stare Huje in Čirče največkrat ni ostalo ne časa ne denarja. Ocenili smo, da tako ne gre več in predlagali, naj se velika krajevna skupnost razdeli na tri manjše. Predlog je bil nevaren, tako v krajevni skupnosti kot za odgovorne v občini. Vendar je bil potem na referendumu podprt. Iz ene velike krajevnih skupnosti, kjer je bilo zaradi različnih interesov težko delati, so nastale tri: Čirče, Planina in bratov Smuk.«

Po delitvi se Jože ni umaknil. Prevzel je vodstvo v krajevni skupnosti Čirče. Začetek ni bil preprost. Prej so imeli skupne družbenopolitične organizacije, društva, prostore... Potem nenadoma v Čirčah v formalno ustanovljeni krajevni skupnosti niso imeli ničesar.

Najprej podpora, potem zavzetost

»Začeti je bilo treba iz nič,« se spominja Jože. »Zato smo že na prvem zboru občanov v krajevni skupnosti predložili in sprejeli program za srednjeročno

obdobje. Ugotovili smo, da bo poleg volje in dela treba zbrati tudi precej denarja. Takoj smo razpisali referendum za samoprispevek, za katerega se je potem odločila velika večina. Odločili smo se, da bomo zgradili prostore oziroma dom, trgovino, telefon in izvedli vrsto komunalnih del.«

Bile so težave, takrat ni bilo lahko graditi. Zato je vodstvo krajevnih skupnosti praktično pomenilo tudi gradbeni odbor. Popoldnevi, sobote in nedelje so bile eno samo prostovoljno delo in gradbišče.

»Bilo je toliko težav, da bi bil seznam predolg. Sploh pa jih ne želim ponavljati. Delali smo in zbirali denar, pa nam je vendar inflacija že takrat marsikaj odnesla. Zato smo v vodstvu po petih letih še enkrat ocenili, da smo s samoprispevkom za dve leti prekratki. Tudi na drugem referendumu za podaljšani samoprispevek so ljudje predlog podprli.«

Uspeli smo

Za praznik republike 1985. leta so v Čirčah prvič v samostojni krajevni skupnosti slavili veliko delovno zmago. Odprli so dom s prostori za prireditve, otroško varstvo ter delo krajevnih skupnosti in organizacij, še posebej za mladino. Čeprav so zelo veliko prispevali ljudje sami, so še danes hvaležni za široko družbeno pomoč občinski skupščini in delovnim organizacijam Ibi, Živila, Zvezda, KŽK Mlekarna...

»Ničkoliko neprespanih noči, odgovornosti namreč ni bila majhna, je bilo pozabljenih. Ne vem, kako bi držal, če me tudi družina ne bi bila razumela in spodbujala.«

Razen gradnje doma pa so potekale še druge akcije. Gradili so telefonsko omrežje, se lotevali cest in drugih komunalnih del. Za zgled drugim v občini so bile njihove očiščevalne akcije. Krajevna skupnost je zaživela v pravem pomenu besede. Tako je tudi zdaj, ko imajo vse družbenopolitične organizacije in se v domu vedno nekaj dogaja.

»Vendar vsega, kar smo si ob ustanovitvi zadali, še nismo naredili. Zdaj

Svečanost v prostorih Republiške konference SZDL Slovenije — Predsednik Republiške konference SZDL Slovenije Jože Smole je v petek, 24. aprila, v Ljubljani podelil priznanja osmim krajevnim skupnostim, štirim posameznikom in dvema organizacijama združenega dela iz Slovenije za uspehe pri razvoju in uveljavljanju krajevnih skupnosti. Podelitev priznanj je hkrati pomenila zaključek tekmovanja Program akcij krajevnih skupnosti 1981-1985, ki ga je razpisala Zvezna konferenca socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Kranjske občine je poleg Jožeta Močnika dobila priznanje tudi krajevna skupnost Tenetiše, kjer so v zadnjih petih letih s prostovoljnim delom in prispevki ter domišljam samoupravno organiziranostjo presegli administrativne odnose in poleg številnih drugih akcij zgradili tudi kulturni dom.

poteka drugi del telefonske akcije. Glavna cesta je urejena in tudi pločniki bodo kmalu gotovi. Čakata pa nas še športni igrišče in gradnja trgovskega centra. Slednjega naj bi Živila zgradila leta 1990.«

Zato gradbeni odbor za uresničitev srednjeročnega programa do leta 1990 še vedno dela. Jože je zdaj predsednik, ki uresničitev tistega dela programa, ki je povezan z domom oziroma trgovino, celovito ureditvijo okolice.

»Pustimo razmišljanja o priznanju, čeprav mi veliko pomeni. Veliko prijetnejši je občutek, da smo to priznanje pravzaprav dobili vsi, ki smo si in si bomo še naprej prizadevali, da čim bolj uresničimo cilj izpred let, da bomo živeli v svoji urejeni krajevni skupnosti.«

A. Zalar

Poleg proizvodne snujejo tudi organizacijsko preno

Sava uspešno krmari po razburkanem gospodarskem morju

Kranj, 24. aprila — Ko smo pred dnevi razmišljali, o kateri gorenjski tovarni naj se razpišemo pred praznikom dela in smo že imeli v mislih kranjsko Savo, je prišlo vabilo na časnikarsko konferenco kot naročeno. Zbrala je vodilne Savine može, ki so nas celovito seznanili z delom in načrti 4.700 — članskega kolektiva; spregovorili so o prenovi proizvodnih programov in organizacijski prenovi delovne organizacije, o tekočem poslovanju in investicijski dejavnosti, kadrovske politiki in nazadnje tudi o disciplinskih ukrepih, ki so jih izrekli po novembrski prekinitvi dela.

Proizvodna prenova narekuje tudi organizacijsko

Sedanja organizacijska zgradba Save je stara deset let, odtlej so se pogoji gospodarjenja v mnogočem spremenili, uresničitev proizvodne prenove pa narekuje tudi prenova organizacije, ki je živa stvar, mi pa smo bili doslej pri tem preveč togi, je sprememba napovedal direktor Save Viljem Žener. Reorganizacija Save je sicer šele v obrisih, dokončnih odgovorov še nimajo, računajo pa, da jo bodo s pomočjo Zavoda za produktivnost iz Ljubljane uresničili še letos.

Razlogov zanjo je dovolj. Tržišče, zlasti zahodno, kamor je Sava izrazito usmerjena, nenehno zahteva nove, boljše izdelke, zato »češajo« proizvodni program, izločajo zastarele in manj donosne izdelke. Konkurenčni boj v svetu je neusmiljen, zato je pomemben sleherni prihranek pri stroških, vsaka racionalizacija dela. Minili so tudi časi zaposlovanja v širino, saj so poleg drugih razlogov tudi možnosti za stanovanjsko gradnjo vse bolj pičle.

Z organizacijsko preno bo do skušali odpraviti tudi slabosti, ki so vse bolj izrazite. Po nekaterih organizacijskih okoljih so se razrasli ozki interesi, zaradi prevelike sestavljenosti se počasi odzivajo na spremembe, posamezne funkcije so razbite, tozdi ne nastopajo enotno. Drugače povedano, želijo si večjo enotnost delovne organizacije, hitrejši odzivanje na spremembe, zlasti pri uvajanju novih izdelkov.

Najprej je na vrsti Gumarna Ptuj

Kako nameravajo uresničiti proizvodno in organizacijsko preno, pove »čiščenje« proizvodnega programa v tozdu Gumarna Ptuj, kjer so, se je zaradi perečih problemov lotili. Izločili so dober del nedonosnih izdelkov in jih predali v kooperacije drobnemu gospodarstvu ali povsem opustili. Te dni so začeli seliti velikoserijsko proizvodnjo avtomobilskih zračnic, ki je bila v Kranju uresnjena, zanjo jim je primanjkovalo delavcev. Računajo, da jim bo tam uspelo proizvodnjo z dosedanjih 1.500 ton že konec leta povečati na 2.500, kasneje pa na 4.000 ton. Preselitev seveda zahteva usposobitev delavcev in okoli 1,5 milijarde dinarjev investicijskih in preložitvenih stroškov.

Gumarna Ptuj se je Savi priključila leta 1983, sicer bi bila morala v stečaj. Tudi zadnja leta je 420 — članski delovni kolektiv delal na robu izgube. Zanje bodo zdaj napočili boljše časi, nova proizvodnja bo zaposlila četrtno

delavcev, postali pa bodo enota Savine Tovarne avtopnevmatike.

Drobiž jim kviri ugled po svetu

O poslovanju Save je spregovoril Vinko Perčič, direktor sektorja za plan, analize in računovodstvo. Začel je z najbolj perečo devizno problematiko in dejal, da tudi v Savi niso bili navdušeni nad novim deviznim sistemom, saj so pričakovali skorajšnje probleme. Res se je tako zgodilo, saj so letošnje leto začeli s 7 milijoni dolarjev neplačanih tujih računov. Trenutno pa imajo neplačanih za 5 milijonov dolarjev tujih računov. Kopica manjših računov je to, nekaj še iz lanskega julija. »Drobiž kviri naš ugled po svetu«, je slikovito dejal Vinko Perčič. Savo sicer »rešuje« kooperacija s Semperitom, čeprav je seveda treba reči, da njihovi problemi odsevajo pri poslovnem partnerju.

Med podatki o poslovanju, ki jih je natresel, velja izluščiti stopnjo samostojnosti (delež poslovnega sklada v poslovnih sredstvih), ki se v zadnjih letih popravlja, saj je bila leta 1984 20 — odstotna, leta 1985 28 — odstotna in lani 33 — odstotna.

Nov obračunski sistem ima tehnične napake

Vinko Perčič je tudi zunaj Save znan kot finančni strokovnjak, zato je njegova ocena novega obračunskega sistema toliko bolj zanimiva.

Pravi, da je to reforma, ki je prišla v zadnjem trenutku, zato upa, da bo uresničena. V Savi so se že od nekdaj zavzemali za stvarno prikazovanje dohodka in ga v bilancah tudi izračunavali. Žal pa so zakon dobili v roke birokrati, ki so ga zapletli do onemoglosti, na kar so v Savi že opozorili, kakor tudi na to, da je revalorizacija preko faktorja obračunavanja »kazena«. Zaradi tega in zaradi napak v tehniki (ki bodo, kot vse kaže, odpravljene šele po periodičnih obračunih) se v Savi boje, da bo dohodek spet nestvaren, toda ne napihnen, temveč preveč zmanjšan.

S podatki trimesečnega obračuna še ni mogel postreči, čeprav so že sredi aprila vedeli, da je proizvodnja večja za 2,6 odstotka in s tem odstotek nad planom, da je bila prodaja za 9 odstotkov večja, da je bil izvoz na Zahod večji za 9 odstotkov, saj so tja prodali za 14 milijonov dolarjev itd. S preračunavanjem imajo namreč toliko dela (za vsak toz 11 obrazcev, vsak ima 25 izračunov, skupaj je to 1.800 dodatnih izračunov), da v računovodstvu prvomajskih prazni-

V letošnjih prvih treh mesecih so v Savi izdelali 14 tisoč ton izdelkov, kar je odstotek več kot so planirali, v primerjavi z enakim lanskim razdobjem pa se je fizični obseg proizvodnje povečal za 2,6 odstotka. Vrednost prodanih izdelkov je znašala 29,4 milijarde dinarjev, s čimer so plan presegli za 8,9 odstotka. Na tuje trge so izvozili za 16,4 milijona dolarjev, v primerjavi z enakim lanskim razdobjem je bil izvoz večji za 8,9 odstotka. V sestavi izvoza prevladuje konvertibilni, ki je znašal 14 milijonov dolarjev, na klirnske trge pa so izvozili za 2,4 milijona dolarjev.

Lani pa je Sava na konvertibilne trge izvozila za dobrih 37 milijonov dolarjev izdelkov, kar je predstavljalo že več kot 40 odstotkov celotne proizvodnje. Letos računajo, da bodo na Zahod izvozili za 54 milijonov dolarjev izdelkov.

kov ne bodo imeli. Dodajmo, da revalorizacijske stopnje še niso bile objavljene, da so jih morali dobiti »pri znanjih«.

Ce bi zdaj periodični obračun imel pomen, kakršen mu gre, stvari ne bi bile problematične, pravi Vinko Perčič, toda vemo, kako je pomemben za izračun osebnih dohodkov. Pričakovali smo, da zaradi novega obračunskega sistema ne bo pretresov, toda vnaprej vemo, da bo zaradi napak v tehniki poslovni rezultat slabši, kot bi bil sicer.

Doma poberejo vse domače surovine, ne glede na ceno

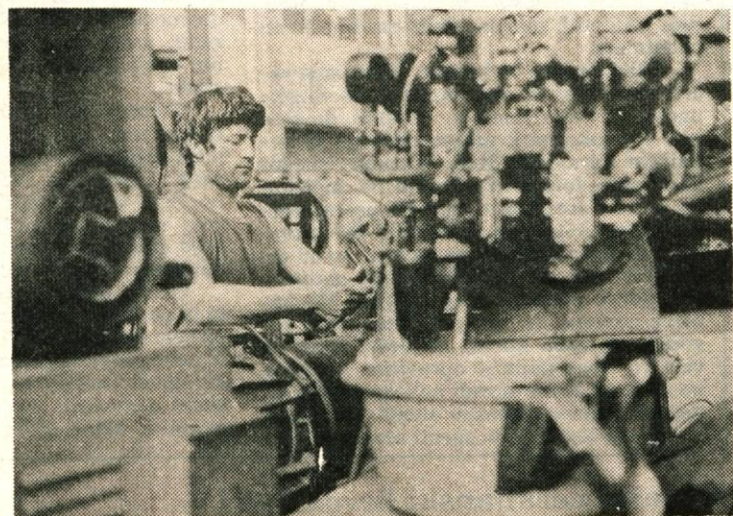
Sava je velik izvoznik, toda tudi velik uvoznik surovin, čeprav doma poberejo vse, ne glede na ceno (kakovost je seveda pomembna), ki so tudi 30 do 50 od-

beni program Optima II ocenjen na 30 milijard dinarjev, uresničevati pa ga nameravajo že jeseni. Naložbeni cilji niso več širitev proizvodnje, temveč boljši izkoristek materiala, smotnejša poraba energije, večja produktivnost, večja kakovost izdelkov.

V Savi začenjajo tudi zgraditi razvojni center, ki je ocenjen na 4 milijarde dinarjev, polovica denarja bo namenjena razvojni opreml.

Do leta 2000 bodo spreobrili sestavo zaposlenih

Sava je imela še donedavna široko odprta vrata za nove delavce, prihajali so od vsepovsod, veliko tudi iz drugih republik, in danes imajo slednji v sestavi zaposlenih tretjinski delež. Zlasti z

stotkov višje od svetovnih. Lani so z Zahoda uvozili za 36 milijonov dolarjev, tja pa izvozili za 34 milijonov dolarjev, torej imajo nalepko pasivca, ki pa jih zelo moti, saj zunanjetrgovinske menjave ne smemo gledati zgolj skozi te nalepke. V ponazoritev tega so povedali, da so sektorske analize, ki jih delajo v ljubljanski ekonomski fakulteti, za gumarsko industrijo pokazale, da bi nas uvoz teh izdelkov veljal 100 denarnih enot; ker jih izdelujemo doma, nas velja 38 enot, upoštevati pa je seveda treba, da imajo naši ljudje delo.

Dodati pa je seveda treba, da je Sava tudi posredni izvoznik, saj njeni izdelki gredo na tuje tudi v naši beli tehniki, avtomobilih, čevljih itd.

Pripravljajo se na naložbeni sunek

O naložbah je govoril Franc Balanč, direktor finančnega sektorja, ki je dejal, da Sava nenehno investira, zdaj ima v teku 14 milijard dinarjev naložb, vsakih pet do osem let pa doživi investicijski sunek. Na takšnega se zdaj pripravljajo, saj je nalož-

nimi je povezana kopica neresenih stanovanjskih vprašanj. Trenutno imajo 337 prošenj za dodelitev družbenega stanovanja, 50 pa bi jih rado stanovanje zamenjalo, predvsem večje za manjše, kar je prav tako odsev sedanjih razmer. V samskih domovih imajo nastanjenih 381 delavcev, vsako leto se jih približno 50 poroči, ustvari družine in seveda zaprosi za stanovanje.

Možnosti za stanovanjsko gradnjo so vse bolj pičle, zato so v Savi za nove delavce priprili vrata. Seveda pa so tako zasukali tudi svoj razvoj, od širine v kakovost, kar seveda narekuje tudi tehnološki razvoj v svetu. Andrej Košič, direktor kadrovskega sektorja, je povedal, da nameravajo do leta 2000 spreobrili sestavo zaposlenih. Danes imajo 51,1 odstotka ne kvalificiranih in priučenih delavcev, leta 2000 naj bi jih imeli le 5 odstotkov. Podvojili pa naj bi število delavcev pri vseh stopnjah izobrazbe, pri sedmi naj bi delež povečali s sedanjega 4,5 odstotka na 10 odstotkov, pri osmi, najvišji, pa s sedanjega 0,1 na 1,5 odstotka.

Poleg izobraževanja zaposlenih bo pri tem pomembno vlogo odigralo štipendiranje. Danes imajo 268 štipendistov, kar je 6,1 odstotka zaposlenih, že prihodnje šolsko leto bodo njihovo število povečali za 70. V zadnjih dveh letih pa jim že uspeva, da pretežni del njihovih štipendistov v srednjih šolah nato nadaljuje šolanje na fakultetah.

M. Volčjak
Foto: G. Šinik

Koga ščitimo: dobre ali slabe delavce?

Disciplinski ukrepi, ki so jih v kranjski Savi izrekli po novemski prekinitvi dela in minuli četrtek dokončno in soglasno po dili na delavskem svetu Tovarne avtopnevmatike, so zunaj varne dvignili veliko prahu. Kako tudi ne, saj je po koprskem drugi primer, da so bili delavci po stavki kaznovani.

Osvežimo najprej spomin. Lani 11. novembra je 35 delavcev izklučili v Tovarni avtopnevmatike prekinitvi dela (brez la jih je bilo zato 150) in zaradi nameranih popravkov pravnika o nagrajevanju nemudoma zahtevalo razgovor z direktorjem Save. Kljub pojasnitvi, da je direktor na službenem potu nju v tujini in da razgovor z njim trenutno ni mogoč, niso delali. Kakor smo izvedeli zdaj, je bila tudi v naslednjih dneh še vroča, saj je prišlo do žalitev in celo do obračunavanja s po mi.

Dogodki so dobili epilog v disciplinskih kaznih: dva delavci so izključili, enega premestili za leto dni, dvema izrekli ja opomin. Kaznovani delavci so se pritožili na delavski svet, sredoval je tudi kranjski družbeni pravobranilec samoupravnja, ki sodi, da sodelovanje v stavki ni kaznivno, ne oporeka kaznim za kasnejše disciplinske prekrške. Delavski svet Tovar avtopnevmatike je v četrtek, 23. aprila, dokončno in soglasno trdil ukrepe disciplinske komisije. Torej lahko predvidevamo, se bo nadaljeval na sodišču združenega dela.

V Savi pravijo, da so za razliko od koprskega primera posepek pravilno peljali, saj je direktor tozda sprva podal predlog uvedbo disciplinskega postopka proti vsem delavcem, ki pozgovoru niso nadaljevali dela. Kasneje pa so jih zoper druge lavce ustavili, saj so ugotovili, da zaradi nereda in pritiskov d niso mogli nadaljevati. Kakor je v petek na časnikarski konferenci povedal direktor tozda Emil Vizovšek, se je delovno vzdeše po teh dogodkih in kaznih bistveno popravilo, kar se odredudi v večji poslovni uspešnosti v letošnjih prvih treh mesecDejal je, da so delavci proti pričakovanjem zelo pozitivno rederali, bolje delajo, podpirajo ukrepe za večji red in boljšo delo.

Savski spor je vsekakor odlični primer za razmislek o stkah pri nas. Proti stavkam načeloma nismo, saj je naša država zakonom ratificirala mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, ki med drugimi vsebuje tudi pravico stavke. Toda v praksi ta načelnost zvozniki, saj način uresničite pravice v naši zakonodaji ni izdelan. Drugače rečeno, zakoske zadrege dopuščajo stavke vseh vrst, od resničnih do izgrede. Nič si torej ne moremo v praksi pomagati s prvobitnimi razli za stavko (delavci štrajkajo iz protesta, ker so izkoriščani), pravil za obnašanje in ukrepanje ni. Je le nekaj navodil, ki so sestavili v sindikatu. To pa seveda ni dovolj, ko spor pride na dišče, kjer ne gre brez pravnih podlag.

Življenje seveda teče svojo pot, ne zmeni se za zakonske drege in ker so pri nas gospodarske razmere težavne, bodo stavseveda še. Čim prej bi torej morali jasno reči, kaj je stavka kakšna mora biti, saj bomo le tako našli odgovor na vprašanj koga ščitimo — dobre ali slabe delavce. To se v savskem primeočitno res lahko vprašamo.

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Revolucionarne prednosti steklenih vlakov

Kilogram steklenih vlaken nadomesti enajst ton bakrenih vodov. Vendar je to le ena od mnogih prednosti komaj vidne »reke teže«: vsebino telefonskega imenika s 500 tisoč naslovi lahko na primer, prenesemo iz enega računalnika v drugega v 1,5 sekunde. Ker je že vlakno samo tanjše od človeškega lasu, človeško oko ne more več zaznati svetlobno — prevodnega steklenega dra. Optično revolucijo je povzročila iznajdba laserja leta 1960, nekaj let kasneje odkritje steklenih vlaken kot prenosnega medija za hitre svetlobne valove. Izhodišni material steklenega vlakna je kremenčev pesek — surovina, ki je v nasprotju z bakrom na voljo v neomejenih količinah. Vendar pa je šele izdelava najčistejšega kremenčevega preska omogočila prenos svetlobe kilometrske razdalje brez trenja. Na področju proizvodnje steklenih vlaken je vodilni koncern Heraeus.

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

Nova vrsta nerjavečega jekla

Dve japonski družbi sta razvili novo vrsto nerjavečega jekla, ki prenese uporabo 200 tisoč ur ob temperaturi 600 stopinj Celzija, ne da bi se poslabšala njegova kakovost. Nova vrsta jekla, oznaka 316 MN je odpornjša proti toploti in prožnejša. Firmi so jo pridobili pri raziskovanju jekla za reaktorje za hitrejši cepitvi, ki jih bodo na Japonskem gradili leta 1997.

Sončna energija za varjenje kovin

Sovjetski znanstveniki ukrajinske akademije znanosti končali poskuse pri varjenju kovin s sončno energijo. S posnim koncentradorjem za nekaj tisočkrat okrepijo sončne žarke jih povečajo pod določenim kotom na paraboličnem ogledalu premerom dveh metrov. V tem gorišču nastane temperatura 3.500 stopinj Celzija, pri kateri se lahko praktično vari vsak material, nekateri pa celo izparijo. Po sodbi strokovnjakov bi ugnil poskus spodbuditi razvoj novega tehnološkega postopka, primer za sintezo materiala z vnaprej določenimi lastnostmi.

Največji kranjski izvozniki na Zahod

Lani se je v primerjavi z letom poprej izvoz kranjskega gospodarstva povečal za 12 odstotkov (v gorenjskem gospodarstvu za 3 odstotke, v slovenskem za 2 odstotka), ob tem pa je izvoz konvertibilno tržišče ostal na ravni leta 1985 (v gorenjskem gospodarstvu se je zmanjšal za 3 odstotke, v slovenskem za 2 odstotka). Izvoz na klirnsko tržišče pa se je v kranjskem gospodarstvu povečal za 32 odstotkov.

Največji kranjski izvoznik na Zahod je bila lani tovarna Sava, ki je imela kar 37 — odstotni delež v konvertibilnem izvozu kranjskega gospodarstva, sledijo Iskra Telematika s 15 odstotki, Iskra Kibernetika s 13,4 odstotka, Iskra ERO s 7 odstotki, Tekslindus s 7,6 odstotka, Planika s 6,6 odstotka, Ibi s 4,8 odstotki, Exoterm s 1,5 odstotka, Zvezda z 1,3 odstotka, Gorenjski tisk s 1,2 odstotkom in Ikos z 0,5 odstotka.

Največjo pokritost konvertibilnega uvoza z izvozom je imel Ikos, in sicer 339,4 — odstotno, nato Ibi 294 — odstotno, Exoterm 191,1 — odstotno, Zvezda 153 — odstotno, Kibernetika 149,2 — odstotno, Iskra ERO 119,3 — odstotno in Telematika 107,3 — odstotno.

Največji delež prihodkov od izvoza v celotnem prihodku imel Ibi, in sicer 36,2 — odstotno, 26,7 — odstotno je imel Iko, 23,6 — odstotno Telematika, 21,8 — odstotno Sava, 20,9 — odstotno Iskra ERO in 20,1 — odstotno Kibernetika, drugi izvozniki so imeli manj kot 20 — odstotno.

Pomemben mejnik v razvoju Save pomeni leto 1986, ko so podpisali pogodbo o poslovno — tehničnem sodelovanju z avstrijskim Semperitom, ki je nato leta 1972 vložil sredstva v povečanje in proizvodnjo radialne pnevmatike. Tedaj je bila s skupnim vlaganjem Save, Semperita in IFC banka iz Washingtona ustanovljena Tovarna avtopnevmatike Sava — Semperit, ki danes zaposluje 1.300 delavcev. Pogodba o skupnem vlaganju s Semperitom je dolgoročna, za najmanj 25 let, in jo dopolnjujejo še pogodbe o tehnični pomoči in licenci, pogodba o marketingu in pogodba o dolgoročni proizvodni kooperaciji. Delež firme Semperit v skupni udeležbi znaša 27,75 odstotkov. Proizvodnja se je od leta 1972 podvojila, proizvodni program pa je zamenjan s proizvodi boljših tehnoloških in uporabnih lastnosti, ki danes predstavljajo doma pojem kakovosti in nosijo dober glas Save in Semperita po svetu.

KRATKE PO GORENJSKI

falt v Brezjah pri Trziču - Asfalt na lokalnih cestah v krajevni upnosti Brezje pri Trziču, ki so ga krajani po dolgoletni želji in izadevanjih dobili pred dnevi, je še posebej obeležil letošnje aznično razpoloženje. Do prvomajskega srečanja v trziški obci-ki bo v petek, 1. maja, ob 11. uri, prav tako v Brezjah pri Trzi-ju, pa bo asfaltirana tudi okolica doma. Sicer pa bodo v krajevni upnosti še posebno slovesno praznovali 10. junija. Za tokratni ajevni praznik bodo zazvonili telefoni. - A. Z.

iščevalna akcija v dolini Lipnice - Za celovito in temeljito iševalno akcijo so se dogovorili predstavniki krajevnih skup-sti in družbenopolitičnih organizacij v dolini Lipnice v rado-iški občini na sestanku, ki je bil sredi aprila. Med drugim so rat sklenili, da bodo izdelali program za preprečevanje ones-ženja okolja v dolini Lipnice. Velika očiščevalna akcija v doli-je bila minuli teden, v petek. Že dopoldne so se ji pridružili i učenci osnovne šole Staneta Žagarja iz Lipnice in šole Ovsi- - A. Z.

aznik na Bohinjski Beli - V spomin na 20. april 1941, ko je bilo i Slamnikih nad Bohinjsko Belo posvetovanje komunistov, so v ajevni skupnosti Bohinjska Bela v radovljški občini minuli ten praznovali. Osrednja slovesnost je bila v četrtek, 23. aprila, ečer v kulturnem domu, ko so podelili tudi krajevna priznanja F. Dobili so jih vzgojno-varstvena enota Radovljica-oddelek hinjska Bistrica, Jože Robič, Anton Kristan in Ivan Zupan. asilsko društvo pa je na prireditvi, na kateri je nastopil tudi ok-t LIP Bled, enoti civilne zaštite Bohinjska Bela podelilo pri-anje za sodelovanje pri različnih akcijah v krajevni skupnosti. A. Z.

nate konjička?

litja Marinšek iz upelj

ad bi imel dravo leglo

Slika pove premalo. Oba Fri-va psa sta prekrasna volčja- . Gala ima tri leta, Hari dve. uri je samo Mitjev, Gala pa od vseh Marinškovih iz Du-lj. Mali Damjan skrbi zanju grabljami in krtačo, oče nosi so iz klavnice, stara mama rbi, da redno dobivata hra-. Skratka, vsi ju imajo radi. Mitja pa je pri hiši glavni eser. Čeprav mu bo komajda let, je že nekaj let član Ki-loškega društva in Naklem. a psa je sam dresiral. Veli-se moraš ukvarjati s psom, te uboga, da sedi popolno- i mirno in gleda v aparat... »Ko je pes še mlad, pri B iz-u, ga moraš navajati na aze "sedi", "poleg", uleči se ora, kamor zahtevaš, iti na ostor, ko ga pokličeš, mora iti k tebi, in podobno,« pripo-duje Mitja. »V nadaljeval-m tečaju pa so že bolj zahte-e dresure: slediti mora člo-

veške stopinje, prinesiti pred-met, biti mora toliko discipli-niran, da ga vodiš brez veržice.« Taka dresura zahteva veliko dela, vendar je Mitja s svojima ljubljencema zadovoljen; Hari je bil pri B izpitu prav dober, Gala pa v nadaljevalnem teča-ju odlična. Mitja si srčno želi zdravo le-glo. V Komendi bo dal kmalu parit Galo. Že nekajkrat so po-skušali, pa so vedno zamudili pravi čas.

D. Dolenc

Obiskali smo gorenjski center za obveščanje

Številka 985 pomaga v nevarnosti in stiski

Kranj, aprila — »Nekateri gledajo na nas, kot da smo nekakšna podaljšana roka države in se včasih tako tudi obnašajo. Takšno pojmovanje pa je napačno, saj ni dveh sistemov znotraj sistema. Strokovno pove-dano je center sestavni del službe za opazovanje in obveščanje ter v tem smislu tudi podružabljanje splošne ljudske obrambe. Preprosto rečeno pa to pomeni, pomagati človeku v stiski,« pravi Peter Mau-ser, vodja centra za obveščanje v Kranju.

Med obiskom v centru je bil dežurni Marko Jeretina

Vsakemu odgovor

Telefonska številka 985 je v Kranju oziroma na Gorenjskem »oživila« 1. janua-rija letos, ko je začel delati neprekinjeno (24 ur) center za obveščanje, katerega daljši naziv je odsek za zveze, kriptozashi-to, opazovanje in obveščanje. Gorenjski center je začel delati med prvimi v Slove-niji, kjer zdaj delajo štirje centri. Republi-ški center dela že od leta 1985, v nekaj me-secih pa bodo začeli delovati tudi drugi centri na področjih za več družbenopoliti-čnih skupnosti oziroma občin.

Tudi center za obveščanje s sedežem v Kranju je bil ustanovljen zato, da ljude Gorenjske v center sporočijo pojave, ki ogrožajo človeška življenja in premože-nje. Pomembne za center so, na primer, informacije o nenadnem nastanku velikih naftnih madežev, prevrnjenih cisternah, sumljivih razpokah ali prekinjenih cest-nih povezavah, o dušecem oblaku ali ne-prijetnem vonju, hudem verižnem trče-nju, nezdobi na tiri, velikem požaru ali eksploziji, nevsakdanjem vedenju živali, poškodovanem ali uničenem rastlinju, vi-sokih vodah, večjih poškodbah na stav-bah, hujših okvarah v industriji in energe-tiki, najdenih eksplozivnih predmetih in podobnem.

»Štiri mesece bo kmalu, odkar smo za-čeli opravljati to nam namenjeno vlogo,« ugotavlja Peter Mauser. »Mislim, da smo jo v sorazmerno kratkem obdobju že ne-kajkrat opravičili. Krst oziroma "snežni krst" smo doživeli že kmalu na začetku, ko je na Gorenjskem zapadlo precej sne-ga. Takrat je telefon na številki 985 zazvo-nil tudi 70 — do 80 — krat na dan. In od ta-krat nas vsa vodstva v krajevnih skupno-stih dobro poznajo. Klic številke 985 na-mreč pomeni, da za neki nenavaden do-godek ni treba klicati na deset mest in več. To vlogo namreč opravimo v centru. pa ne le to. Ko se zaradi nekega pojava ali dogodka začne ustrezna akcija, tistega, ki nas je obvestil o tem, sproti seznanjamo z

ukrepi in nazadnje tudi o koncu akcije oziroma o stanju. Naše pravilo namreč je, da se vsakemu predstavimo in vsakemu tudi damo odgovor.«

985 ni zgrešen klic

Zdaj, ko to prebirate, oziroma do 1. maja bo v dežurni knjigi najbrž zabeleže-nih že 2000 klicev. Ko smo bili v četrtek na obisku v centru, jih je bilo nekaj nad 1900. Medtem ko smo se pogovarjali s Petrom Mauserjem, je bil dežurni Marko Jereti-na. Nekajkrat je zazvonil rdeč telefon in sproščen pogovor v trenutku spremenil v nekakšno naelektreno razpoloženje.

»V centru nas je pet, štirje operativci in jaz kot vodja. Fantje so prizadevni, zav-zeti, dosledni. Skbijo, da informacijo hitro sprejmejo in da takoj, če je treba, sledi tu-di akcija. Naše pravilo je, da so najkasne-je v 15 minutah od sporočila o dogodku obveščeni vsi odgovorni oziroma službe ali strokovnjaki. Z njimi smo potem tudi na zvezi, dokler zadeva ni končana. In ker je naše delovno geslo, da smo zato tu, da človeku pomagamo v nevarnosti ali stiski, tudi noben klic številke 985 ni zgre-šen.«

Po 1. januarju so v centru sprejeli že več obvestil, tako občanov kot služb, po katerih je bilo treba hitro ukrepati. Tak-šni so bili, na primer, klici, ko je nepreki-njeno snežilo, ko je neprijeten vonj pov-zročila na severnem delu Kranja plinska škatla, ko je na Krvavcu porumenel sneg, ko se je razlilo olje in takrat, ko je bager v Savi zalila voda, ko se je pojavila prašičja kuga in ko je bila povodenj v Praprotni polici, pa ko je priletela skala na cesto proti Zirem...

»Zgodilo se je, da je bila v Naklem ne-sreča in je bila številka postaje milice za-sedena. Obvestilo smo sprejeli mi in ga posredovali odgovornim službam. Števil-ka 985 praviloma ni nikdar zasedena, morda največ minuto do dve.«

Da klic na 985 ni nikdar zgrešen, kaže tale primer: v družinskem prepiru je žen-ska možakarja s peto čevlja tako udarila po glavi, da je obležal nezavesten. Ko si je opomogel, je poklical 985 in potrt ter pri-zadet prosil za nasvet. Svetovali so mu, naj pokliče telefonsko številko za pomoč v stiski.

Zanimiv, kako (hitro) center deluje, je tudi primer, ko je šlo za požar. Ko so do-bili sporočilo, so o njem obvestili tudi dežur-nega v izvršnem svetu občinske skupšči-ne. Zelo se je začudil, ker je gorelo v nje-govi neposredni bližini in požara še pred manj kot petimi minutami, ko je gle-dal skozi okno, ni videl.

Včasih dobijo v centru tudi sporočilo, ki bi ga lahko uvrstili medpotegavščinoali pa celo nesramnost. Tako se je, na primer, iz nekega enakega centra v drugi republi-ki oglasil nekdo in dežurnega v kranj-skem nagovoril: »Kolega! Ali imaš morda gume za avto?« Dežurni je na nenavadni

klic seveda tudi odgovoril. Svetoval mu je telefonsko številko trgovine Sava Kranj.

Ko so se v slabem vremenu odpravili na pot v Kranjsko goro otroci iz Apatina, so v centru v Kranju sprejeli prošnjo star-šev, naj poizvejo, kako je z otroki, ali so srečno prispeli. V nekaj minutah je dežur-ni ugotovil, da so otroci že v Kranjski gori, in je zaskrbljene starše pomiril.

Prav med našim obiskom so v centru obravnavali plaz na Ambrožu. Drseti je začel dva dni pred tem v dolžini 100 me-trov in širini 75 metrov. »Gre za material, ki so ga odlagali, ko so gradili smučarsko progo Lukenski graben. Zadnje sporočilo je, da se je plaz umiril in spremenil smer, tako da ne ogroža več vodovodnega zaje-tja. Vendar pa bo Geološki zavod opravil meritve, saj se lahko zgodi, da bo ob prv-em deževju material spet začel drseti.

Hitro ukrepanje

»Naša želja je pravočasna informacija, cilj pa hitro ukrepanje. Z vsemi službami in s strokovnjaki smo dobro povezani po radijskih in telefonskih zvezah. Najpo-

Dežurstvo v centru traja 12 ur. Ob 19. uri je Marka zamenjal Tone Dežman.

membnejše pri našem delu pa je, da vsa-ko informacijo posredujemo naprej, na pravi naslov. Na željo, tako občanov kot zainteresiranih oziroma odgovornih (ka-kor tudi drugih sredstev obveščanja), pa dajemo tudi informacije, kaj se je v posa-mem primeru zgodilo in kakšni so bili ukrepi. Sicer pa center sam praviloma po-javov in ukrepov ne komentira. Za to skr-bijo odgovorni v izvršnih svetih posamez-nih občinskih skupščin ali drugih služ-bah.«

Tako je bilo tudi pozimi s sporočilom o čiščenju snega v Bitnjah. Predsednik kra-jevne skupnosti se je po telefonu jezil nad dežurnim, zakaj nihče ne pride odkidat snega. Takšno naročilo pa so poslali iz centra že nekaj ur pred tem v Komunalno — obrtno gradbeno podjetje Kranj. Sneg, zaradi katerega se je predsednik jezil, pa je bil že dve uri očiščen.

A. Zalar

Uspešni cerkljanski krvodajalci

Avgusta bo še ena akcija

Cerklje, aprila — »Dogovarjamo se, da bi v prihodnje vsak prvi četrtek v mesecu v združenem domu v Cerkljah organizirali merjenje krvnega pritiska. Zadnja krvodajalska akcija je sicer uspela, vendar nameravamo organizirati še eno, da bomo izpol-nili letošnji plan, pravi Andrej Žargaj, predsednik krajevnega organizacije Rdečega križa.

Krvodajalska akcija konec marca povsod v kranjski obci-ni ni najbolje uspela. V kraje-vni organizaciji Rdečega križa Cerklje, ki je bila ustanovlje-na 1953. leta in ima danes 1465 članov na območju krajevnih skupnosti Grad, Poženik, Br-nik in Cerklje, pa je bil odziv dober.

»Prvotno je kazalo, da bomo plan precej presegli, a niso vsi prišli, nekaj pa je bilo tudi od-klonjenih. Plan smo izpolnili 89 — odstotno. Poudariti mo-ram, da je akcija, ki je bila to-krat v Ljubljani, zelo dobro potekala, predvsem veliko bo-lje kot lani v Kranju. Pri iz-vedbi akcije in pogostitvi so nam letos pomagale tudi vse štiri krajevnne skupnosti, pred-vsem pa se zahvaljujem obrtnikom na našem območju. Priznanje pa zaslužijo tudi kmetovalci, ki so se odzvali na odzven, saj v primerjavi z za-poslenimi nimajo plačane dneva,« je povedal Andrej Žargaj, ki je tri leta predse-

nik krajevnne organizacije Rdečega križa.

Avgusta bodo organizirali še eno krvodajalsko akcijo, da bi tako izpolnili letošnji plan. Ob prazniku krajevnih skupnosti pa bodo letos vsem, ki so že večkrat darovali kri, podelili priznanja.

A. Zalar

Samo nerodnost — ali kaj?

Planinska koča na Lipanci, ki se imenuje Blejska koča, čista, gostoljubna in prijetna, ne sprejema toliko obiskoval-cev kot druge naše koče, vendar je vsaj ob lepem vremenu in ob novem letu polna obiskovalcev. Tudi takih, ki prespijo. Prespijo in plačajo prenočnino, ki je lani znašala okoli 500 dinarjev.

Čeprav je pridna oskrbnica, ki sama skrbi za kočo, obisk, pospravljanje in kuhanje, vestno beležila vse tiste, ki so v ko-či lani prespali, je na nedavnem občnem zboru presenečeno osupnila, ko je blagajnik prebral podatke: v koči naj bi bilo prenočilo manj kot dvajset planincev in drugih obiskovalcev in je zatorej »prihodek« od prenočnin znašal pičlih 12.000 di-narjev.

Razumljivo je, da so se planinci ob tem blagajnikovem podatku začudeno dregnili s komolci in se spogledali, saj res ni mogoče verjeti, da bi si v Blejski koči zaželelo spanje le ka-kih petnajst pohodnikov. Nihče pa ni na glas ničesar vprašal, še najmanj ne oskrbnica, ki se na občnem zboru ni niti upala ugovarjati.

Je pa po občnem zboru obzirno pobarala, od kod jim — za vse na svetu — takšen nemogoč podatek, ko pa njena evi-denca pokaže najmanj 300 prenočnin, ki bi se jim dalo pripri-sati vsaj 200.000 dinarjev dohodka? Skomignili so z rameni, češ je »šel pa denar v hrano.«

A s tem pojasnilom še vedno ne more biti zadovoljna. Ra-zočarana je in prizadeta, saj ne more pojasniti udeležencem občnega zbora, da se denar, ki ga redno oddaja, pač »preliva«. Že leta in leta skrbi za kočo, kot njen drugi dom je, in vsako planinsko društvo bi si želelo take oskrbnice. Tudi letos na-merava skrbeti za Blejsko kočo, a kaj, ko ima grenak priokus, da se pač izkupiček od prenočnin javno ne prikazuje točno in korektno.

Če je bila napaka v blagajniškem poročilu samo nerod-nost, je sicer opravičljiva, vendar bi jo morali vseeno popra-viti, da bi o njej obvestili planince. Že zato, ker je pošteni oskrbnici nerodno in je še vedno prizadeta.

D. Sedej

Štefka Jazbar — Bohinjka iz Ljubljane

S KOVČKOM SPISOV V IZGNANSTVO

Stara Fužina — Če bi bila Štefka Jazbarjeva s seboj v izgnanstvo leta 1941 ne vzela namesto drugih nujnih stvari svojih zapisov o Bohinju, bi danes njeno življenjsko delo — zbiranje narodopisnih podatkov — ne obsegalo za cel kovček zvezkov. Več kot šestdeset let je zbiralala, povpraševala, skrbno beležila, pa nikoli izdala v knjigi, kar ima in ve o Bohinju. Zapisi bodo šli v muzej, toda ostali bodo bohinjski

Ko je pred 61 leti prišla v Bohinj kot mlada učiteljica, so Bohinjci, vajeni, da je »dečva« krepka in rdečih lic, zmajevali z glavo. Da bi ta drobna ljubljanska gosposična zdržala bohinjsko zimo? Pa tri razrede šolarjev v Stari Fužini naenkrat naj bi učila? Februarja 1926. leta je bila v Stari Fužini huda zima, pa že nekaj mesecev niso imeli pouka. Učiteljica pred njo je namreč zdržala v Bohinju le kak mesec.

»Vsi so govorili, kako slabo izgledam, in me spraševali, če bom ostala. Od takrat se ni dosti spremenilo, le še bolj drobna sem, pa mi danes, pri mojih štiridesetih kilogramih, vsi pravijo, kako zdrava sem videti,« se smeje pri svojih skoraj 84-letih Štefka Jazbarjeva. Ni je preplašilo to, da je ni pričakalo niti stanovanje, kaj šele sobica, za učiteljico ni bila poskrbljena niti hrana. No, pa se je kasneje vse uredilo. Lepo jo je potolažil tudi Fran Saleški Finžgar, češ, da bodo Bohinjci za svojo učiteljico šli v ogenj. Ko sta se po sedmih letih srečala, pa mu je lahko le rekla, da še ni bilo nobenega takega.

»Pa me imajo ljudje radi, čeprav govorim, da so Bohinjci trdi, vase zaprti; pa mi celo povedo, da me imajo radi,« pravi Jazbarjeva. Najbrž ne bi ostala v bohinjskem kotu vsa ta desetletja, se trudila z bohinjskimi otroki in tu dočakala tako vi-

soke starosti, če se ne bi prav tu tako dobro počutila. Bohinjci ne bi bili Bohinjci, če je ne bi že prvo leto spravili na vrh Triglav, pa še petek je bil in trinajstega, se dobro spominja Jazbarjeva. Kasneje je še nekajkrat šla, a nikoli do vrha. Sicer pa je raje ostajala v dolini, kjer jo je nadvse zanimala zgodovina Bohinja, vsa njegova kulturna in naravna dediščina.

»Mislila sem, da bi bilo vse to dobro zapisati. Kar škoda se mi je zdelo, da bi vse, kar je vedel Janez Mencingerjev — Tinček — tam sem imela stanovanje — šlo v pozabo. Pisala sem vse, kar so mi pri Tinčkovih pripovedovali ob večerih, od tega se je začelo nabirati cele zvezke. Čez nekaj let sem mislila izdati Triglavski zbornik, pripravljeno je bilo kar nekaj gradiva, pa potem iz tega ni bilo nič.«

Toda gradivo je ostalo. Debeli z lepimi, drobno pisavo popisani zvezki s podatki iz starih arhivov, pa to, kar je sama videla in slišala pri starih ljudeh; zapisovala je običaje, noše, zgodovino šolstva, vse o prehrani, o začetkih turizma. Še zdaj hodijo k njej po podatke tisti, ki jih zanima Bohinj, na osnovi njenih zapisov nastajajo knjige, predavanja, njeni zapisi so drobci z zgodovinskega ničkolikokrat so k njej prihiteli učenci, če je bilo treba napisati za domačo nalogo kaj iz bohinjske preteklosti, pa tudi srednješolci so prihajali, kadar so imali seminarske naloge. Včasih jim je kar sama vse napisala — da je bilo bolj točno.

Z leti se je zapisov nabralo toliko, da ne gredo več vsi v stari kovček. Prav v tem kovčku so spisi potovali z njo v Valjevo, za cela štiri leta. Jazbarjeva je bila namreč leta 1941. izgnana v Srbijo, tako kot veliko slovenskih učiteljev. »Na Koprivniku sem bila, pri prijateljici, ko so prišli Nemci in rekli, da imamo uro časa za pripravo. Kaj sem hotela, v kovček sem zložila nekaj perila in eno obleko, nato pa sem ga do vrha natlačila z mojimi zapisi. V drugi roki sem imela blazino, to je bilo vse. Če bi bila vzela druge stvari, za zapise ne bi bilo prostora. Toda to so vsi moji spomini. In kaj bi brez njih?«

Potem se je vrnila v Stara Fužina k svojim učencem, ki so ji tja, v Srbijo, pošiljali četrtkilogramske pakete; več niso smeli tehtati. Nanjo so mislile tudi učence s Češnjice in iz Srednje vasi. Rabili so jo v šoli, vsi so se hoteli učiti, nemalo jih je takoj potrebovalo »ta hitre šole«, pa je zato učila še posebej matematiko in nemški jezik. Še zdaj občasno kdo poprosi za pomoč pri učenju tujega jezika. »Matematiko sem pozabila, ker se ne ukvarjam več s tem, vse drugo pa pomnim,« pravi Jazbarjeva, še vedno živahnega duha, ne pozablja letnice, natančno do datuma, skoraj do ure se spominja nekaterih dogodkov, ne da bi iskala po zapisih v dnevniku. V hiši, kjer dolga leta stanuje, si sama kuha in postori vse drugo, le drva ji nanosi Gašperinov Tonček. Sama še po nekajkrat na dan teče po strmih stopnicah dol, pred hišo, kjer se takoj stopi na travnik, v zelenje. Nasmehne se, ko pokazuje proti Triglavu, še čisto zasnežene mu, svetle oči se ji znajo še vedno prav po deklislo pobjiskati, le kiti, včasih temni in spuščeni, sta zdaj posiveli in speti zadaj v svitek.

Bohinjski pregovori in zabavljice

Hiša gori, so rekli stari ljudje, če so prišli v hišo, kjer so pražili pravo kavo.

Streha gre dol, so rekli, če so zvečer belili žgance z ocvirki.

Kako sovražniku urečeš kravo, da ne da mleka: »Ščiro (sekiro) zasa-diš v knalco (tnalo) in tako dolgo povlečeš (tolčeš) po potorišču (toporišču), da priteče mleko, potem ga krava nima več.«

Črni pirhi

V Bohinju so za veliko noč jajca kar surova nesli k žegnu, barvali so jih šele na velikonočni ponedeljek. V starih časih so jih kuhali v sajah in zato imeli črne pirhe. Jajčne lupine so raztresli okoli hiše. Pri tem niso smeli govoriti, najbolje je bilo, če jih pri tem tudi ni nihče videl. Zato potem noben sovražnik ni mogel k hiši, pute pa so le doma nosile jajca.

Uporni Fužinarji

Okoli leta 1871 so se Fužinarji uprli radovljiskemu baronu, ki je ločil nekaj gozdov od srenje. Komisija je šla z okrajnim glavarjem na baronovo posest. Fužinarji in Studorci pa so jim na planini Krstenici, uro nad Vojami, zastavili pot in jih tirali v dolino. Bilo je nad sto upornih kmetov, ki pa so bili potem hudo kaznovani — od dveh mesecev zapora pa do dveh let. Domovi v obeh vaseh so bili dolgo časa brez gospodarjev.

Mimo prihrumi motor in Jazbarjeva takoj »ustreli« za njim: »No, to je zdaj bohinjska peklenska jaga. Včasih so stari govorili o divji jagi, o goreči verigi, ki jo lahko srečaš opolnoči in se je rešiš le s padcem v jarek ob cesti ali v razor. No, s tem so mladino strašili, da ni ponoči preveč okoli hodila, zdaj pa se pred tem hrupom ni mogoče rešiti v noben graben.« Sploh pa se je v teh desetletjih v Bohinju spremenilo še kaj drugega. Bohinjci ne skrivajo več fresk na hišah pod beležem, da bi turisti ne strmeli vanje, nekoliko bolj z odprtim srcem jih zdaj sprejemajo, pa še vedno ne tako, kot bi jih lahko. Včasih so le ob praznikih nosili lepe obleke, zdaj pa ne veš, ali je delovnik ali nedelja, ljudje so enako oblečeni. Pa dobro zdaj jedo, ne samo ob nedeljah.

Včasih so celo sir, znameniti bohinjski sir, jedli le na redke čase. Če se je kak hlebec po nesreči preklal, so ga združniki lahko kupili po nižji ceni, takrat je bil sir na mizi, drugače ne. No, tudi zdaj ni bohinjskega sira na mizah, drugi se dobi v trgovini,« pravi Jazbarjeva, ki je pred leti še posebej skrbno zbrala vse o prehrani v Bohinju. Takrat se je govorilo o zidavi novega hotela, tam kjer je hrib Vrtovin. Hotelska kuhinja naj bi ponujala tudi nekaj tipično bohinjskega — in kdo bi o tem vedel več kot Jazbarjeva! »Ne vem, če bi gostom ponujali ta prave bohinjske koruzne žgance, ki kar praskajo po grlu — te so jedli za zajtrk z zeljem pa z mlekom, pa za večerjo tudi. Ajdove pa so imeli le ob praznikih. Sicer pa so čez zimo jedli nasoljeno skuto iz sode, s krompirjem...« Novega hotela na Vrtovinu tik ob cerkvi sv. Janeza niso zgradili. Bohinjci in turisti, ki hodijo v Bohinj, oboji imajo zdaj na mizi pogostejše zrezke.

Toda čeprav čas neusmiljeno briše stari in ga zamenjuje z novim, pa nekaj tistega, pristno bohinjskega, še vedno ostaja. Če je Štefka Jazbarjeva celih šestdeset let skrbno in vestno zapisovala vse, kar je bilo tipično bohinjskega, je bilo pri tem posebej pomembno še nekaj: zapisov ni nikoli imela le zase, vsem je posojala, kar je zbrala — šolam, muzejskim delavcem, publicistom. Sama svojih zapisov ni nikoli izdala v knjigi, brošuri. Tak, kot so, bodo ostali na voljo muzeju. Bohinjci pa bodo vedeli, kadar bodo brali kaj iz svojega bogatega narodopisja: o tem je pa že pisala tudi naša Štefka.

L. M.

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ — V galerijskih prostorih Mestne hiše se predstavlja z likovnimi deli akad. slikar Andrej Pavlič. V Mali galeriji Prešernove hiše je na ogled retrospektivna razstava *ŽHO v Kranju*, ki jo je pripravil SKK.

Danes in jutri je še odprta fotografska razstava sarajevskega fotografa *Predraga Čančarja v studiu Kruh* v Centru za umetnost Kranj, Delavski dom, vhod 6, spodaj.

Jutri, v četrtek, ob 20. uri bo v *studiu Kruh* kinotečni film *Sergeja Eisensteina Oktober* (leto 1927). V petek, 1. maja, pa bo naslednji video spored: Monthy Python in S. Gal (več avtorjev), v soboto 2. maja, pa je na sporedu Legenda (rež. Ridley Scott, igra T. Cruise).

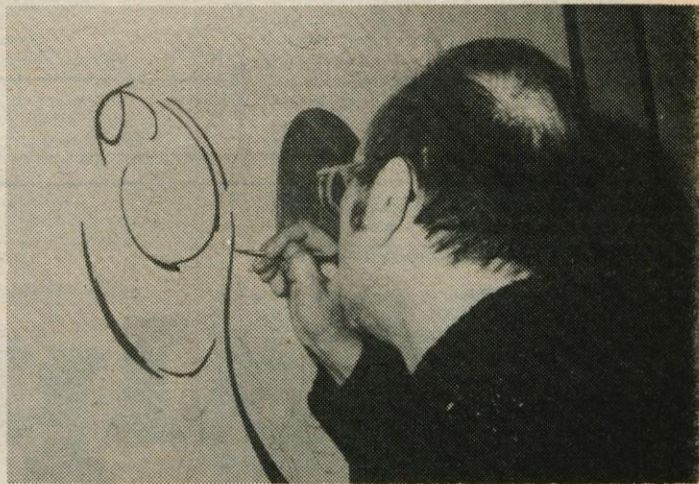
ADERGAS — V soboto, 2. maja, ob 20.15 bo v Adergasu nastopil mešani pevski zbor Svoboda Primskovo s *koncertom ljudskih in umetniških pesmi*. Zbor vodi Nada Selan — Kos. Dohodek od koncerta je namenjen obnovi dvorane.

JESENICE — V galeriji Kosove graščine je na ogled *razstava fotografij*, ki jih je pripravil *Domen Slana*. Razstava je odprta vsak dan razen nedelje in ponedeljka od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

RADOVLJICA — V galeriji Sivčeve hiše je odprta razstava slik, risb in kolažev akad. slikarja *Franca Vozla*.

ŠKOFJA LOKA — Zbirke Loškega muzeja so odprte samo ob sobotah in nedeljah od 9. do 17. ure.

TRŽIČ — V Paviljonu NOB in Kurnikovi hiši razstavlja olja tržiški slikar *Vinko Hlebs*. Razstavi sta odprti vsak dan razen ponedeljka med 17. in 19. uro.

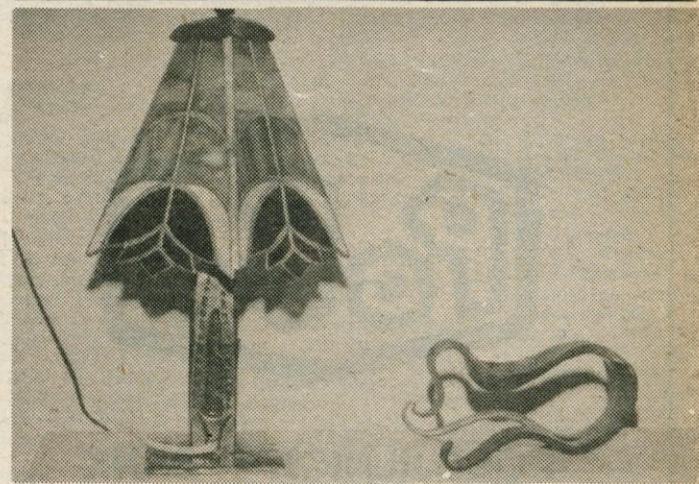
Kranj — Dvorane obnovljenega gradu Kieselstein še niso povsem nared. Predvsem je treba obnoviti freske po stenah, tako da bodo dvoranice v gornjem nadstropju, kjer bodo prireditve, približno take, kot so bile nekdaj. Na sliki: delavec Zavoda za spomeniško varstvo, Tone Marolt, potrpežljivo obnavlja poslikavo na stenah. Foto: Gorazd Šinik

SARTROVE MUHE V KRANJU

Kranj, aprila — Dramska skupina kranjske gimnazije se bo v torek, 5. maja, ob 19. uri v Prešernovem gledališču predstavila z delom J. P. Sartra *Muhe*. To zahtevno predstavo je režirala prof. Mira Avsec, kostume je zrisala akademska slikarka Alenka Kham — Pičman, sešili pa so jih v učnih delavnicah Tekstilnega šolskega centra v Kranju. Vse kaže, da se Kranju obeta zanimiv gledališki dogodek.

D. D.

GALERIJA FLAMINGO

Lesce — V nadstropju nad leščansko pošto si je našla prostoro galerija in »vitro shop« obenem, ima pa malce eksotično ime — Flamingo. Čeprav gre na prvi pogled za prodajno razstavo dokaj reprezentančnih daril, pa je izbira vendarle na meji tistega, kar se je doslej redkeje dobilo v trgovinah. Silva Ivanovič in Iztok Sušteršič, ki sta že pred časom začela izdelovati pri nas še dokaj redke izdelke iz vitraja, razstavljata svetilke, ogledala, predelne stene, svečnike in nekatere druge predmete. Razstavo predmetov popestrijo tudi kovaški izdelki Petra Kosca. Čeprav gre v večini primerov za unikatne izdelke, pa imajo posluh tudi za vse posebne želje.

Da pa bi bila ponudba lepih izdelkov kar najpopolnejša, so se z Društvom likovnih umetnikov Slovenije dogovorili za stalne razstave slovenskih likovnih umetnikov. Trenutno razstavlja akad. slikar France Slana in akad. kipar Stane Kolman, ki se ji-ma je s slikami pridružil tudi Branko Čušin. — Foto: L. M.

DREVO SPOZNANJA

V knjigarni DZS je bila konec preteklega tedna promocija nove, že pete pesniške zbirke Neže Maurerjeve za odrasle. Ob recitacijah članov Linhartovega odra je zbirko predstavil urednik Založbe Obzorja Herman Vogel.

Radovljica — Morda bodo komu pesmi iz najnovejše pesniške zbirke Neže Maurerjeve zvenele nenavadno, že skoraj s prizvokom neke mrčnosti, če posebej, če pozna pesnico po njenih prejšnjih pesniških zbirkah. Morda mrčnost ni ravno prava beseda za označitev občutij, s katerimi se Maurerjeva razodeva v zbirki Drevo spoznanja. Bolj bi ustrezala osuplost nad spoznanji, da zdaj vidi neko novo razsežnost sveta, sebe v njem, ljudi, medtem ko ga je poprej gledala, videla pa ne. Doživetja, ki pomenijo včasih tako neznan, a obenem tako ogrožen preskok od gledati, pa ne videti, h gledati in videti, nas včasih zgřeše. Včasih pa je dovolj slišati zvok, videti sliko, pa doživimo spoznanja, ki jih sicer nosimo nespoznana v sebi. Takšno doživetje je za Maurerjevo pomenilo srečanje z grafikami mladega slikarja Vojka Svetine. Spoznanje, da je v njegovih grafikah vse tisto, kar hoče povedati sebi in drugim tudi sama, toda z besedami, z verzi, so navdihnile ciklus pesmi, s katerimi spoznavamo Maurerjevo z nove, doslej manj znane strani. Dve izpovedi — slikarjeva in pesničarova — v eni knjigi vsaki v svojem, a vendar dopolnjujočem jeziku ponujata bralcu okus po neznanih svetovih, ki jih nosimo v sebi, pa jih ne poznamo, okus po strahu za našo bodočnost, morda tudi strah pred spoznanjem absolutnega. Toda tudi strah v pesmih Neže Maurerjeve zveni z mnogo lirike, pa tudi poguma, videti vse, kar odstirajo spoznanja.

L. M.

Poroka

Ženin in svatje pridejo po nevesto. Vrata so zaprta. Nevestina mati ali sestra vpraša, kaj hočejo. Odgovore — nevesto. Svatom pa najprej vržejo slamnato žensko, s katere pa seveda niso zadovoljni. Nato se za nevesto dolgo časa prerekajo, šele nato se vrata odpro. Nevestina mati da okroglo pleteno pogačo z dvanajstimi svečami s papirnati cvetici — mi ovenčano. Ko jo družica prinese na glavi s prižganimi svečami, zaplese s pogačo nevesta. Ob poroki je znanih tudi mnogo vraž: tako mora nevesta dati ženinu za klobuk »žido«, svilene niti vseh vrst in barv, navite na papir. Če se ob kakršnemkoli krvavenju s to žido povežeta dva prsta na roki skupaj, preneha vsako krvavenje. Ali pa: nevesta mora imeti v čevlju smarno petico, da je blagostanje in sreča v hiši.

Narodno blago

Kakor, žal, marsikje, tudi v Bohinju ugaša lepa pesem: »Rdeča ruta, bel ošpet in zagorelo lice...« In kar srce te zaboli, ko slišiš — iz prelepih starih kril so naredili obleke po novi modi, stare skrinje so razsekali, ker zanje ni bilo več prostora na podstrešju, staro »škofijo« (stol z izrezanim naslonjalom), ki je dočakala 200 in več let, je hlapec razsekal, ker mu je bila v stogu napoti... stare freske na hišah so pobelili, da jih ni so hodili tujci »kar naprej gledat«, zibelke že tudi niso več moderne...

Ob takem razumevanju je sploh čudno, da se je ohranilo toliko, kot se je. Največja nevarnost preti stari, kadar popravljajo in prezidavajo; zlasti skrinje, ki zavzemajo veliko prostora, so obsojene na smrt. Ko bi se dalo takrat vse odkupiti, bi še šlo, drugače pa raje razsekajo kot bi poklonili.

V glavnem so se ohranili tile predmeti: zibeli, skrinje, omarice, kolovrat, trlice, bisage, kožuhi in narodna noša.

Vrtomir in Črtomir

Takrat, ko so bili Bohinjci še pagani, sta živela tu dva graščaka. Eden je imel grad na Vrtovinu, drugi pa na nasprotni strani jezera, na Sovinjaku. Prvi je bil Vrtomir — kristjan, drugi Črtomir — pagan. Hud boj se je vnel med njima — boj med krščanstvom in poganstvom. Zmagal je Vrtomir. Črtomir se je vdal in se dal krstiti v cerkvi sv. Janeza.

JELOVICA

Lesna industrija Škofja Loka

Delovnim ljudem čestita
za praznik dela 1. maj

Industrija bombažnih izdelkov-Kranj

*specializirana DO za izdelavo
žakardskih tkanin za notranjo
opremo stanovanj čestita
Gorenjcem za
praznik dela — 1. maj*

alpina

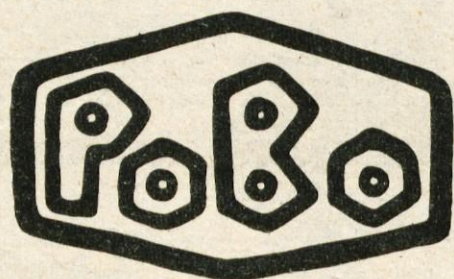
ŽIRI

*Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem čestita za
praznik dela — 1. maj ter jim želi za vnaprej veliko
delovnih uspehov*

TEKSTILNA TOVARNA ZVEZDA
KRANJ, Savska cesta 46

*ČESTITA OBČANOM
IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ZA
PRAZNIK DELA — 1. MAJ*

**POSOJILNICA — BANK
BOROVlje**

s PODRUŽNICO v Brodeh v prostorih stare gostilne Malle

ČESTITA VSEM GORENJCEM OB PRAZNIKU DELA

*Prisrčno vabljeni v našo bančno enoto, kjer vam poleg
najugodnejše menjave nudimo tudi vse bančne storitve!*

**KOGP — TOZD
OBRT, Mirka Vadnova 1
KRANJ**

OBVESTILO GRADITELJEM:

Nudimo vam naslednje usluge:

- dobavo in polaganje vseh vrst tlakov, izolacijskih cementnih plavajočih estrihov
 - vsa tapetniška, stavbno — mizarska, pleskarska, pečarska in steklarska dela
- Dela izvajamo kvalitetno, po solidni ceni ter po možnosti v zelenih rokih.

**Oglasite se pri nas — svetovali vam bo-
mo in ustregli vašim željam. Naš telefon:
26 — 061.**

**Sestavljena organizacija
združenega dela
ALPETOUR Škofja Loka**

**POTNIŠKI PROMET
TOVARNI PROMET
GOSTINSTVO
TURISTIČNA AGENCIJA
ŽIČNICE
PROIZVODNJA KMETIJSKE
MEHANIZACIJE
OBNOVA AVTOPLAŠČEV
SERVISI LAHKIH IN TEŽKIH VOZIL
ELEKTRONSKI RAČUNALNIŠKI CENTER
MEDNARODNA ŠPEDICIJA**

*Delovnim ljudem čestitamo za
praznik dela — 1. maj*

TITAN KAMNIK

**Tovarna kovinskih
izdelkov in livarna
n. sol. o. Kamnik**

*Delovnim ljudem čestitamo
za praznik dela, 1. maj!*

**stavbno in pohištveno mizarstvo
Radovljica
Šercerjeva 22**

**DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO
PRAZNIK DELA — 1. MAJ**

**Kmetijska zadruga Bled
Vrtnarija GMAJNA
na Partizanski cesti**

Obveščamo vas, da smo
pričeli s prodajo
pelargonij in drugih
enoletnih sadik za balkon
in vrt. Nudimo tudi lonce,
gnojila in zaščitna
sredstva. Cvetličarna v
hotelu Jelovica nudi
sveže rezano cvetje in

lončnice. V naših
trgovinah na Bledu in v
Gorjah ter skladišču
Rečica pa lahko dobite
zaščitna sredstva,
repromaterial, kmetijsko
mehanizacijo in gradbeni
material.

*Čestitamo
praznik dela — 1. maj!*

TV SPORED

SOBOTA

2. maja

- 8.00 Poročila
8.05 S. Makarovič: Škrat Kuzma
8.25 Radovedni Taček, 9. oddaja — Slika
8.40 Pamet je boljša kot žamet
8.45 J. Bevc: Ko bo pomlad — Lučka
9.15 Japonske pravljice: Lovca na race
9.30 Tedenski zabavnik, 5. oddaja TV Sarajevo
10.40 Plesalec, ponovitev 2. dela baletnega niza
11.30 Jugoslovanska teveteka: Smeh v partizanih
14.00 V pomladi življenja, ameriški mladinski film
16.10 Jarun: Veslaška regata, prenos in posnetek
17.15 Zdravilne vode: Dolenjske Šmarjske toplice
17.45 Breakdance, ameriški film
19.05 Risanka
19.15 Propagandna oddaja
19.26 Vreme
19.30 TV dnevnik
19.50 Zrcalo tedna
20.10 Propagandna oddaja
20.15 Vranje — mesto dobrih gospodarjev
20.25 Dokumentarna oddaja
21.15 Prvi maj po svetu
21.35 Propagandna oddaja
21.40 Kaleidoskop, angleški film
23.20 Poročila
23.25 Truplo v knjižnici, 2. del angleške nadaljevanke
00.15 Sheldon: V pričakovanju jutrišnjega dne, 4. del ameriške nadaljevanke
- Oddajniki II. TV mreže**
12.50 Test
13.05 Kako biti skupaj
13.35 Hotel Poland in njegovi gosti, 2. del nemške nadaljevanke
15.25 Leskovac: Boks, izbor za EP
16.10 Rezerviran čas
17.15 Glasbena oddaja
17.35 Propagandna oddaja
17.40 Dallas, ameriška nadaljevanke
18.30 Naše malo mesto, ponovitev TV nadaljevanke
19.30 TV dnevnik
20.00 Glasbeni večer: R. Gobec: Kri v plamenih, TV opera
21.30 Poročila
22.00 Knjižni sejem v Parizu
- TV Zagreb I. program:**
10.35 Poročila
10.40 Revija vojaških orkestror
13.35 Deček s Sotle, dokumentarna oddaja
14.30 Sedem TV dni
15.15 Poročila
15.20 Človek in čas, dokumentarna oddaja
16.05 Igrani film
17.30 Folk parada v Valandovu
18.30 Priručno vaši
19.30 TV dnevnik
20.00 Boljše življenje, humoristična serija
20.50 Beg, igrani film
22.35 TV dnevnik
22.55 Nočni spored od dopisnika iz Singapura

NEDELJA

3. maja

- 8.50 Poročila
8.55 Lipica 87, prenos
9.25 Živ žav: Indijske legende, Risanka
10.25 Lutke in lutki
10.30 Lipica 87, prenos
10.45 Fračji dol, ponovitev 12. dela ameriške nanizanke

- 11.10 Lipica 87, prenos
11.20 Šopek domačih
11.50 Lipica 87, prenos
12.30 Propagandna oddaja
12.35 Poročila
13.15 Ko so drugi molčali, nemški film
15.00 Lipica 87, prenos
15.25 S. Shedon: V pričakovanju jutrišnjega dne, ponovitev 4. dela ameriške nadaljevanke
16.10 Jarun: Veslaška regata, prenos
17.10 Propagandna oddaja
17.15 Lipica 87, prenos
18.00 Slovenci v zamejstvu
18.45 Risanka
18.55 Propagandna oddaja
19.00 Danes: Kino, Turistični nagelj-neža
19.26 Vreme
19.30 TV dnevnik
19.55 Propagandna oddaja
20.05 M. Krleža — I. Štivil: Potovanje v Vučjak, 14. del nadaljevanke TV Zagreb
21.00 Propagandna oddaja
21.05 Zdravo, 3. oddaja
22.25 Truplo v knjižnici, 3. del angleške nadaljevanke
23.15 Poročila

Oddajniki II. TV mreže

- 8.55 Poročila
9.00 Danes za jutri, oddaja za JLA in igrani film
12.10 Hotel Poland in njegovi gosti, 3. del nemške nadaljevanke
14.00 Glasbena oddaja
14.20 Avtomobilski dirka formule 1 za VN San Marina, prenos iz Imole
16.40 Test
16.55 Dunaj: SP v hokeju na ledu — 1.2, prenos (slov. kom.)
19.30 TV dnevnik
20.00 Raziskovalci, poljudnoznanstvena serija
20.25 Reportaža z nogometne tekme Velež-Hajduk
20.55 Reportaža z nogometne tekme Budućnost-CZ
21.25 Informativna oddaja
21.45 Kariera Nikodema Dizme, serijski film
22.45 Mejaši, dokumentarna oddaja
23.20 Mali koncert

TV Zagreb I. program:

- 10.30 Srečno pot v 21. stoletje, kontaktni program
12.00 Kmetijska oddaja
13.00 Kar znaš, to veljaš
14.00 Avtomat, serijski film
15.00 Nedejsko popoldne
17.15 Dastine, ameriški film
19.30 TV dnevnik
20.00 A. Marodič: Pisma, nadaljevanke TV Ljubljana
21.00 Domača zabavnoglasbena oddaja
21.45 TV dnevnik
22.05 Športni pregled
22.50 Ljubezen na potovanju, potopisna reportaža
23.20 Poročila

PONEDELJEK

4. maja

- 10.00 Zrcalo tedna
10.20 Steze slave, ameriški film
16.55 TV mozaik — ponovitev
17.15 Poročila
17.20 Radovedni Taček, 10. oddaja Kolo
17.40 Pamet je boljša kot žamet
17.45 Zadnje poletje otroštva, 4. del novosadske nadaljevanke
18.15 Državni ansambel gruzinske folklorne, 1. oddaja

- 18.45 Risanka
18.55 Propagandna oddaja
19.00 Danes: Obzorik
19.26 Vreme
19.30 TV dnevnik
19.55 Propagandna oddaja
20.05 M. Lawrence: Na robu divjine, 1. del ameriške nadaljevanke
20.50 Propagandna oddaja
20.55 Omizje: Kakšna je podoba skupnega jugoslovanskega kulturnega prostora

Oddajniki II. TV mreže:

- 16.55 Test
17.10 TV dnevnik
17.30 Grimmove pravljice, otroška oddaja
17.45 Igrarije, otroška oddaja
18.00 Seografski TV program
18.55 Premor
19.00 Indirekt, oddaja o športu
19.30 TV dnevnik
20.00 Svet danes, zunanja politika
20.30 Mali koncert
20.45 Včerj, danes, jutri
21.05 Domači kino: Ulica črnih kolib, film z Martiniqua
22.35 Znanost

TV Zagreb I. program

- 17.10 Kronika Bjelovara in Varaždina
17.30 Grimmove pravljice, otroška oddaja
17.45 Igrarije, otroška oddaja
18.00 Narava in človek, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke-kviz
19.00 TV koledar
19.30 TV dnevnik
20.00 Krizantema, drama
21.00 Svetovni iziziv, francosko-kanadska dokumentarna serija
22.00 TV dnevnik
22.25 Ritem 87, rock glasba
23.25 Poročila

TOREK

5. maja

- 10.00 Šolska TV: Prometna vzgoja, Zemljepis, Obrambna vzgoja
11.00 Jezikovni utrinki
11.05 Tuji jeziki — Angleščina IX
11.35 Francoščina VIII
16.15 TV mozaik-ponovitev
17.20 Poročila
17.25 Kuža Luža, portret ilustratorja D. Demšarja
17.40 Tedenski zabavnik, 6. del otroške oddaje TV Sarajevo
18.45 Risanka
18.55 Propagandna oddaja
19.00 Danes: Obzorik
19.26 Vreme
19.30 TV dnevnik
19.55 Propagandna oddaja
20.05 S. Bergeč: T. Tomašič: Vmesni čas, TV drama
21.10 Propagandna oddaja
21.15 Integrali
21.55 TV dnevnik

Oddajniki II. TV mreže

- 17.15 Test
17.30 Angleščina
18.00 Francoščina VIII.
10.05 S. slovenski skladatelji
11.05 Svetovna reportaža — 11.30 Srečanje republik in pokrajin
12.10 — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 14.05 Kulturna panorama — 15.00 Radio danes, radio jutri — 16.00 Lotirka domačih — 16.40 Vrtljak — 18.00 Plesi iz jugoslovanske simfonije in komorne literature — 19.35 Za naše najmlajše — 20.00 Mladi mostovi — 23.05 Od to do polnoči — 00.05 — 5.00 Nočni program — glasba

NEDELJA, 3. maja

- Prvi program
5.00 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši? — 10.05 Koncert iz naših krajev v Podgorici — 11.00 — 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.20 Za naše kmetovalce — 15.00 Pojo amaterski zbori — 16.30 Pogovor s poslušalci — 17.05 Priključene operne melodije — 17.50 Radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 — 22.00 V nedeljo

SOBOTA, 2. maja

- Prvi program
4.30 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.05 Pionirski tednik — 9.05 Vedri feljton (mariborski humoristi, avtor Srečko Golob) — 10.05 S. slovenski skladatelji — 11.05 Svetovna reportaža — 11.30 Srečanje republik in pokrajin — 12.10 — 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 14.05 Kulturna panorama — 15.00 Radio danes, radio jutri — 16.00 Lotirka domačih — 16.40 Vrtljak — 18.00 Plesi iz jugoslovanske simfonije in komorne literature — 19.35 Za naše najmlajše — 20.00 Mladi mostovi — 23.05 Od to do polnoči — 00.05 — 5.00 Nočni program — glasba

NEDELJA, 3. maja

- Prvi program
5.00 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši? — 10.05 Koncert iz naših krajev v Podgorici — 11.00 — 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.20 Za naše kmetovalce — 15.00 Pojo amaterski zbori — 16.30 Pogovor s poslušalci — 17.05 Priključene operne melodije — 17.50 Radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 — 22.00 V nedeljo

NEDELJA, 3. maja

- Prvi program
5.00 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši? — 10.05 Koncert iz naših krajev v Podgorici — 11.00 — 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.20 Za naše kmetovalce — 15.00 Pojo amaterski zbori — 16.30 Pogovor s poslušalci — 17.05 Priključene operne melodije — 17.50 Radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 — 22.00 V nedeljo

NEDELJA, 3. maja

- Prvi program
5.00 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši? — 10.05 Koncert iz naših krajev v Podgorici — 11.00 — 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.20 Za naše kmetovalce — 15.00 Pojo amaterski zbori — 16.30 Pogovor s poslušalci — 17.05 Priključene operne melodije — 17.50 Radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 — 22.00 V nedeljo

NEDELJA, 3. maja

- Prvi program
5.00 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši? — 10.05 Koncert iz naših krajev v Podgorici — 11.00 — 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.20 Za naše kmetovalce — 15.00 Pojo amaterski zbori — 16.30 Pogovor s poslušalci — 17.05 Priključene operne melodije — 17.50 Radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 — 22.00 V nedeljo

NEDELJA, 3. maja

- Prvi program
5.00 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši? — 10.05 Koncert iz naših krajev v Podgorici — 11.00 — 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.20 Za naše kmetovalce — 15.00 Pojo amaterski zbori — 16.30 Pogovor s poslušalci — 17.05 Priključene operne melodije — 17.50 Radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 — 22.00 V nedeljo

NEDELJA, 3. maja

- Prvi program
5.00 — 8.00 Jutranji program — glasba — 8.07 Radijska igra za otroke — 9.05 Še pomnite, tovariši? — 10.05 Koncert iz naših krajev v Podgorici — 11.00 — 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 13.20 Za naše kmetovalce — 15.00 Pojo amaterski zbori — 16.30 Pogovor s poslušalci — 17.05 Priključene operne melodije — 17.50 Radijska igra — 19.45 Glasbene razglednice — 20.00 — 22.00 V nedeljo

- 18.30 Mostovi — Hidak
19.00 Rezerviran čas
19.30 TV dnevnik
20.00 Ko se korenin zavemo: Boj iz za žic in mej, 14. epizoda dokumentarne serije
21.00 Narodna glasba
21.45 Zrebanje lota
21.50 Kako je z vašim očetom, humoristična serija

TV Zagreb I. program

- 16.10 TV v šoli: Portret Karla Marxa, Skadarsko jezero
17.10 Kronika Osijeka
17.30 Mali svet, otroška oddaja
18.00 Domača beležnica, izobraževalna oddaja
18.40 Številke in črke-kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Zrebanje lota
20.05 Sijaj Saške in slava Pruske, serijski film
21.05 Kontaktni magazin
22.05 TV dnevnik
22.25 Via satelit
22.25 Poročila

SREDA

6. maja

- 10.00 Mostovi
10.30 S. Bergeč — T. Tomašič: Vmesni čas, ponovitev drame
16.55 TV mozaik-ponovitev
17.25 Poročila
17.30 I. Bevc: Ko je pomlad — pazi na otroke, 2. del lutkovne serije
18.00 Japonske pravljice: Grdi Raček
18.20 Ogrožene pande, poljudnoznanstveni film
18.45 Risanka
18.55 Propagandna oddaja
19.00 Danes: Obzorik
19.26 Vreme
19.30 TV dnevnik
19.55 Propagandna oddaja
20.05 Film tedna: Kontrola na poteh, sovjetski film
21.40 Propagandna oddaja
21.45 TV dnevnik
22.00 Rezerviran čas

Oddajniki II. TV mreže

- 16.55 Test
17.10 TV dnevnik
17.30 Oliver Twist, otroška oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke, kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Znanstveni forum
21.30 Včeraj, danes, jutri
21.45 Umetniški večer

TV Zagreb I. program

- 8.25 Poročila
8.30 Oliver Twist, otroška se
9.00 TV v šoli: Otroci sveta Slovenščina, Vse o jeziku, izobraževalna oddaja
10.30 Poročila
10.35 TV v šoli
12.30 Poročila
16.10 TV v šoli: Kje je Jugoslavija, Za učitelje, Slava Raškaj

- 17.10 Kronika Karlovca, Siska in Gospića
17.30 Oliver Twist, otroška serija
18.00 Izobraževalna oddaja: Družina
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke-kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Obavna svetloba in igrani film
22.30 TV dnevnik
22.55 Videogodba
23.25 Poročila

ČETRTEK

7. maja

- 10.00 TV mozaik: Kaj je film: Kartografski ali dokumentarni film, Šolska TV: J. Pogačnik: Jutrišnje delo, slovenski kratki film
11.00 Vincent, Francois, Paul in drugi, francoski film
16.30 TV mozaik — šolska TV — ponovitev
17.35 Poročila
17.40 Pisma iz TV klobuka
18.25 Zelena straža
18.45 Risanka
18.55 Propagandna oddaja
19.00 Danes: Obzorik
19.26 Vreme
19.30 TV dnevnik
19.55 Propagandna oddaja
20.05 Tednik
21.05 Propagandna oddaja
21.10 G. Torrente Ballester: Sonce in senca, 12. del španske nadaljevanke
22.15 TV dnevnik
22.30 Retrospektiva dokumentarnih žanrov: Majnik Jožefa Čudna

Oddajniki II. TV mreže

- 16.55 Test
17.10 TV dnevnik
17.30 Smogovci, otroška serija
18.00 In tudi letos, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke-kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Narodna glasba
20.45 Poročila
20.55 Dokumentarni večer
22.25 Odprta knjiga

TV Zagreb I. program

- 8.25 Poročila
8.30 Smogovci, otroška serija
9.00 TV v šoli: Književnik o književnikih, Oglik, Vaš vrt, Vprašanja in odgovori, Močvirje
17.10 Kronika Splita
17.30 Smogovci, otroška serija
18.00 In tudi letos, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke-kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka

- 19.30 TV dnevnik
20.00 ZIP, politični magazin
20.55 Izbrani trenutki
21.05 Igrani film
22.45 TV dnevnik
23.05 Via satelit
23.35 Poročila

PETEK

8. maja

- 10.00 Tednik
11.00 G. Torrente Ballester: Sonce in senca, ponovitev 8. dela
16.30 Tednik
17.30 Poročila
17.35 Makedonske ljudske
17.50 Dolga bela sled, 1. del češkoslovaške nadaljevanke za otroke
18.20 Več veselja z vrtom, 2. oddaja
18.45 Risanka
18.55 Propagandna oddaja
19.00 Danes: Obzorik
19.26 Vreme
19.30 TV dnevnik
19.55 Propagandna oddaja
20.05 E. Gowan: Srce gorate dežele, 6. del novozelandske nadaljevanke
21.00 Propagandna oddaja
21.05 Po sledovih Slovencev v svetu X: Ob srebrni reki, dokumentarna serija
21.45 Rezerviran čas
21.55 Propagandna oddaja
22.00 TV dnevnik
22.15 Ljubzenska pisma z naklepom, jugoslovanski film

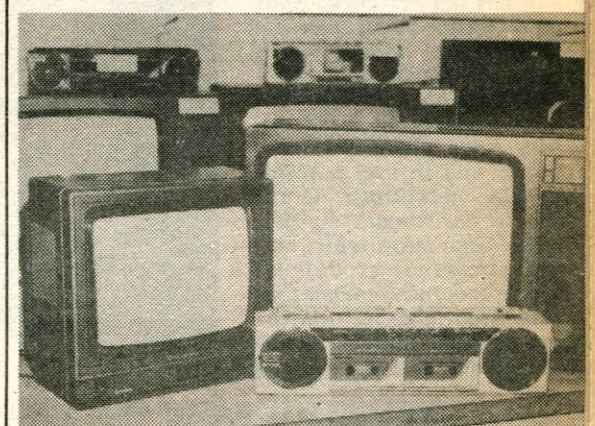
Oddajniki II. mreže

- 16.55 Test
17.10 TV dnevnik
17.30 Otroška oddaja
18.00 Diagnoze, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke — kviz
19.00 Piknik v Rogaški slatini, oddaja
19.30 TV dnevnik
20.00 Glasbena parada 3 srca Radenci 87
20.40 Včeraj, danes, jutri
21.05 Zmeda, italijanski film
22.35 En avtor — en film

TV Zagreb I. program

- 8.20 Poročila
8.25 Otroška oddaja
8.55 TV v šoli: Zakaj, zakaj, živimo z glasbo
10.30 Poročila
10.35 TV v šoli
12.30 Poročila
16.10 TV v šoli: Nemščina, TV gledališče
17.10 Kronika Reke
17.30 Otroška oddaja
18.00 Diagnoze, izobraževalna oddaja
18.30 Risanka
18.40 Številke in črke-kviz
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Grenka zdravila, serijski film
21.00 Ikarov let — kviz
22.00 TV dnevnik
22.20 Kulturni magazin
23.50 Mali koncert
00.05 Poročila

IZBRALI SO ZA VAS

V blagovnici Astra v Kranju imajo te dni poleg posebne prodajne akcije tapet in talnih oblog tudi še posebno veliko izbiro barvnih televizorjev različnih proizvajalcev, pralnih strojev Gorenje in nerjaveče posode, uvoženo iz Italije.

NOVO V KINU

Ameriški film **Sladke sanje** je na filmski trak posnetja biografija nekoč slavne country pevke Patsy Klein. To je resnična ljudska in ljubezenska zgodba ženske, ki se bori za uspeh in za ljubezen človeka, ki finančno ni uspešen, ki pije, jo vara, toda na neki način vendarle ves čas ostaja njen. Za to vlogo se je slovita ameriška igralka Jessica Lange potegovala za oskarja.

Nora zabava v Evropi pa je ameriška komedija. Družina Greeswald, oče, mati in dva otroka, zmagajo na popularnem TV kvizu. Za nagrado potujejo v Evropo. Na svoji poti skozi Anglijo, Francijo, Nemčijo in Italijo žele doživeti vse, kar jim lahko nudi stara Evropa. Na koncu se spet radi vrnejo v svojo dobro, malo manj staro Ameriko.

Prihaja spet **Policajska akademija II.** Mladi policisti osvobodijo mesto punkejev, ki terorizirajo vseh. Na čelu policistov je spet Mahoni, pomagajo mu preprosti ljudje iz mesta. Film je poln akcije, komičnih scen, dvorana pa polna smeha.

Ameriško — kanadski film **Avtopstopar** je srhljivka. Mladi šofer Jim Halsey na samotni tekaški cesti ustavi avtopstoparju in od tega trenutka naprej postane njegovo življenje pravi pek. Ryder mu grozi z nožem in s težavo si reši življenje. Kasnejše srečanje z njim mu dokaže, da Ryder pobija vseprek, vendar daje Jimu namig, da je on edini, ki bi lahko preprečil to pobijanje. Toda kako? Jim skuša spraviti Ryderja za rešetke, a policija v svoji togosti njega obravnava kot ubijalca. Ryder ga reši iz zapora in beg pred policijo se nadaljuje. Ryder v bistvu želi, da ga Jim ubije in pripelje situacijo do točke, ko Jimu resnično ne preostane nič drugega. Zdjaj je ob cesti spet avtopstopar, tokrat je to Jim.

Film bo igral med prazniki v predpremi, in sicer 1. maja na Jesenicah, 2. maja v Kranju in 3. maja v Trzinu.

KINO

KRANJ CENTER

1. maja: amer. akcij. krim. film KOBRA ob 15., 17. in 19. uri, premiera amer. komedije NORA ZABAVA V EVROPI ob 21. uri. 2. maja: amer. akcij. krim. film KOBRA ob 15., 17. in 19. uri, premiera kanad. akcij. filma AVTOSTOPAR ob 21. uri. 3. maja: slov. maldi. film POLETJE V ŠKOLJKI ob 10. uri, amer. akcij. krim. film KOBRA ob 15., 17. in 19. uri, premiera amer. erot. melodrame JOLANDINA SKRIVNOST ob 21. uri. 4. in 5. maja: amer. drama VOJAKOVA ZGODBA ob 16., 18. in 20. uri. 6. maja: amer. ljub. film SLADKE SANJE ob 16., 18. in 20. uri. 7. maja: amer. komedija NORI DAN — BEATLOMANIJA ob 16. in 18. uri, amer. film ZMAJEVO LETO ob 20. uri

KRANJ STORŽIČ

1. maja: angl. pust. film OCTOPUSSY ob 16. uri, amer. komedija PORKY ob 18. in 20. uri. 2. maja: hongk. barv. film VELIČASTNI ob 14. in 18. uri, amer. komedija ZADNJA AMERIŠKA DEVICA ob 16. in 20. uri. 3. maja: amer. fant. film STARFIGHTER ob 18. in 20. uri

- TER — ZVEZDNI BOJEVNI. 14. in 18. uri, nem. erot. film T. F. FANY ob 16. uri, premiera amer. ljub. filma SLADKE SANJE ob 20. uri. 4. maja: amer. akcij. film KOBRA ob 16., 18. in 20. uri. 5. maja: avstral. akcij. film POBESNELI MAKSI ob 16., 18. in 20. uri. 6. maja: amer. komedija ZADNJA AMERIŠKA DEVICA ob 16., 18. in 20. uri. 7. maja: amer. ljub. film SLADKE SANJE ob 16., 18. in 20. uri

JESENICE ŽEZELAR

1. maja: amer. drama VOJAKOVA ZGODBA ob 16. in 18. uri, predpremiara amer. — kanad. filma AVTOSTOPAR ob 20. uri. 2. maja: amer. drama VOJAKOVA ZGODBA ob 16. in 18. uri, premiera amer. komedije NORA ZABAVA V EVROPI ob 20. uri. 3. maja: šved. risani film HEIDI ob 15. uri, amer. komedija PORKY ob 16., 18. in 20. uri. 4. in 5. maja: amer. akcij. film TOP GUN ob 16., 18. in 20. uri. 7. maja: ital. erot. komedija IMPOTENCA ob 18. in 20. uri

JESENICE PLAVŽ

2. maja: amer. komedija PORKY ob 18. in 20. uri. 3. maja: amer. komedija POLICJSKA AKADEMIJA II ob 16., 18. in 20. uri. 4. maja: nem. erot. film T. F. FANY ob 18. in 20. uri

CERKLJE

1. maja: ital. komedija BANANA JOE ob 18. uri, nem. erot. film TIFFANY ob 20. uri. 2. maja: amer. fant. film STARFIGHTER — ZVEZDNI BOJEVNIK ob 20. uri

KRANJSKA GORA

1. maja: hongk. pust. film BOŽJI OKLEP ob 17. in 19. uri. 5. maja: amer. komedija POLICJSKA AKADEMIJA II ob 17. in 19. uri

KAMNIK

1. maja: amer. akcij. film TOP GUN ob 17., 19. in 21. uri. 2. maja: amer. akcij. film TOP GUN ob 15., 17. in 19. uri, premiera amer. erot. melodrame JOLANDINA

NOVA JEKLARNA ODPIRA VRATA...

Inženir Boris Bergant, predsednik poslovnega odbora jeseniške Železarnice, na slavnostni seji delavskega sveta Železarnice: »V novi jeklarni je veliko domačega znanja, zato je ta pomembna in potrebna vsejugoslovanska naložba v ponos domačim proizvajalcem, ki so dokazali, da zmorejo zgraditi in opremiti tudi tako zahteven metalurški objekt.«

Jeseniška železarna sodi med vodilne jugoslovanske železarnice, to pomembno in zahtevno mesto pa bo obdržala tudi poslej. Ob prvem maju namreč slovesno odpira novo elektrojeklarno, ponos njej in vsej jugoslovanski metalurgiji. Gradnja je narekovala skrajna tehnološka zastarelost, visoki stroški proizvodnje jekla in nekonkurenčnost jeseniškega jekla na tujih trgih ter tudi zahteve domačih predelovalcev po kakovosti.

Na belskem polju so jeklarno začeli graditi pred dvaintridesetimi meseci, 13. marca letos pa je začela poskusno obratovati. Železarji so imeli med gradnjo precejšnje probleme, gradbenih in finančnih deviznih obremenjenosti jih je silila k domačim proizvajalcem opreme, od katerih pa so se nekateri sploh prvič ubadali s tako zahtevnim projektom. Z naporom (železarji so z 90 izvajalci podpisali 250 gradbenih pogodb), so dokazali, da zmorejo do roka, brez zamud, zgraditi najsodobnejšo elektrojeklarno. In upravičeno so lahko ponosni. Jeseniška jeklarna je namreč eden izmed redkih velikih jugoslovanskih projektov nasploh, pri katerem ni bilo občutnejših zamud.

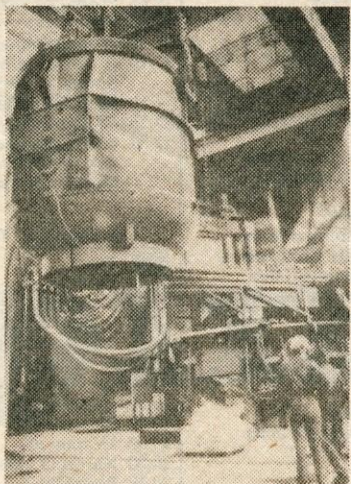
Ob razmeroma majhnem deležu tujih kreditov, ob naloženem dinarju treh slovenskih železarn, prispevku 143 porabnikov jekla po vsej Jugoslaviji ter ob kreditih domačih bank so imeli največ problemov zaradi visoke inflacije. Začetna 18-odstotna mera je narasla na 60-odstotno, vrednost jeklarne pa od začetnih 15,6 milijarde na 54 milijard dinarjev.

Zdaj jeklarna poskusno obratuje. Po dveh mesecih se je pokazalo, da pri gradnji ni bilo večjih napak, da je zgrajena po projektu in da bo lahko dala pričakovane količine kakovitnega jekla za domačo predelavo in izvoz. S sedemletno zamudo sicer, a končno se bo jugoslovanska metalurgija postavila ob bok svetovni metalurški proizvodnji.

V stari martinarni počasi ugaša ogenj, ugašajo peči, ugasnil bo eden izmed plavžev. Stari simboli železarskih Jesenic bodo za vedno izginili, procesno vodena jeklarna na belškem polju ob letošnjem prazniku dela odpira svoja vrata.

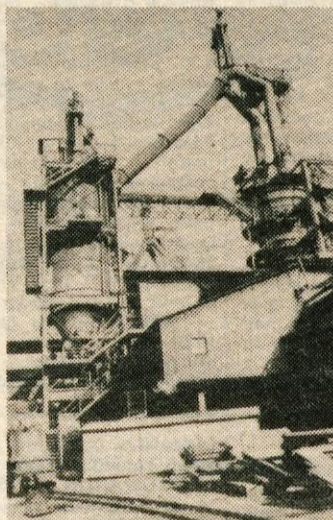
D. Sedej
Foto: F. Perdan

V martinarni počasi, a zanesljivo ugaša ogenj v pečeh

Na leto 210 tisoč ton jekla — Nova, najsodobnejša elektropeč, tali po 102 toni jekla in daje deset sarž na dan (obe strani peči sta dali devet sarž). Talilni čas je 55 minut, (v stari 155 minut), dala pa bo 210 tisoč ton kakovitnega jekla. Na Jesenice se bo z njenim rednim obratovanjem po železnici pripeljalo za 460 tisoč ton manj koksa in rude.

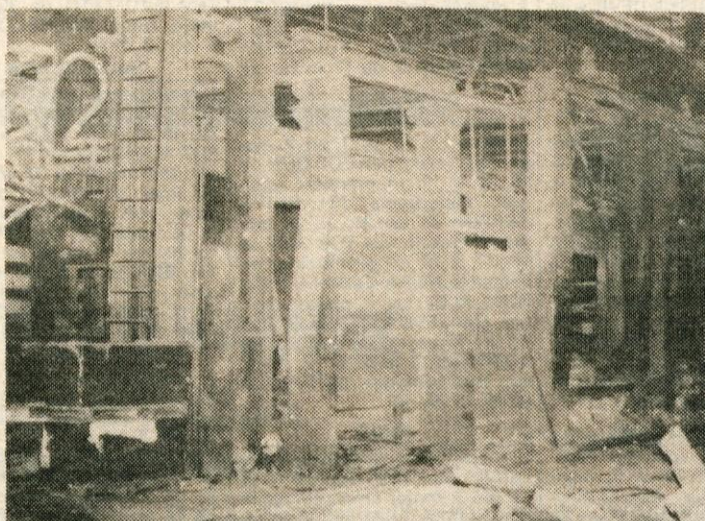
STARE MARTINOVKE UGAŠAJO

Stari železarski simboli Jesenic bodo le še spomin...

Bruno Rot z Dovjega, martinar: »Devetnajst let sem že pri peči v martinarni, kjer smo pred tednom dni ustavili sedmico, eno izmed starih peči. Ustavili bomo še tri, medtem ko bosta dve ostali. Slovo? Slovo ni tako lahko. Dela smo namreč navajeni, četudi je naporno in v stalni vročini.«

Med škofjeloškimi zadružniki

VESTNEGA POHVALILI IN NAGRADILI

Lajše nad Selcami, 20. aprila — »Vsak dober delavec je vreden plačila, vesten pa še nagrade in pohvale. Zato je lepa navada, da se ob 1. maju spomnimo najboljših kmetov in delavcev iz zadruge. Dober delavec in priden kmet sta naša velika vrednost, vendar je pri nas vedno težje biti dober kmet,« je dejal predsednik zadružnega sveta Kmetijske zadruge Škofja Loka Ivan Oman, ko je podeljeval priznanja in nagrade kmetom in delavcem zadruge.

Priznanja in nagrade je prejelo enajst kmetov: Matevž Demšar iz Zaprevala, Peter Demšar iz Martinj vrha, Zdravko Debeljak iz Bukovega vrha, Anton Habjan iz Selca, Jože Hafner iz Moškrinja, Jernej Jezeršek iz Hotavelj, Kocjan Jenko iz Lipce, Janez Košir s Tomaževga, Franc Oblak s Podjelovega brda, Matija Stanovnik iz Srednje vasi in Anton Starman z Godešiča, razen njih pa pet delavcev iz zadruge: Ivica Ferlan, Janez Košir, Janez Pfajfar, Janez Rant in Stane Rupnik. Jubilejne nagrade pa so prejeli za 30 let dela Jože Bernik in Janez Stanonik, za 20 let Janez Kon-

čan, Jurij Kumer in Ivan Perko in za 10 let Dragica Bogataj, Štefan Inglič, Mira Hof, Marija Koprek in Milena Rejc.

Eden od dobitnikov letošnjega priznanja in nagrade je tudi 45-letni Janez Košir s Svetega Tomaža nad Praprotnim v Selški dolini, dolgoletni zadružnik, izredno prizadeveni kmet, ki je svojo kmetijo s pomočjo žene Terezije in štirih odrasčajočih hčera temeljito moderniziral. Razen tega najde čas za krajevne akcije. Lani je dobil kraj telefon in marsikatera pot je kmetom zaradi tega prikrajšana, urejevali so

cesto in še marsikaj drugega postorili v vasi.

Veliko slišimo in beremo zadnje čase o vedno slabšem položaju našega kmetijstva. Nekateri nam celo obetajo pomanjkanje hrane. Kako vi ocenjujete razmere v slovenskem in jugoslovanskem kmetijstvu?

»Položaj je resnično slab, vendar še nismo zgubili volje do dela. Zavedamo se, da bo kmetijska proizvodnja morala biti, da brez mleka in mesa ne bo hrane. Po drugi strani pa smo navezani na kmetijo, saj smo veliko vložili vanjo. Letos nameravamo spraviti pod streho nov hlev in se bom potem intenzivneje usmeril tudi v proizvodnjo mleka. Sedaj sta glavna vira dohodka živinoreja in gozd, vendar imamo od slednjega več. Naša kmetija je povprečno 600 metrov visoko, vendar je glede na sorazmerno višino lega kar primerna, čeprav so nekatera opravila tako visoko težja in zahtevnejša kot v dolini. Premalo je pridnih rok in preveč smo obremenjeni z delom.«

Kje pa se še posebej zatika v našem kmetijstvu? So to cene, je to draginja, so to ceno- vna nesorazmerja?

NAMESTO REPORTAŽ

Povabili so nas na odprtje kluba Primadona v gostišču Pod Planino na Trebici, la odpravila novinar in fotoreporter. Kaj se zgodi, če pride na kraj dogodka le fotograf in kaj si misli?

Pričujoči zapis smo ukradli iz sporočila Gorazda Šinika, ki je dogajanje spremljal s fotoaparatom, ki naj bi bil dogodke pridno zapisoval...

Za Vineta Beštra!

T R E B I

Bilo je približno 100 ljudi, povabljenih, tudi iz Lj. Lokal je bil ravno prav poln.

Začelo se je ob 21.00. Ob vstopu v Club Primadona, sta Vili Zadnikar in Miran Jakšič s prikupno natakario poskrbeli za takojšen aperitiv, seveda brezplačen. Zatem pa te je eden od osebja v lokalu pospremil do mize. Ja.

Program: Modna revija, 15 modelov kreatorke Marjete Cerar iz Radomelj. Revija je bila lepo sprejeta. Vse prikazano pa se je dalo takoj kupiti ali pa naročiti.

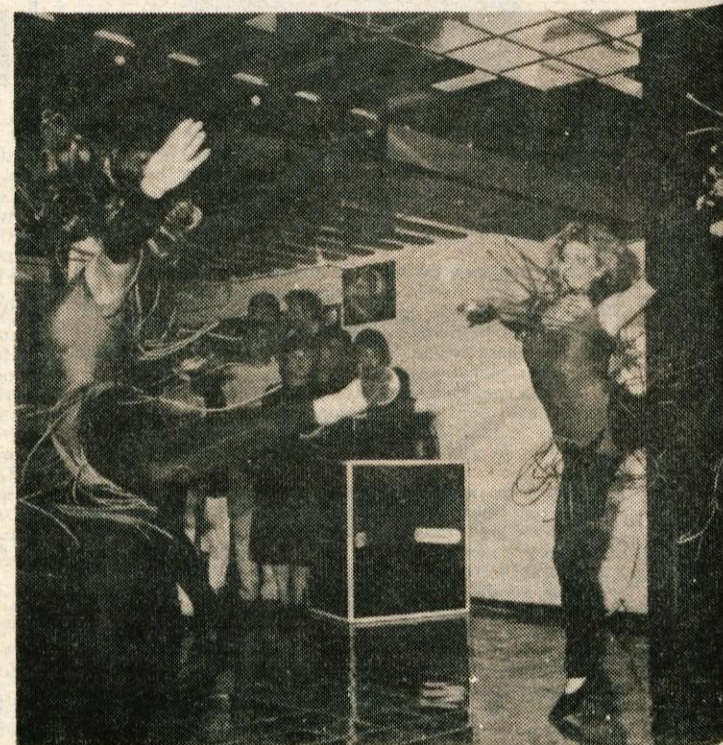
Po tem je nastopila plesna skupina Lena iz Tržiča, samo tri plesalke. Krik, plesna skupina pa je bila na četrtkov Vročič večer povabljen kot na zabavo in ne na nastopanje. Med gosti je bil tudi Grega Benedik in Igor Kreačič, ki se je pred 10 dnevi vrnil iz Amerike (to ni treba omenjati).

Lastnika Vili in Miran sta bila kar zadovoljna. Pravita pa, da je to le začetek in da...

Povabljeni pa so bili tudi lepega mnenja o vročem večeru. Zdaj pa je na tebi, da lepo in ... naložiš. Slike priložene. Podpiši me!

Gorazd

Slike so malo podpisane, da boš vedel kakaj približno gre. Je plesna skupina Lena, ta Marjeta Cerar in njene manekenke s cunami ter gostinca že mal prbita.....

Odprte strani

Urednikova beseda

Šesta številka Odprtih strani je prvomajska. Uvodno besedo je napisal rektor ljubljanske univerze dr. Ivan Kristan. Na drugi strani objavljamo pogovor s članom predsedstva CK ZKS dr. Cirilom Ribičičem o ustavnih spremembah. Pripravil ga je Cveto Zaplotnik. Spomnili smo se tudi zelo odmevnega govora Josipa Broza Tita, ki ga je imel 6. maja 1962. leta v Splitu. Ker so mnoge njegove misli danes prav tako aktualne, kot so bile pred 25 leti, objavljamo govor na tretji strani. Na četrti strani so odmevi in prvomajski intervju. Z Leonom Mesaričem iz jese- niške Železarne se je pogovarjala Darinka Sedej.

Želimo, da bi vam besedila popestrila praznike. Še bolj pa bomo veseli, če vas bodo spodbudila k razmišljanju in če nam boste tudi pisali.

LEOPOLDINA BOGATAJ

DARINKA SEDEJ
DELAVCU MERIMO S
TEHTNICO,
MI PA MORDA SPLOH NE
DELAMO
(intervju z Leonom Mesaričem)

FRANCI ZAGORIČNIK
PRILOGA ODPRTE
STRANI V GORENJSKEM
GLASU

6.

CVETO ZAPLOTNIK
SPREMENBA PRAKSE NA
ISTIH TEMELJIH
(intervju z dr. Cirilom Ribičičem)

JOSIP BROZ TITO
CELO SEDAJ MORAMO
GOVORITI O BRATSTVU
IN ENOTNOSTI

DR. IVAN KRISTAN

Odgovornost pred lastnim delavskim razredom in narodom

Če bi iskali zgodovinske poudarke ali dosežke čebinskega kongresa, potem bi lahko rekli, da je bila v prvi vrsti zgodovinska zasluga čebinskega ustanovnega kongresa Komunistične partije Slovenije (KPS) v tem, da je odklonil tezo o anacionalnosti slovenskih komunistov in proletariata: zavr- gel je namreč parolo, da proletarci nimajo domovine, iz katere naj bi izhja- lo, da je KPS anacionalna, da je v službi tujih sil, da je podrejena Komin- terni itd., in je, nasprotno od tega, poudaril vkoreninjenost slovenskih komunistov in delavskega razreda v slovenskem narodu.

Slovenski komunisti so prav na Čebinah jasno **potrdili svojo nacionalno pripad- nost**: poudarili so odgovor- nost pred lastnim delavskim razredom in lastnim naro- dom, ne pa pred Kominter- no. To je pomenilo konec ta- ko imenovanega kominter- novskega značaja KP in na- slonitev na lasten delavski razred in na lasten slovenski narod.

Menim, da je bilo ravno to odločilno za nadaljnjo vlogo, ki jo je imela Komunistična partija Slovenije (in tudi KPJ v celoti) pri reševanju slovenskega nacionalnega vprašanja, opirajoč se na na- čelo nacionalne samoodloč- be. Svojo dokončno potrditev kot podlaga za reševanje na- cionalnega vprašanja je na-

čelo samoodločbe dobilo na četrti državni konferenci KPJ leta 1934 v Ljubljani, ko je (ob Titovem soglasju) bil sprejet sklep, da se v okviru Komunistične partije Jugoslavije ustanovijo nacio- nalne komunistične partije Slovenije, Hrvaške in pozne- je tudi Makedonije. S tem pa je bila nakazana tudi usme- ritev, ki smo jo uresničevali med narodnoosvobodilnim bojem, ko smo gradili jugo- slovansko državo na novih temeljih, to je, kot federaci- jo.

Vendar pa ni šlo samo za uveljavljanje pravice do sa- moodločbe kot podlage za reševanje nacionalnega vprašanja, ampak tudi za to, kako naj se samoodločba uresniči. Precej časa je ve- ljalo stališče Kominterne, da

je potrebno samoodločbo uresničiti z **obvezno odcepit- vijo** in ustanovitvijo samo- stojnih držav Slovenije, Hr- vaške in Makedonije. Komin- terna je izhajala iz pred- postavke, češ da je jugoslo- vanska država tvorba versaj- skega miru, rezultat spora- zuma zahodnoevropskih im- perialističnih držav in da bi razbitje takšne jugoslovans- ke države oslabilo fronto kapitalizma oz. imperializ- ma in koristilo mednarodne- mu delavskemu gibanju.

Pri tem je Kominterna za- nemarila nacionalne intere- se jugoslovanskih narodov. Prezrla je dejstvo, da je ju- goslovanska država — ne glede na njena številna no- tranja protislovja — nastala kot rezultat zgodovinskih te- ženj jugoslovanskih naro-

dov, da živijo v skupni drža- vi, ker edino združeni lahko branijo in krepijo svojo na- cionalno identiteto. Razbiti to njihovo skupno državo pa bi pomenilo storiti korak na- zaj. To ne bi pomenilo ures- ničitve nacionalne samoo- dločbe, ampak nasprotno, to bi bila pot k ponovnemu za- sužnjenju posameznih naro- dov, kajti, kot je zapisal **Ed- vard Kardelj**, bi razdvojeni narodi na eni strani neogib- no postali plen imperialisti- čnih pritiskov od zunaj, na drugi strani pa bi to okrepilo položaj nemškega fašizma, ki je najhujši sovražnik sa- moodločbe narodov in skuša podjarmiti celo vrsto novih narodov.

To pomeni, da **ideja o razbi- tju Jugoslavije ni mogla do- biti podpore** med širokimi plastmi delavstva in jugoslo- vanskih narodov. Vsakdo, ki bi še nadalje vztrajal na njej, bi se odrekel podpori v svojem lastnem delavskem razredu in svojem narodu. Zato je bilo potrebno, da se partija tesneje nasloni na svojo lastno socialno in na- cionalno bazo.

Predvsem to misel so pouda- rili slovenski komunisti na ustanovnem kongresu KPS leta 1937 na Čebinah:

»Prvi ustanovni kongres Ko- munistične stranke Sloveni- je manifestira trdno voljo slovenskih komunistov, dati na razpolago svojemu ljud- stvu vse svoje sile ter izražati njihovo neomajno zvestobo slovenskemu narodu.«

S tem, ko je Komunistična partija Slovenije poudarila svojo nacionalno in socialno bit, je šele lahko računala na

to, da bo uresničevala dejan- sko **avantgardno vlogo** slo- venskega delavskega razre- da in se lahko postavila na čelo borbe za pravice sloven- skega naroda. To se je poka- zalo kot odločilnega pomena kmalu za tem pri organizira- nju NOB, zlasti pa pri formi- ranju OF slovenskega naro- da.

Glede nacionalnega vpraša- nja je bilo na Čebinah spre- jeto dokončno stališče, ki se je potem uresničilo v skup- nem narodnoosvobodilnem boju jugoslovanskih narodov v leti 1941–1945. **Pravica do samoodločbe slovenskega naroda**, na osnovi katere ima slovenski narod pravico samostojno in svobodno odločati o svoji usodi, naj se uresniči na edino zgodovins- ki napreden način, tako da bo zagotovljena samostoj- nost in prihodnost sloven- skega naroda, to pa je v fe- deraciji z drugimi jugoslo- vanskimi narodi. V Manife- stu ustanovnega kongresa so zapisali:

»Bodočnost slovenskega na- roda in njegov narodni ob- stoj bosta zagotovljena le v svobodni zvezi bratskih na- rodov Jugoslavije v obliki zvezne države.«

To sporočilo Čebin je poka- zalo svojo zgodovinsko vred- nost in moč v praksi, saj pet- deset let pozneje ne le, da ni zgubilo na svoji aktualnosti, ampak je postalo trajno iz- hodišče za koncept jugoslo- vanske federacije.

Tudi danes ostaja v veljavi načelo odgovornosti komu- nistov pred lastnim delavskim razredom in lastnim naro-

dom. To izhaja iz načela sa- moodločbe kot podlage zdru- žitve jugoslovanskih naro- dov v federacijo.

Ne smemo pozabiti **izvirne- ga pomena samoodločbe**: sa- moodločba pomeni pravico naroda, da si zgradi lastno državo in da se svobodno po- vezuje z drugimi narodi. De- jstvo je, da so posamezni ju- goslovanski narodi zgradili svoje države in so se združili v federacijo.

Samostojnost republik zato ne more biti simbolična in se ne more izčrpati samo v ne- kih kulturnih ali drugih po- sebnostih, ampak pomeni **vse vitalne vidike samostoj- nosti**, ki jih je med drugim poudarjal E. Kardelj, ko je govoril o načelu samoodloč- be in bodočnosti slovenske- ga naroda v Jugoslaviji, to pa je samostojnost v eko- nskem, kulturnem, politi- čnem in drugih pogledih.

Ustava SFRJ iz leta 1974 je zagotovila institucionalne vi- dike samostojnosti in enako- pravnosti narodov in njihov- vih federalnih enot v okviru federacije. S tega vidika je pomembno načelo enakopra- vne zastopnosti (načelo pari- tetne sestave) republik in av- tonomnih pokraji v vseh odločujočih zveznih organih (predsedstvo SFRJ, Skupšči- na SFRJ, Zvezni izvršni svet, Ustavno sodišče Jugo- slavije, Zvezno sodišče) in načelo konsenza, to pa po- meni odločanje o najpo- membnejših zadevah v fede- raciji s soglasjem republik in avtonomnih pokraji, ne pa s preglasovanjem (majo- rizacijo).

DR. CIRIL RIBIČIČ

Sprememba prakse na istih temeljih

Ko so skupščine republik in avtonomnih pokrajin ter zvezni zbor dali soglasje k predlogu predsedstva SFRJ, se je v Jugoslaviji začel postopek za spremembo ustave, nova povojna ustavna reforma, za katero dr. Ciril Ribičič, član predsedstva centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenija pravi, da naj bi pomenila »radikalni poseg in spremembo prakse na istih temeljih.« Glavni cilji ustavnih sprememb so krepitev ekonomskih zakonitosti, boj proti normativizmu, poenostavitev in večja učinkovitost odločanja, krepitev vloge združenega dela, bratstva in enotnosti ter večja učinkovitost federacije.

Dr. Ribičič, Jugoslavija doživlja eno najglobljih povojnih družbenih kriz. Nekateri trdijo, da je izvor vseh težav neizvajanje ustave, drugi zagovarjajo stališče, da ustava kot normativni akt ne ustreza več in da je kriza posledica normativnega stanja.

»Na to je odgovorila že kritična analiza delovanja političnega sistema, ki je v Jugoslaviji poenotila mnenja o slabostih in deloma tudi o vzrokih, ki so privedli državo v krizo. Analiza ni podprla tega, da je vsega kriva ustava, niti stališča, da je problem samo v tem, da se ustava ne uresničuje. Pokazala je, da je nekaj krivde v normativni ureditvi, ne v temeljni zasnovi sistema, v temeljnih načelih in strateških opredelitvah, ampak bolj v normativni izvedbi deloma v sami ustavi, predvsem pa drugje, v sistemski in drugi zakonodaji. Posebej je opozorila na subjektivne slabosti, na pomanjkljivosti subjektivne akcije, na slabosti delovanja političnih organizacij pri izvajanju sistema in tudi na to, da so ekonomski razlogi tudi eden od vzrokov za slabo delovanje političnega sistema.

Analiza je pokazala, da gre za splet okoliščin in da ni mogoče preprosto reči, da je za družbeno krizo kriva ustava, da je kriv družbenopolitični sistem ali da so krivi le ljudje, ki slabo uresničujejo ustavo. Z Zdravkom Tomcem iz politične fakultete v Zagrebu sva se vključila v razpravo s knjigo, ki že z naslovom Sporazumevanje ali preglasovanje pove, kje vidiva bistvene razlike v pogledih na politični sistem. Tudi v razpravah o sistemu planiranja, delegatsko-skupščinskem sistemu, volitvah, problemih odločanja v združenem delu in o odnosih v federaciji so bila mnenja deljena — ali je treba razvijati sistem v smeri sporazumevanja na samoupravnih temeljih ali v smeri preglasovanja. V knjigi, ki izšla skoraj sočasno s kritično analizo delovanja našega političnega sistema, je naslov prvega dela Ustavobranitelji in reformatorji hkrati, naslov drugega dela pa Enotnost razrednega in nacionalnega. To omenjam zato, ker se je zadnje čase veliko polemiziralo o problematiki, ki je dokaj natančno razložena v tej knjigi tako, da bi bil marsikdo oropan presenečenja, če bi že pred letom ali dvema začel spremljati razprave o političnem sistemu in ne šele, ko se je pojavil predlog predsedstva SFRJ.

Je predlog predsedstva SFRJ za spremembo zvezne ustave res usmerjen k centralizaciji in krepitvi države, kot je pogosto omenjano?

»Že v knjižici, ki sem jo izdal pred dvema letoma pri Delavski enotnosti, se po eni strani »spopadam« s slovenskim nacionalizmom, po drugi s centralističnimi vzorci, ki jih nekateri ponujajo. Ne trdim, da v Jugoslaviji ni centralističnih in unitarističnih pritiskov. Nasprotno; takšne težnje so dokaj močne, saj mnogi reagirajo na krizo tako, da predlagajo »trdo roko«, centralizacijo odločanja na vseh ravneh, od združenega dela do federacije in ne samo takrat, ko gre za odnose med narodi. Unitaristične in centralistične težnje torej obstajajo, vendar se ne strinjam s tem, da bi v predlogu za spremembo ustave že zmagoval, še posebej zato ne, ker nobe-

na zahteva unitaristov in centralistov v Jugoslaviji ni bila podprta in sprejeta. Posamične težnje so sicer prišle do izraza in so lahko s takšno ali drugačno razlago tudi temelj za nadaljnje centralistične pritiske.

Pri nas pogosto v imenu nacionalne enakopravnosti in republiške samostojnosti branimo prakso, ki je po eni strani etatizem, po drugi pa kršitev enotnega jugoslovanskega trga — prakso torej, ki ni v skladu z ustavo. Tudi neizpolnjevanje zveznih zakonov nima z ustavo dosti skupnega. Takšne kršitve samo dodatno spodbujajo centralistične sile v Jugoslaviji in jim dajejo podporo.

Kakšni so cilji in vsebina predlaganih sprememb zvezne ustave? Gre le za kozmetične popravke ali za korenite spremembe?

»To sta skrajni oceni. Temeljne opredelitve in načela ostajajo enaka, spreminjamo le normativni del, s ciljem, da bi dosledneje spoštovali in uresničevali temeljna načela. Hamdija Pozderac ni brez razloga dejal v zvezni skupščini, da gre pri ustavi za pomembne spremembe. S Tomcem sva v knjigo zapisala, da so to radikalni posegi in bistvene spremembe prakse na istih temeljih.

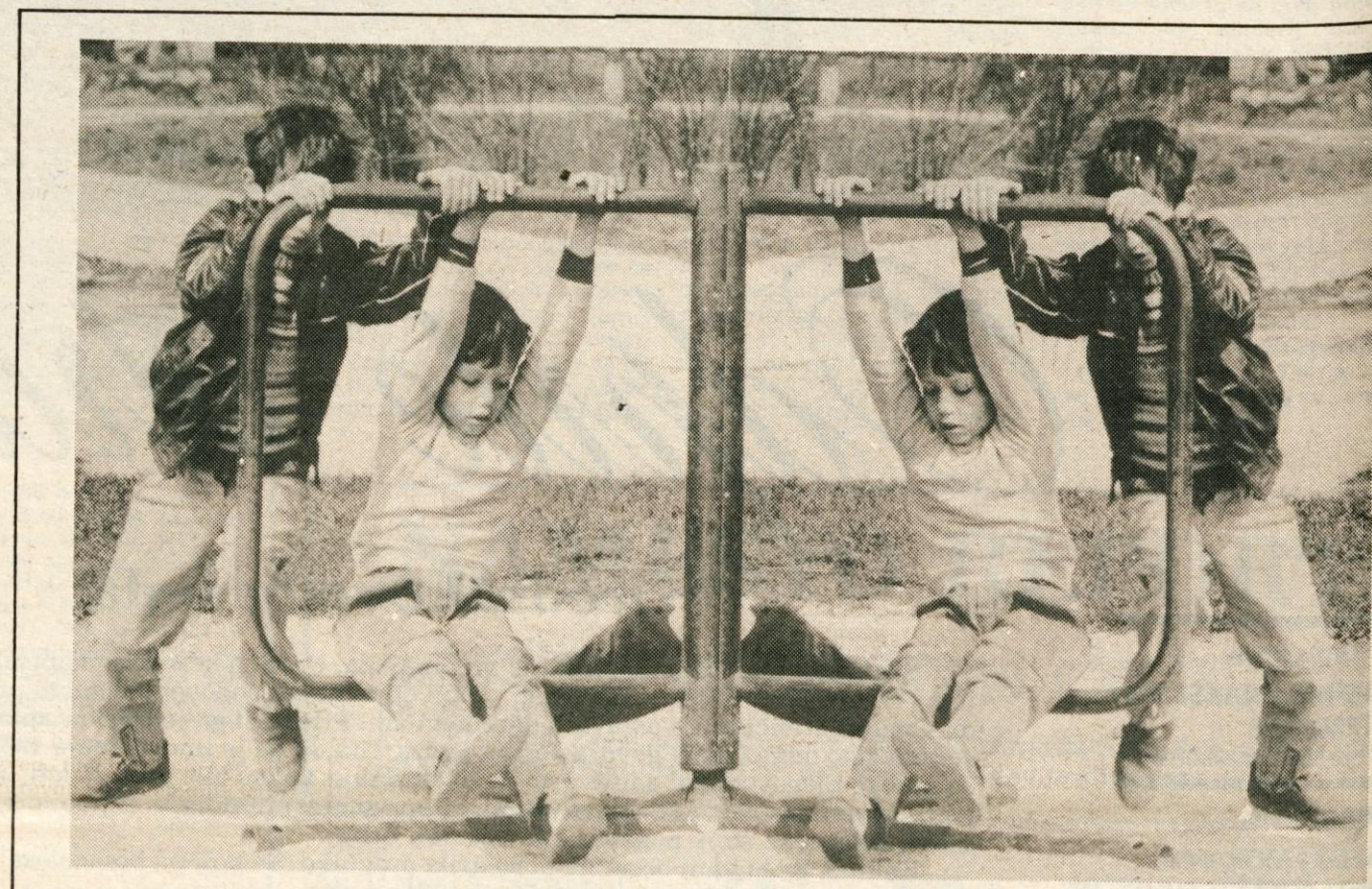
Kaj je napredno in kaj ne na ustavno-pravnem področju? Kriterije za to sem si postopno izoblikoval, in to v glavnem še preden sem prevzel prvo poklicno politično funkcijo. Temelj teh kriterijev je študijsko, strokovno in raziskovalno delo, zlasti še študij našega razvoja.

Zato bi lahko rekel, da moj odnos do ustavne ureditve ni posledica sklepov političnih forumov, ampak da sem aktiven v političnih forumih takrat in toliko, kolikor je to v skladu z mojimi temeljnimi pogledi na ohranjanje in razvijanje naprednih ustavnih načel.

Kar pa zadeva očitke, da kot »ustavobranitelji« sedaj zagovarjamo v Sloveniji ustavne spremembe, velja poudariti dve: prvič, da smo v socialistični zvezi resnično pred nekaj leti zastopali stališče, da izhodišče kritične analize ne morejo biti ustavne spremembe (ampak bomo o njih govorili šele takrat, ko bo kritična analiza končana) in drugič, da ostajam ustavobranitelj toliko, kolikor ta pojem izraža vztrajanje pri temeljnih ustavnih načelih in pri resnem analitičnem in restriktivnem dopolnjevanju ustave.

V razpravah o predlogu predsedstva SFRJ za spremembo ustave je bilo slišati tudi zahteve, naj bi na vseh ravneh družbenega organiziranja uvedli neposredne volitve. Kaj menite o tej pobudi?

»Nekateri zagovarjajo neposredne volitve kot neko čarobno paličico, ki bo rešila vse težave v našem sistemu. To je zelo naiven pristop, tudi zaradi tega, ker zanika posebnosti našega političnega sistema. V Jugoslaviji smo se odločili za delegatski sistem, ker smo spoznali, da so se neposredno izvoljeni poslanci odtujili od delovnih množic. Namesto klasičnih neposrednih volitev smo uvedli sistem, v katerem naj nimajo ljudje vpliva le med volitvami, temveč tudi prej in kasneje — v kandidacijskem postopku in v času celotnega mandatnega obdobja do novih volitev. Kdor misli, da sedanja organizacijska struktura

delegatsko-skupščinskega sistema ni dobra in da jo je treba nadomestiti z drugo, mora iskati rešitve, ki bi zagotavljale stalen stik med izvoljenimi in delegatsko bazo. Pri ustavnih spremembah pride v poštev po mojem mnenju le takšno širjenje neposrednih volitev, ki ne bo okrnilo delegatskega sistema — rešitve torej, ki so kompromis med delegiranjem iz samoupravnih skupnosti in neposrednimi volitvami, med zamenljivimi in stalnimi delegati.

Zahteve, da bi neposredne volitve uvedli na vseh ravneh družbenega organiziranja, niso upravičene; uvedli bi jih lahko le tam, kjer želimo dograjevati sistem zaradi slabosti v praksi in kjer ni stika med delegati in delegatsko bazo. Ugotavljamo, da se zbor združenega dela republiške skupščine spreminja v drugi zbor občin, zato razmišljamo, da bi ga oblikovali mimo občinske skupščine, po funkcionalnem načelu in morda tudi z neposrednimi volitvami. Podobno velja za zvezni zbor, kjer je vseh trideset delegatov iz Slovenije odgovornih vsem občinskim skupščinam in vsem samoupravnim skupnostim. Velika večina v Jugoslaviji je že podprla zamisel, naj bi prešli na ožje volilne enote, v katerih bi volili delegate neposredno ali tako kot doslej v občinskih skupščinah. Predsedstvo SFRJ predlaga neposredne volitve tudi za zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine, vendar se mi zdi, da v tem primeru ne bi bile smiselne, ker je marsikje že uveljavljen dober stik med delegati in bazo ali ga je vsaj mogoče vzpostaviti. Podobno velja za zbor občin v republiški skupščini, ki izhaja iz občinskih skupščin. Menim, da bi morali vlogo združenega dela republiške skupščine okrepiti pa bi morali delovanje subjektivnih sil znotraj temeljnih delegacij.

Ali predlog za spremembo zvezne ustave zagotavlja zadostno možnost za krepitev tržnega gospodarstva? Mnogi gospodarstveniki trdijo, da ne.

»Z njimi se strinjam. Predsedstvo SFRJ je sicer med temeljne

cilje ustavnih sprememb zapisalo krepitev ekonomskih, tržnih zakonitosti, vendar ni dovolj konkretnih rešitev in zagotovila, da se bo to tudi uresničevalo. Nekateri predlogi so celo v nasprotju s temeljnim ciljem oziroma jih je mogoče razlagati v smislu večje centralizacije in večjega administriranja na gospodarskem področju. Največja napaka bi bila, če bi ustava uzakonila sedanjo etatistično prakso oziroma administrativno poseganje države. V Sloveniji so zelo burne razprave o tem, kaj je izjemni dohodek. Tega je mogoče razlagati kot vse, kar je nadpovprečno uspešno. Zato velja vztrajati in poglobiti stališče predsedstva SFRJ, da vanj ni mogoče šteti tistega, kar je rezultat dela, produktivnosti.

V dosedanjih razpravah o spremembah ustave smo slišali tudi

janju dohodka in o administriranju na zvezni ravni.

Menim, da tudi v delovnih organizacijah ne smemo popuščati argumentom, češ da združeno delo ne more biti učinkovito, ne more racionalno delati in hitro reagirati, dokler je med temeljnimi organizacijami uveljavljeno soglasje. To so isti argumenti, s katerimi nastopajo nekateri tudi proti konsenzu v federaciji. Kjer ni čistih ekonomskih računov in je mogoče nekemu s preglasovanjem odvzeti dohodek, tam ni osnov za učinkovit sistem, temveč za konflikte, ki vodijo v razbijanje delovnih organizacij, v Jugoslaviji pa v velike mednarodne spore.

Predlog govori o skupnih temeljih sistema izobraževanja, o enotnih temeljih davčnega sistema. Kaj naj bi prinesli skupni oziroma enotni temelji?

»Republiška skupščina se je v svojih uradnih stališčih zavzela za to, da bi ustava predpisala le nekaj skupnih elementov sistema izobraževanja, ne pa njegove vsebine in skupnih izobraževalnih jeder. V Jugoslaviji so bi-

le sicer velike zahteve po enotnem urejanju izobraževalnega sistema in tudi njegove vsebine, vendar so se Slovenija, nekatere druge republike in borbevska organizacija v dosedanjih razpravah temu zoperstavili. Sprejeta je bila srednja, kompromisna rešitev, ki opredeljuje sistem izobraževanja tako, da bo možna prehodnost, da se bodo razlike med republikami zmanjšale, vendar ne bo mogoče poseganje federacije v vsebino izobraževanja. O tem so jasno spregovorili delegati skupščine SR Slovenije, Stane Dolanc, Miran Potrč in drugi.

Kaj pomenijo enotni temelji davčnega sistema? Po naših opredelitvah in razmišljanjih v republiški skupščini naj bi bili to enotno določeni viri in vrste davkov. Zdaj so namreč med republikami takšne razlike, da so gospodarske organizacije na jugoslovanskem trgu v neenakopravnem položaju. Čeprav se pojavljajo težnje in ideje, da bi federacija določala stopnje davkov in prispevkov, je to skrajnost, ki jo je treba zavrniti. Med republikami in pokrajinami so namreč razlike v gospodarski razvitosti, v velikosti, v razvitosti družbenih dejavnosti, ki ne prenesejo poenotenja davčne politike.

Precej pripomb se nanaša na veliko število ustavnih členov in na prizadevanja, da bi bila v ustavi zapisana vsaka podrobnost. Je to le voda na mlin željam in zahtevam za čedalje pogostejše ustavne in zakonske spremembe?

»V razpravah bi se morali poenotiti o vseh bistvenih vprašanjih spreminjanja ustavne ureditve, nato pa pregledati, kaj sodi v ustavo, kaj v zakone, dogovore, samoupravne akte, občinske statute. Ugovor o velikem

številu ustavnih členov bo treba upoštevati, da ne bi s spremembami prešli od sedanjih, neustreznih in podrobnih rešitev k novim preprostim določbam, ki ne bi dajale možnosti za različne posebnosti in bi jih bilo treba čez nekaj let spet spreminjati. Za zmanjšanje števila ustavnih členov s 308 na sto ali celo na trideset, kot nekateri zagovarjajo, ni pravih možnosti, ker bi to pomenilo tudi ponovno opredeljevanje temeljnih načel. Vsako obsežnejše spreminjanje ustave tudi hitro poruši ravnotežje členov in konsistentnost normativnih določb. Naj navedem le en primer: ko so uvedli enoletni mandat za funkcionarje v skupščini SFRJ, so porušili ravnotežje v odnosu do zveznega izvršnega sveta, ki ohranja štiriletni mandat. Pri spreminjanju ustave bo treba še posebej paziti, da ne bi zašli v nove preproste normativne rešitve.

Kaj menite o javno izraženem nezaupanju dela slovenskih razumnikov do političnih predstavnikov, ki bodo »brani« interese Slovenije pri usklajevanju na zvezni ravni?

»Nezaupanje je bilo izraženo in bilo bi nesmiselno, da bi to skrižali ali da ne bi priznali. Nezaupanje so izrekli večkrat ljudje, ki so s svojim ravnanjem pokazali, da so sposobni netiti nespoznanje ali prepire v Jugoslaviji, ne pa graditi skupnih interesov in mostov. Mislim na polemike v reviji Duga o tem, kdo je sprl Srbe in Slovence, na nespoznanje z družtvom makedonskih književnikov in tudi na posamezne prispevke v Novi reviji, ki so vnesli v ustavne diskusije nervozno, ki ni v korist takšnemu dograjevanju ustave, za kakršno se zavzemamo. Vsem resnim opozorilom o tem, kako je mogoče razlagati posamezne določbe iz predloga predsedstva SFRJ, kje se »skriva« centralistične ideje, zamisli o prerazporeditvi dohodka, administriranje — ne glede na to, kdo jih daje; nekatera opozorila pa, žal, izhajajo iz slabega poznavanja politične ureditve.

Ne znam si predstavljati, da bi lahko uspešno vplival na pripravljanje osnutka ustavnih sprememb, če se ne bi bili doma jasno opredelili proti nacionalističnemu egoizmu in posameznim skrajnostim iz Nove revije, do razprav v okviru Društva slovenskih pisateljev, proti centralističnim težnjam, skrajnostim iz Memoranduma in do razprav v okviru Kolarčeve univerze. Takšna opredelitev ni niti lahka niti popularna; lahko pa pomaga pri iskanju novih ustavnih rešitev, ki naj preprečijo, da bi polarizacija med temi skrajnostmi ponovno postala značilnost širših družbenih in mednarodnih razmerij. K preseganju teh polarizacij namreč nič ne pripelje tisti, ki je doma glasen in izključujoč, na zvezni ravni pa povsem nemočen, ko se sooči z enako glasnimi in izključujočimi stališči drugih enakopravnih udeležencev sporazumevanja.

SPLIT, 6. MAJA, 1962

Josip Broz Tito

Celo sedaj moramo še zmeraj govoriti o bratstvu in enotnosti

Šestega maja 1962 je bilo v Splitu veliko zborovanje, na katerem je govoril predsednik Tito. Tja je prišel iz Omiša, kjer je tisti dan izročil obratovanju veliko hidrocentralo. Množice so na maršala Tita čakale že nekaj ur prej, preden je imel prvi burnemu pozdravljanju ob njegovem prihodu ni hotelo biti konca. Ljudje so govorili ves čas spremljali z velikanskim odobravanjem, z dolgotrajnimi aplavzi in vzklikanji pa še posebej takrat, ko je govoril o nepravilnostih, ki jih morajo delovni ljudje odpraviti.

Predsednik Tito je v uvodu govora dejal, da je na vse, ki smo prisostvovali začetku obratovanja hidroelektrarne, ta zares velika in tehnično dovršena hidrocentrala napravila velik vtis. Naša skupnost je s to hidrocentralo mnogo pridobila, po svojih razsežnostih, po proizvodnji električne energije prekaša proizvodno celotne električne energije v stari Jugoslaviji. S ponosom lahko gledamo številne naše objekte zgrajene v povojnem obdobju, ki so nam omogočili, da imamo zdaj v naši državi desetkrat več električne energije, kot jo je imela stara Jugoslavija.

Lahko smo ponosni na tisto, kar je Jugoslavija dosegla po vojni, je nadaljeval Josip Broz Tito.

»Vsakdo, ki pride danes v našo državo, se čudi, koliko truda smo morali vložiti naši delovni ljudje, da bi dosegli tako velikanske rezultate. Toda medtem ko smo na eni strani ponosni na pridobitve, ustvarjene sposobnosti ter delo naših ljudi, moramo biti tudi do neke mere v skrbeh. Znamo vam je, da smo imeli nedavno sestanek IK CKJ. Moram vam reči, da nas je prav zaskrbljenost zaradi razni anomalij prisilila, da zelo ostro in temeljito preučimo vse te pojave, kritiziramo tudi same sebe pa tudi vse druge, ki jih je treba kritizirati.«

Vrsto let po drugi svetovni vojni, osvoboditvi naše dežele — je nadaljeval Tito — smo zavedali na velike objektivne težave na poti naše graditve. »Danes pa že ne moremo govoriti samo o objektivnih težavah, ker smo te težave v glavnem premagali. Če imamo z njimi še opraviti, če imamo subjektivni, potem je to rezultat subjektivnih napak predvsem naših vodilnih ljudi — če pa prav vse, toda dejstvo je, da jih ni malo, ki zanje veljajo te besede. Kadar govorim o napakah vodilnih ljudi, mislim tu tudi na posredno odgovornost za tisto, kar so delali drugi, mislim pa tudi na vse komuniste, zakaj vsi komunisti morajo biti odgovorni za vse. Tudi zdaj, po vojni, v izgradnji socializma. Nekaj časa se je bilo sicer ustalilo mnenje, da zato, ker je bila zdaj izvedena zdaj demokracija, komunisti nimajo več pravice niti dolžnosti, da odgovarjajo za notranji razvoj naše države. To je napak. Ponovno moramo poudariti odgovornost komunistov za razvoj socializma v naši državi.«

V nadaljevanju govora je Tito dejal, da »bi hotel povedati nekaj o našem gospodarskem razvoju, nekaterih slabostih in gospodarstvu, v katerem se vsak dan dogajajo razne napake, prav tako pa tudi na splošno o političnem in kulturnem razvoju, na vseh teh področjih se dogajajo razne anomalije.

»Za doslej smo večkrat opozorili na pretiravanja glede investicij, na pojav in težnje, da vsakdo gradi vse, kar hoče in kar mu je všeč. Govorili smo, da se nam bo to nekega dne maščevalo, in zdaj lahko rečemo, da se nam to že danes tudi maščuje. Danes že imamo ponekod to in ono podjetje, ki ga bo treba jutri zapreti, ker njegovi proizvodi, ki jih je preveč, ne gredo v prodajo.« Razen tega je bilo veliko napak v planiranju, »pri nas so na primer začeli graditi razne velike objekte prej, preden so bili načrti sploh izgotovi,

in razumljivo je, da so veljali taki objekti dvakrat več kot je bilo predvideno. Vse to je šlo potem na način naših delovnih ljudi, ki so morali zatezati pasove.«

Tudi pri notranji delitvi dobička v podjetjih so se po Titovih besedah dogajale razne nepravilnosti. »Bili so primeri, da je delavec, denimo, dobil samo 2.000 din od presežka, ki je bil ustvarjen, nekdo drug pa je dobil tudi 80.000 din. Tako ne sme biti, tovariši, vendar so temu krivi tudi delovni kolektivi sami, ki so dopustili, da je do tega prišlo. Krivi so tudi komunisti teh podjetij, ker so dovolili, da so se dogodili takšni primeri. Dobro — če je voditelj komunist, če je, denimo, direktor — to vendarle ne pomeni, da ima večje pravice, kot jih imajo drugi, razen če je strokovno prispeval mnogo več in mora biti potem tudi ustrezno nagrajen. Toda treba je gledati tudi navzdol, na množico, na tiste navadne, polstrokovne in strokovne delavce.«

»Omenil bi tudi razna potovanja v tujino in razsipanje naših deviznih sredstev na ta način,« je dejal Tito. »Mnogo ljudi potuje v tujino brez dejanske potrebe, na račun kolektiva oziroma na račun vse naše skupnosti. Mnogo jih ostane zunaj po več mesecev in nekoristno trošijo denar. Mislim, da je treba to omejiti, in to moramo omejiti.«

Ob tem, ko je govoril o odločanju kolektivov samih, ti morajo biti tisti, ki bodo izrekli, kdo in za koliko časa naj gre v tujino, je Tito dejal, da bi rad omenil še nekaj: »Namreč, da navadno za tistim, ki je bil v tujini in se je vrnil, kmalu pride tudi avtomobil. Dobro, včasih bi kdo zares kupil avtomobil, ker je avto tam cenejši kot pri nas, toda ne verjamem, da je mogoče kupiti toliko avtomobilov z dnevnici, ki jih dobijo. Očitno je, da gre pogosto za nekaj drugega. V tujini često korumpirajo naše ljudi, pa jim potem pošiljajo darila ipd. Toda, ali je tisti Nemec, Francoz, Anglež ali drug industrialec ali trgovec dal to našemu človeku zaradi njegovih lepih oči? O tem ne bi mogel biti nikoli prepričan. To se pravi, da je moral biti tu neka koncesija, ta pa je šla na račun naše skupnosti.«

»So tudi primeri črnih fondov, ki jih nalagajo v razne tuje banke, a jih je težko ugotoviti, je nadaljeval Tito.« Tudi te stvari bodo uredili tako, da ljudje ne bodo mogli zlahka potovati v tujino, kadar se bo komu zljubilo.«

Zatem je spregovoril o trgovini. »V Jugoslaviji nenehno občutimo, pa ne samo občutimo, vidimo dviganje cen posameznih izdelkov. Če ne mnogih izdelkov nenehno naraščajo, tudi tedaj, kadar vidimo, da bo žetev dobra, in kadar pričakujemo, da bo prinesla stabilizacijo cen. V času je bistvo tega problema? Bistvo je predvsem v slabi organizaciji preskrbe. Razen tega dovoljujejo, da ljudje navijajo cene, kakor se jim zdi. Dosti je bilo primerov, ko je naša trgovina zadržala blago v skladišču, da bi lahko zadržala visoke cene.« Pojavljajo se tudi takšne anomalije, je dejal Tito, da »se prav zaradi teh slabosti splošnega jugoslovanskega tržišča zatekajo v lokalno zaprtost in ustvarjajo nekakšna lokalna tržišča.« Vse to so elementi, ki povzročajo nezadovoljstvo naših ljudi.

Ko je govoril o zunanji trgovini, je Tito dejal, da je pred letom ali dvema letoma ostro nastopil proti tolikim zunanjetrgovinskim podjetjem. »Kajti to so povsod majhna podjetja, razen nekaj velikih. Majhno podjetje pa je, ko prodaja svoje blago v tujini, kakor krošnjar. Tam potrebuje trgovec določeno blago stalno na zalogi, to podjetje pa mu prodaja enkrat svoje blago, potem pa nič več. Posledica tega je, da mi izgubimo to tržišče, pri tem pa se zdimo tudi nezanesljivi. Zaradi takšnega njihovega dela nam, na primer, vračajo posamezne

proizvode. Tak nezanesljiv trgovec misli, da lahko preslepi kupca v tujini in mu prodaja gnila jabolka ali slive, toda tuji kupec zaradi tega pogosto pošlje nazaj vso pošiljko. Kdo je potem na zgubi? Vsa naša skupnost, naš delovni človek, mi vsi.«

Ob tem bi hotel omeniti tudi predstavnik zunanjetrgovinskih podjetij, je rekel Tito. »Bil sem v vrsti držav, tako v Afriki kot v Aziji, in sem naletel na veliko teh naših trgovcev, ki tam po cele mesece sedijo po kavarnah, pa ne najdejo niti enega kupca, ne najdejo ga, ker niti ne poznajo tržišča, niti ga niso preučili in ga dovolj spoznali, da bi vedeli, kakšne so potrebe in kaj je mogoče prodati. Zato se dogajajo tudi take stvari, da, denimo, pošljejo nekam v vročo Afriko cokle, ki so dolgo časa ležale v skladišču in jih pri nas nihče ne nosi, ki pa jih tudi tam ne more nihče nositi. Seveda gre takšno blago potem po zlu; tako pa je tudi z nekaterimi drugimi izdelki iz naše države.

Pri zunanji trgovini pa bi morali imeti pred očmi še eno stvar. »To je pehanje za lahkim zaslužkom. Mnogi naši trgovci, ki gredo v tujino — med njimi pa so tudi dobri, solidni, čeprav jih je malo — gledajo, kako bi na hitro nekaj z lahkoto zaslužili, pa čeprav bi potem prišli tudi na slab glas. Toda misliti je treba, da takšne slabe izkušnje ne ostanejo v eni sami državi, ampak zanje zvedo tudi v drugih, ker Afrika ni ravno brez komunikacij iz zvez nasploh. Imeli smo primere, ki so bili škodljivi ne le v materialnem, ampak tudi v političnem pogledu, čeprav je šlo za druga vprašanja, za investitorja, kredite itd. Vse to so stvari, ki škodujejo našemu ugledu v tujini.«

Zatem se je Tito povrnil k slabostim v delovnih kolektivih. »V čem je njihova slabost? V tem, da niso izkoristili pravic, ki jih imajo. Kajti če delovni kolektiv upravlja po svojih organih, potem mora nositi tudi odgovornost in ne sme dovoliti takih stvari. Razume se, da ni mogoče valiti krivde samo na direktorje, niti uprizarjati proti njim splošne gonje. Imamo zelo dobre direktorje, izvrstne tovariše, ki jim nikoli ni prišlo na misel zahtevati višje plače od tiste, ki so jim jo določili delovni kolektivi. So pa tudi takšni, ki so gledali, kako bi čimveč zlahka zaslužili in se niso menili za to, kaj je sklenil kolektiv. Tak direktor se je povezal z nekaterimi voditelji iz krajevnih oblasti in je paševal v svojem podjetju. Temu je treba napraviti konec. Delovni kolektivi naj izkoristijo vse svoje pravice, da bi čimbolj organizirali proizvodnjo in izvajali notranjo delitev, to je določali plače.«

Braniti moramo našo največjo pridobitev, bratstvo in enotnost naših narodov, ker nam le to omogoča našo nadaljnjo ustvarjalno pot naprej, ustvarjanje močne socialistične skupnosti in srečnejšega življenja, je poudaril Tito, ko je govoril o tem, da se pojavljajo na tem področju nekateri škodljivi pojavi. »Celo sedaj, petnajst in več let po vojni, moramo še zmeraj govoriti o bratstvu in enotnosti, čeprav bi moralo biti to že kri in meso vsakega jugoslovanskega prebivalca.«

Socialistični sektor kmetijstva bomo morali širiti hitreje, je poudaril Tito, ko je govoril o kmetijstvu. »Širiti ga bo treba hitreje, da bi dosegli, da nam bo zadostovala naša lastna proizvodnja, ne le za eno leto, ustvariti moramo tudi rezerve. Naši kmetje morajo vedeti, da napredek na majhni krpici zemlje ni nikdar dolgotrajen niti zanesljiv, da je zato potrebno skupno delo.«

Da bi odpravili te slabosti, bo potrebno dajati kmetijstvu več sredstev kot doslej, je dejal Tito, »prav tako moramo izboljšati tudi način, po katerem dajemo ta sredstva. Kajti tako kot se dela sedaj, ni v redu. Večja sredstva

moramo pustiti republikam, ki najbolj vedo, kje jih je najrentabilneje vložiti, ne pa, da vse kar naprej dajemo od zgoraj. Jaz sem, tovariši, proti temu dajanju od zgoraj. Mi jemljemo od spodaj in potem dajemo od zgoraj, pri tem pa se dober del izgubi na poti po bankah. Sedaj so primeri, da banke delijo svojim uslužbencem po 18 plač na leto. Kaj so zaslužili in od kod imajo to? Mislim, da morajo materialna sredstva, ki se ustvarjajo spodaj, tudi ostati spodaj. Od zgoraj lahko nadzorujemo, zaradi koordinacije in izpolnjevanja planov.«

Za to, da bi odpravili vse te slabosti, »bo eden izmed prvih ukrepov sprejetje novih zakonov in drugih predpisov,« je proti koncu govora dejal Tito in zatem naštel vse zakone in predpise, ki jih v ta namen pripravljajo. »Razen teh zakonov bomo sprejeli tudi določbe, ki bodo izpopolnile že obstoječe predpise tam, kjer je treba zakone prečistiti in jih uskladiti z našimi današnjimi potrebami in razvojem. Poleg teh zakonov pripravljamo, kot veste, tudi načrt nove ustave. Naša nova ustava mora biti osnova, temelj našega nadaljnjega družbenega razvoja in usmerjevalec naših notranjih dogajanj.«

Čeprav se predsednik Tito ni nameril na široko govoriti o zunanji politiki, je tudi tej posvetil nekaj besed. Ostro je obsodil atomske poskuse Sovjetske zveze in ZDA, govoril pa je tudi o problemih, ki tarejo Jugoslavijo zavoljo zaprtosti Evropske gospodarske skupnosti. »Že danes

čutimo posledice tistega, kar se dogaja v Evropi, in mislimo moramo na to, kam s svojimi proizvodi. Razvijati moramo stike in se dogovarjati z mnogimi državami Azije, Afrike, pa tudi Evrope in Latinske Amerike, da bi našli način, kako odpraviti diskriminacijo zaprtih trgov nasproti tistim, ki niso vključeni vanje.«

ODMEVI

Titov govor je odmeval doma, odmeval je tudi v svetovnem tisku. Italijanski časnik **»IL POLO«** je izčrpno poročal o Titovem govoru pod naslovom »Tito poziva Komunistično partijo k strogemu nadzoru jugoslovanskega življenja«. Pri tem je opozoril na »ostre kritike proti določenim voditeljem in gospodarskim upraviteljem, katerih napake so povzročile velike gospodarske težave.« »Popolo« je nadalje zapisal, da je »predsednik Tito pozval jugoslovanske narode k dejanjem, odkrivajoč vrsto anomalij na vseh področjih življenja.« Časnik je zatem citiral dele govora, v katerih je Tito ostro kritiziral situacijo v Jugoslaviji, na koncu pa navajal Titove besede, da »vlada ne namerava obnavljati kolhozov, da pa bo storila vse, kar je mogoče, da bi prepričala zasebne kmetovalce v potrebnost združevanja.«

Ameriški **»NEW YORK TIMES«** je na prvi strani citiral posamezne dele Titovega govora. Dopolnilnik Paul Anderwood je poročal, da je predsednik Tito opozoril

na liberalizem in potrebo po večji odgovornosti Komunistične partije, katero zahtevajo gospodarske težave. Časopis je nadalje poročal, da »komunisti niso nikdar dovolili, da bi se jim del politične ali ekonomske strukture v državi izmaknil iz rok.«

»WASHINGTON POST« je o splitskem govoru predsednika Tita prevzel poročila UPI, in sicer del o preizkušnji atomskih bomb. Časnik je v naslovu poudaril, da je predsednik Tito obsodil nuklearne eksperimente Združenih držav Amerike in Sovjetske zveze.

Komunistični **»DAILY WORKER«**, Velika Britanija, je pod velikim naslovom »Tito obsodil atomske poskuse« objavil informacijo, v kateri je navajal tisti del predsednikovega govora, ki govori o nezainteresiranosti tistih, ki nadaljujejo z atomskimi poskusi ne glede na mnenje in prepričanje sveta.

Dunajski **»DIE PRESSE«** in **»KURIER«** sta v agencijskih vesteh iz Beograda poročala, da je predsednik Tito ob otvoritvi hidroelektrarne v Omišu napovedal »povečanje partijskega nadzora in vračanje komunistov na vodilne položaje« v jugoslovanskem gospodarstvu. Časopis sta nadalje poročala, da je Tito obsodil »premajhno zavzemanje komunistov«, ki so »ponekod spustili iz rok vodilno vlogo,« zavoljo česar je prišlo do negativnih pojavov v gospodarstvu, pri tem pa je pozval jugoslovanske narode, naj store vse, da le — te čimprej odpravijo.«

Triintridesetkrat udarnica

Ivanka Šter:

KO BI JIH MOGEL PRESTAVITI V NAŠ ČAS

Ko sem jo našla tam gori nad Dupljami, na samem robu Udinega boršta, je delala na vrtu. Le toliko ga ima, da je za zelenjavo in malo solate. Več ni treba. Pa rože ima rada. Na obeh vogalih hišice cvetita forziciji, zunaj vrtno ograje pa ima posebno lepo zrahljano zemljo za narcise, tulipane in trobentice. Modro cveto njene trobentice, kot otroški očki.

Kot mladenka se mi zdi s čvrsto postavo, z belimi lasmi in jasnim smehom na obrazu. Smehom, ki zakrije vse gube in jih dobesedno zrine z obraza. Včasih je bila tkalka, tudi štrajkala je, po vojni je bila velikokrat udarnica. Kako živi danes?

Lepo, mi hiti pripovedovati. Tako lepo ji ni bilo še nikoli, kot ji je danes. Tudi mlada bi ne bila rada nikoli več. Njena mladost je bila vse prej kot lepa. Šestdeset bi jih pa še imela, to je res, manj pa ne. Nekoč se je zaupala grafologinji, ki ji je napovedala, da se bo na stara leta imela lepo. Pa se ima res. Nič ji ne manjka. Fanta sta vsak pri svojem kruhu, eden direktor, drugi doktor znanosti, ona pa uživa v svoji hišici. Da bi le bilo še dolgo tako...

Mladih let se raje ne spominja, a ko že takole, po novinarsko vrtamo vanjo, pove. Petnajst let ji je bilo, ko je šla za tkalko v tržiško predilnico. Vsako jutro uro in pol peš do Tržiča, zvečer nazaj. Potem je šla v Jugočeško, tudi za tkalko. Štirinajst dni pred štrajkom so imeli v tovarni volitve za 8-urni delovnik. Neko dekle iz Nakla jo je prosilo, naj voli tudi zanj. Pa sta jo dve zatožili, da je agitirala za skrajšanje. Nič ni pomagalo, čeprav je dekle zatrjevalo, da jo je sama prosila, naj zapiše za osem ur. Po štrajku so jo med prvimi vrgli iz tovarne. Pol leta je bila brez dela, doma pa majhen otrok in starša. Pa noben od štrajkovnega odbora ni prišel pogledat, kako živi. Nak, nikoli več ne bi štrajkala...

Sirc nas je 17. aprila 1937. leta na Gaštelju pobral. Vse štrajkače! Nikoli ne bom pozabila tega dne. Dobro smo zaslužili, razumeli smo se. Potem je prišla vojna, Nemci so stare tkalske stroje postavili ven in namestili druge.

Po osvoboditvi je prišla v Tiskanino. Potem je bila 14 let spet tkalka, vse do 1959. leta, ko se je upokojila. Triintridesetkrat je bila udarnica.

»Ste se gnale samo zato, da bi postale udarnice?«

»Ne zato, morala sem garati, dva otroka sta me čakala doma in starša, sama sem bila za vse. Tri mese-

ce, še dobro vem, smo po trikrat na dan jedli polento. Za na šiht pa sem vzela tri jabolka in pol litra kave. A smo preživeli.«

Udarnike so tedaj zelo spoštovali, o njih so pisali v stencasih. Za nagrado so šli v Beograd na prvomajsko proslavo pa v Zagreb na velesojem. Nekoč jih je Marinko povabil v skupščino na kosilo. Ko je bil v Ljubljani kongres in je prišel tudi Tito, so se tam zbrali tudi najboljši udarniki iz vse Slovenije.

»Takrat smo se vsaj do sitega najedli. Kaj vse je bilo na mizah! Tako tapasto sem se najedla slačic, da se mi še danes neumno zdi. A kaj, ko si bil tako prekleto lačen. Janezu sem prinesla domov klobaso in dve žemlji. Ponorel je od veselja. Saj je bila klobasa takrat pravo bogastvo.«

Zelo skromno smo živeli. Oba otroka sta študirala. Starejši, Janez, ni dobil nobene stipendije, Jože pa še le potem, ko je bil na univerzi. Oba z Janezom sva jokala, ko je ob začetku tedna odhajal v Ljubljano. Ves denar sem mu dala, fant pa bi tako rad še kakšen dinar za kino. Pa ni bilo kje vzeti! Kdove, morda ga je to pomanjkanje, ta nič, spravilo do takega poslovnega?

Vsak dan berem časopise in se jezim. Povsod nezadovoljstvo, povsod štrajki. V Planiki imajo po 17 milijonov plače, pa štrajkajo, v Celju nočejo delati za 10 milijonov, raje so brezposelni za 6 milijonov. Ko bi jih mogel človek prestaviti v naš čas! Ko bi samo malo skusili tiste čase, ko smo po štrajku iskali delo, pa nas je vsak postavil pred vrata...

Pravim, da kljub vsemu za delavce še nikoli ni bilo tako, kot je danes. Dobre malice imajo, avtobus jih

vzame doma, odloži pred tovarno, matere so po celo leto doma. Me smo bile po šest tednov, samo toliko, kakor pravijo, dokler ima porodnica trugo pod posteljo, potem pa delat, nobenega varstva. Ko gredo v pokoj, dobijo po tri plače. Ko sem šla jaz, ni bilo nobene, mojster pa me je še opozoril, naj haljo prinesem nazaj. Vso zašito, staro in zguljeno, pa sem jo prinesla. Tako je bilo. Zdaj pa vsi po vrsti kradejo. Na misel mi ni prišlo, da bi odnesla špulo domov, zdaj pa morajo župani odstopati zaradi kraj, podkupnin. Nobenega poštenja ni več. Vsi bi bili radi samo prosti, nobene sobote ne bi več delali, ker se ne izplača, ker da se po tovarnah ta dan dela večja škoda kot korist. Mi smo delali vse sobote. Šest tednov skupaj sem delala vsak dan v tednu, ob nedeljah pa udarniško. Noben, še tako zaveden komunist danes ne bi toliko delal. Pa se nismo prestavljale sem in tja, garale smo. Tako garale, da mi je že vse odpovedovalo. Zrak sem hodila lovit pred vhod, da sem zdržala. Ko je bilo pa le prehudo, ko nisem več zdržala, sem šla v ambulantno. Zdravnik mi je dal injekcijo, za eno uro me je poslal ležat, pa nazaj delat...

»Nekatere tkalke imajo danes tako nizko pokojnino, da morajo prejemati še varstveni dodatek, da lahko žive.«

»Res je. Ko sem šla jaz v pokoj, sem imela tako majhno pokojnino, da nisem upala povedati. Pa sem bila na koncu celo brigadirka, in triintridesetkrat udarnica. Ampak tega pri pokojnini niso upoštevali. Zdaj so k sreči ti odstotki že kar precej nanesli...«

Tako polna načrtov in tako čudežno mladostna sedi pred menoj. Vsa polna je življenja, kipeča od mladosti. Nič več ne bi moglo priti do živga tej trdni ženi, razmišljam. Vse, kar bi prišlo, bi se kar odbilo od njene bele hišice, od njenih belih las. Življenje jo je prekalilo skoz in skoz.

D. Dolenc

Jure Pejič

NI POMEMBNO, ODKOD SI, VAŽNO JE, ALI ZNAŠ POŠTENO DELATI

Lesce, 24. aprila – Različna gospodarska razvitost posameznih delov Jugoslavije in različne zaposlitvene možnosti so predvsem v času hitrega gospodarskega razvoja pospeševale prihod delavcev iz drugih republik v Slovenijo in tudi na Gorenjsko. Veliko jih dela v gradbeništvu, komunalni dejavnosti, na železnici, v jeseniški Železarni, kranjski Savi in še številnih drugih delovnih organizacijah, ki so zaposlovale več, kot so lahko dobile delavcev v domačem kraju in v bližnji okolici. 35-letni Jure Pejič iz leske Verige je eden izmed številnih delavcev iz drugih republik, ki so se na Gorenjskem dobro znašli, se uveljavili v delovni organizaciji in v kraju. V Lescah si je ustvaril družino, v Verigi je vodja raziskave trga in predsednik stalne akcijske konference zveze komunistov, delegat zbora občin v republiški skupščini, član komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo, v prejšnjem mandatu je bil tudi član radovljanskega izvršnega sveta.

● Jure, kje boste preživeli prvomajске praznike, na Gorenjskem ali v Bosni?

»Žena in mlajši sin Darko bosta odšla k sorodnikom na Reko, midva s starejšim, 7-letnim Dejanom, pa k mojim staršem v Komušino, v občino Teslič. Tudi oče je prej delal na Gorenjskem, najprej v Gozdnem gospodarstvu Bled, nato dvanaest let v Verigi. Mama je bila vseskozi doma, na manjši kmetiji.«

● V Lesce ste torej prišli po očetovih stopinjah?

»Veliko ljudi iz občine Teslič živi in dela v Sloveniji in na Gorenjskem, predvsem v gozdarstvu in v lesni industriji – v panogah, ki imata tudi pri nas v Bosni, v Tesliču, dolgo tradicijo, vendar za vse premalo delovnih mest. Naša Komušina, vasica, ki bi jo lahko primerjali s Koprivnikom ali Gorjušami, je iz leta v leto manjša, ljudje se odseljujejo. Najprej poskušajo poiskati službo v Nemčiji in če jim tam ne uspe, se ustavijo v Sloveniji

ali se preselijo v večja industrijska središča v Bosni.«

● Greste velikokrat domov, v Komušino?

»Zadnje čase hodim dokaj pogosto, ker je brat pri vojakih in sta doma le oče in mama. Prej tudi po več let skupaj nisem prestopil domačega praga – ne da me ne bi vleko domov, pač pa zato, ker je oče delal v Verigi, ker sta v Verigo prišli za mano tudi sestra in ker ena od sester živi v Apačah pri Gornji Radgoni. Po odsluženju vojaškega roka se bo na Gorenjskem zaposlil tudi brat, pripravništvo bo opravljal v mizarškem podjetju Mira v Radovljici. Le ena od sester je ostala v Bosni, poročila se je v domačem kraju, v Komušini.«

● Že zgodaj ste odšli od doma...

»Po končani osnovni šoli. Gimnazijo sem obiskoval v Tesliču, tu sem v času šolanja tudi bival, ker se zaradi slabih avtobusnih zvez in prevelike oddaljenosti nisem mogel vozi-

ti domov. Štiri leta sem študiral na ekonomski fakulteti na Reki, pri dvaindvajsetih letih sem prišel v Lesce, v Verigo, ki me je dve leti tudi štipendirala. Želel sem spoznati poslovanje v uspešni delovni organizaciji, kar je Veriga tudi bila. Vabili so me tudi domov, v Teslič, vendar sem se odločil, da grem po očetovih stopinjah.«

● Dobro govorite slovensko. Kdaj ste se naučili?

»Sam nimam občutka, da bi posebno dobro znal slovensko. Naučili so me sodelavci, prijatelji, ljudje, s katerimi sem se pogovarjal na delovnem mestu ali zunaj njega. Kmalu potem, ko sem prišel v Lesce, sem začel poučevati gospodarsko tematiko v srednji ekonomski šoli v Radovljici ter politično ekonomijo in ekonomiko SFRJ v delavski univerzi. To je bila zame dragocena izkušnja, dobra šola slovenskega jezika.«

● Kako govorite doma, v družini?

»Žena je iz Vojvodine, Srbkinja, jaz sem po narodnosti Hrvat, otroka se bosta sama opredelila. Doma govorimo materinščino, srbohrvaški jezik, vsi znamo tudi slovensko. Za ženo trdijo, da jo govori celo bolje kot jaz, otroka sta se slovensko lepo naučila v vrtcu.«

● Ste kdaj doživeli preziranje ali neprijetnost? prav zaradi tega, ker ste se preselili, prišli iz druge republike?

»Delavci v Verigi so me lepo sprejeli, v kolektivu in v kraju se dobro počutim, sicer pa z vključevanjem v novo okolje nisem nikdar imel težav, verjetno tudi zaradi tega ne, ker sem že od šestnajstega leta naprej zdoma, na "poti" po Jugoslaviji... Prijateljstva imam med Slovenci, Hrvati, Srbi in tudi med ljudmi iz drugih narodov in narodnosti. Za prijateljstvo narodnost ni merilo, pomembne so druge, predvsem osebnostne človekove lastnosti.«

● Ob koncu tedna, v nedeljnih dneh, vidvam na stotine delavcev iz drugih republik, ki ne vedo, kaj bi počeli, kam bi se dali...

»Mislim, da v delovnih organizacijah namenljajo premalo pozornosti reševanju stanovaljskih problemov. Mnogi delavci živijo razpeti med delom in družino. V Slovenijo jih je zvabilo delovno mesto, boljši zaslužek, živijo v samskem domu, v kakšni sobi, domov k družini se vračajo le nekajkrat na leto. Če bi dobili stanovanje, bi pripeljali s sabo tudi ženo in otroke ali bi osnovali družino, živeli drugače, z drugačnimi problemi... Pogrešam več kakovostnih prireditev za delavce iz drugih republik. Kulturna izmenjava se za zdaj usmerja le h komercialnim, estradnim nastopom.«

● Kako ocenjujete odnose med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi?

»Odnosi se krhajo, sožitje slabša. Da bi človek dobil pravo sliko o Jugoslaviji, bi moral brati osem časopisov, iz vsake republike in avtonomne pokrajine. V enih berem, da drugi izkoriščajo Slovenijo; v drugih, da je Slovenija tista, ki izkorišča druge... O tem imam določene izkušnje tudi kot delegat v republiški skupščini. Včasih se mi zdi, da vsak vidi le sebe, na skupno, jugoslovansko, pa pozablja ali pušča ob strani.«

● V zvezo komunistov ste se včlanili zelo zgodaj, pri šestnajstih.

»V ZK sem vstopil zaradi ideje, ki se mi je zdela dobra, ne zaradi kakršnihkoli drugih interesov. V Verigi je od 1400 zaposlenih le nekaj več kot sto

komunistov. Članstvo upada, med mladimi za vstop v zvezo komunistov ni pravega zanimanja. To je posledica splošne krize, pa tudi partija je nekoliko zgubila ugled.«

● Ste zadovoljni – z življenjem in delom, namreč?

»S stanjem v družbi nisem zadovoljen, nad osebnim standardom se ne smem pritoževati. Nisem človek velikih zahtev. Stanovanje je Verigino, imam avto katrcu... Opažam, da so v naši družbi vse večje socialne razlike. Motijo me neupravičene, tiste, ki niso posledica dela.«

C. Zaplotnik

● DVE ODLAGALIŠČI V TENETIŠAH

V Tenetišah je uradno odlagališče odpadkov za vso kranjsko občino. Očitno pa ni zadosti eno ogromno odlagališče v tej lepi krajini, neznani voznik tovornjaka je poskrbel še za neuradno: odpadke je zvrnil kar ob cesti, ki pelje proti Golniku.

Domačini še nekako zamižijo, tisti obiskovalci, ki hodijo k sorodnikom in znancem na obisk v bolnišnico Golnik iz vse Slovenije, pa nazorno vidijo, kakšen odnos imajo v kranjski občini do okolja...

NA POŠTAH SE BODO ZADUŠILI

Medtem ko stopamo v svetle prostore naših bank prav spoštljivo in potihoma, predvsem pa previdno (da nam na bleščečih se marmornatih tleh ne bi spodrsnilo), je povsem druga pesem na naših poštah. Vse po vrsti — razen nekaj izjem — so tesne, neugledne in ob vročih po-

tnih dneh skoraj zadušljive. Tudi ali predvsem na glavni jeseniški pošti, kjer se 15. dan v mesecu (ko od tam na veliko pošiljajo denar po vsej Jugoslaviji) delavke dušijo v smradu, saj imajo na steni en samcat, komaj viden ventilatorček...

● CENE GOR, JEZIKE VEN

Največ dela s stalnimi prodajalnami vseh artiklov, od šivank do whiskyja, imajo nedvomno trgovci.

Upravičeno se pritožujejo, saj tekajo po trgovini in lepijo nove cene, vsak dan druge. A v vsaki nesreči je vedno nekaj sreče.

Za tolažbo: kaj bi šele bilo, če ne bi imeli registrskih strojkov in bi morali iti po starem...

Cene gor, jezike ven... Kakor nam zdaj kaže, sploh ust ne bi mogli več zapreti...

● LJUDSKA MODROST, TRDEN JE MOST

Dovolj je bogat, kdor ni nikomur dolžnik. Kdor se na tujo pomoč zanaša, v situ vodo prenaša. Ako potok slabo teče, je krivda na izviru, ne na koritu. Ko se začne konj starati, ga izpregni pravočasno, če si pameten. Naj vam volja ne razgraja, ko od vas že moč odhaja.

NAJ VIC O GORENJCIH

● V šivalnici

Gorenjec je v šivalnico prinesel srajčni gumb. »Prosim vas za majhno uslugo. Prišijte k temu gumbu kakšno srajco!« J. Štolcar, Medvode

● Oče, pošlji denar

Gorenjec v mestu piše očetu na vas: »Oče, pošlji mi no malo denarja.« Oče mu pošlje knjigo in odgovori: »Tomaž, ko prebereš knjigo, dobiš denar.« Sin spet napiše pismo: »Oče, prebral sem knjigo, daj mi denar!« Oče odgovori: »Tomaž, denar je vendar na peti strani!« J. Merfin, Kranj

● V trgovini

»Prosim, eno polno vrečko.« »Nimamo!« »Kako nimate?« »Nimamo! Veste, Gorenjci pokupijo jice.«

● Gorenjci in

Gorenjca se pogovarja o ženah. Prvi reče: »Moja angel.« Drugi zavzdihne: »Tebi, moja pa še vi.«

● Koliko v avtomobilu?

»Janez, kako sprejeto Gorenjcev v Francelju, nemogoče.« »Seveda je mogoče, ter vržeš sto jurjev bo deset na kupu.«

Alpski večer

Po jezeru bliz' Triglava

Bled, aprila — Odštevate tudi vi dneve do Alpskega večera na Bledu? Kar prepočasi se bliža 16. maj, mar ne? Vedno je tako. Če si nečesa želiš, potem se ure vlečejo kot dnevi, dnevi pa kot meseci. Vendar, kdor čaka, dočaka. Le še 17 dni je do tedaj, ko se bo ob 20. uri v športni dvorani na Bledu prireditev začela z avizom na poznano melodijo Po jezeru bliz' Triglava.

Ansambel Vita Muženiča iz Ljubljane

Potem pa se bo začelo zares. Program bosta povezovala Tajda Lekše in Boris Kopitar. Svinčnikov in beležk vam ne bo treba imeti, saj ne bo šlo za ocenjevanje ansamblov. To bo resnično pravi narodnozabavni večer, ko boste lahko sproščeno uživali

ob glasbi. Bo pa to vsekakor maratonski večer. Dvanajst ansamblov bo nastopilo in še Godba na pihala iz Gorij za povrh. Na tiskovni konferenci je Stane Knific, zastopnik ansambla Alpski kvintet povedal, da bodo ansambli ta večer zaigrali kar 58

Ansambel Lojzeta Slaka

DVANAJST ANSAMBLOV IN GODBA

Število ansamblov, ki bodo zaigrali kar 58 skladb, je zdaj tudi že dokončno. To so:

Ansambel Lojzeta Slaka, Gorenjci, Slovenski muzikantje, Slovenija, Štirje kovači, Marela, ansambel Franca Miheliča, Times iz Občin pri Trstu, Original Oststeirer trio z mlado Manuelo, ansambel Vita Muženiča, Dobri znanci in seveda Alpski kvintet ter Godba na pihala Gorje.

Program v dvorani bosta povezovala Boris Kopitar in Tajda Lekše.

skladb. Tako rekoč brez predaha bo prireditev trajala debele štiri ure.

Tako širom Slovenije kot v zamejstvu je za prireditev, o kateri že zdaj ne dvomimo, da bo postala tradicionalna za Bled, precejšnje zanimanje. Zato naj že zdaj velja nasvet. Odpravite se pravočasno od doma, da ne boste ob 20. uri šele kje na poti proti Bledu. Večerjali boste lahko kar na prireditvi.

Pomočnik direktorja hotela Krim na Bledu Slavko Grilec je na tiskovni konferenci minulo sredo zagotovil, da bo njihov ho-

Vstopnice za Alpski večer so že v prodaji. Dobite jih lahko v blejski poslovalnici Kompas (telefon: 77-245 ali 77-235). Imajo pa jih tudi v prodajalni Maja v Zgornjih Gorjah.

tel skupaj z drugimi blejskimi hoteli poskrbel, da ne boste lačni. »V dvorani, sicer ni kuhinje, vendar bomo vse pripravili doma. Potrudili se bomo, da se bodo obiskovalci počutili kot v lokal. Takšno nalogo smo si zadali gostinci tudi zato, da si zagotovimo tradicijo in poudarimo njen turistični pomen.«

Za kapljico pa bodo tokrat skrbela Goriška Brda Dobrovo. Že na tiskovni konferenci so se predstavili z nekaterimi svojimi »dobrotami«. »Brez pomislekov smo se tokrat vpisali med pokrovitelje,« je razlagal predstavnik Goriških Brd Ivo Pršolja. »Čeprav smo največji proizvajalci v Sloveniji, na splošno nismo tako dobro poznani. Zato smo ocenili, da je Alpski večer prireditev, ki je kot naročen za nas. Naš cilj bo tudi tokrat kulturna postrežba. Radi pa bi predstavili

Ansambel Taima iz stu

tudi vino, za katero Dunaju med evropskimi valjalci osvojili prvo nagrado. Ste se že pozanimali? Nikar ne odlašajte! Če pa bodo poslušali vseeno ostala, se postavnik Televizije pravi, da je tudi čer prišel kot naravnost z njim kar šest do skih dopoldnevov malih zaslonih. V Gorenjskem ob svoji 40-letnici med pokrovitelje, prihodnji petek, maja, odštevate s tega večera.

Bled '87

Male, manj znane gorenjske vasi

PAPIRNICI (1)

Piše: H. Jelovčan

Ko sem s prstom potovala po zemljevidu loške občine in iskala katerega od manjših krajev, se mi je oko zataknilo ob Papirnici. Svoj živi dan še nisem slišala zanjo. Pa ni kje visoko v loških, poljanskih ali selških hribovih, ne. Prav blizu Lake je, komaj dobra dva kilometra iz Stare Lake po poti, ki pelje v Crngrob in približno ravno toliko od Sv. Duha.

Razmaknjena kajžarska vas je vpeta med Grogovčev hrib in gozdnote Gorajste. Kdor nima pri roki zemljevida, bi jo res komaj našel. Nobenega kažipotni, ki bi jo vodil popotnika; ne od starološke ne od svetoduške strani.

Tudi mene je zaneslo. Ko sem se ustavila pri gruči hiš malo naprej od spomenika petdesetim ustrelenim talcem (9. februarja 1944), sem bila trdno prepričana, da sem že v Papirnici. A me je

Koširjev Janez, ki je premetaval zemljo ob na novo nasuti, razširjeni poti, podučil, da sem še kar na Cesti talcev in da moram naprej proti griču, v katerega so vsajene prve papirniške hiše.

Znamenita preteklost

Najbolj zlahtna med osemnajsterc papirniških hiš je prav gotovo stara Papirmanova domačija. Sedanji gospodar je Janez Hafner, polkmet, novopečeni upokojenec, ki je na cerkveni veliki ponedeljek ravno posipal gnojilo po travniku, da bo krma za živino izdatnejša.

Tako kot domačija je cela vasica dobila ime po papirnici. Pred dobrima dvema stoletjema so pri Papirmanu izdelovali papir. Janez Hafner pove, kolikor je slišal od starejših: da so papir izdelovali iz starih cunj, ne iz le-

Koširjev Janez namesto kažipotna

sa, da so ga sušili kar zunaj po tleh in da je bil menda zelo čist, kakovosten papir, tak za denar, z vodenim tiskom.

Tudi potok, ki izvira kakšnih 150 metrov višje od Papirmanova izpod skale, je dobil ime Papirnica. Njegovo starejše ime je Mrzli potok. Nikoli ne usahne in nikoli ne zmrzne, postavi, ki so jih otroci nekdaj lovili kar z rokami, pa skoraj ni več videti, je povedal peti Hafner v Papirmanovi hiši.

Pravi papirničar je namreč svojo posest prodal, ker je bilo iz potoka menda premalo vode. Hi-

šo, ki je stara vsaj 350 let, je naslednji lastnik predelal v mlin. Mlel je ješprenj, kašo, delal laneno olje.

Statve so končale v ognju

Kar pri Papirmanu gospodarijo Hafnerji, jim daje kruh predvsem zemlja. Vsega ne, saj je je premalo. Janezov oče je tkal platno, da je malo lažje hranil družino, Janez je delal v Jelovici, tudi sin Janez je zaposlen.

Oče je še med zadnjo vojno, 1943. leta, stkal rjuhe za balo starejši sestra. Predivo je dobil iz Tržiča. Grebeni in statve so končali med kurjavo. Preprosti ljudje starin včasih niso cenili, muzeju pa jih za smešno odkupnino oče tudi ni maral odstopiti. Tudi od drugod so se zaman zanimali zanje. Zdaj jih nima nihče.

Častitljiva starka umira

Papirmanov Janez z ženo Vido in najmlajšim od štirih otrok, Janezom, ki je še ostal doma in bo najbrž šesti Hafnerjev gospodar, tretjo leto prebiva v novi hiši. Zgradili so jo kot nadomestno. Staro bodo podrli. Pa je bilo prav prijetno živeti v njej. Gospodinji Vidi se še zdaj večkrat stoji. Posebno poleti so bili njeni debeli zidovi ob potoku prijetno hladni.

Kar je častitljiva starka prazna, umira že sama od sebe. Če nihče ne živi v njej, je ne zrači, čisti, diha z njo, hiša propada.

Hruške že kažejo na cvetenje, jabolka še ne, je ugotavljal Janez Hafner. Lani je bilo ogromno sadja. Preveč. Ozimna pšenica, ki je tako lepo kazala, je pozebla. V gozdu so že pograbili za steljo.

Papirmanova Vida

Zemlja je še pramladno setev in pirja. Običajno to dnev od svetega maja. Nič ne sejen. Pa toliko sejen. Kot vsaka starka tudi zemlja pripravi In prava luna, izkušen kmet.

Prihodnjič: življenjski hrbtom« in povrniti pasu

ČRNIVEC

ČEK

Neki bogat, a skopuški Bolgar sedi v kupeju tretjega razreda, na leseni klopi, stisnjen med siromake. In ga eden izmed njih vpraša:

»Dobro, gazda, zakaj pa ti potuješ v tretjem razredu?«

»Zato, ker ni četrtega...

Ameriški psiholog je opisal ženske obraje, ki so moškim najbolj všeč. **Dekliški obraz** (velike oči, majhna brada, majhen nasek); **elegantni obraz** (visoke ličnice, upadel videz obraza); **izrazit obraz** (visoke oči, velike temne zenice, čutna usta). Dobro je vedeti, pravi psiholog, da je včasih dovolj, če imate le eno izmed teh lastnosti, pa bodo moški prezrli vaš predolg nos ali premočno brado. Obrazi filmskih igralcev dokazujejo: Liz Taylor ima preveliko brado in prevelika usta, Sophia Loren premočno čeljust, Nastasija Kinski prevelike oči...

NAGRADNA KRIŽANKA

						AVTOR KRIŽANKE R. NOČ		GOROVJE V ČSSR. DEL ZAH. KARPATOV		OPREZ- NOST		DOGOVOR- JEN LJUBE- ZENSKI SESTANEK		IGOR TORKAR		IT. KNJI- ZEVIK (IPPOLITO, 1831 - 1961)		IZUMITELJ MOTORJA Z NOTR. IZGO- REVANJEM (NIKOLAUS)							
						VELEMES- TO V SEVERNI ITALIJI																			
						TEK, SLAST																			
						RASTLIN. BODICA								ERNST TOLLER											
						KARIKA- TURIST KRIZANIC								GOZDNI DELAVEC											
																				FLORA		STAR SLOVAN			
																		VRSTA PAPIGE							
GRŠKI FILOZOF IN MATE- MATIK, AVTOR IZREKA O PRAVO- KOTNEM TRIKOTNIKU		REKA V TITOVEM VELENJU		STROKOV- NJAKINJA ZA IRAN- SKI JEZIK		JAPONSKI POLITIK (KAKUEI)		MEJNA REKA MED SZ IN IRANOM		HRAUSKY EDD MAK. FILM. REŽISER (BRANKO)				IT. MESTO, IZHODIŠČE ALPSKIH CEST		ZVORNIK				RAJKO NAHTIGAL		DEL TEDNA ŽELEZN. KRIZIŠČE V SEV. ITALIJI			
																SIGURNOST									
																SOMBOR									
NAJVIŠJA GORA TURČIJE														ZADIRC- NOST										ATOL V OTOČJU TUAMOTU	
ZOF+ Z NASLONI														FR. KOVA- NEC ZA 5 CENTIMOV						AVTOR		HIŠA Z VRTOM			
														DEL DNEVA								UBOŽICA			
MESKLAD- NOST V STAVČNI ZVEZI, PRESKOK MIŠU ZARADI TE ME- SKLAD- NOSTI																MREŽASTA TKANINA ZA VEŠEŽE VRTENJE ELEKTROM OKOLI OSI									
		NEZNANKA V MATEM.								FR. PISEC PO KAT. JE DOBIL IME SADIZEM		BEGR. IGRALKA (EVA)						IT. MESTO OB ADIŽI							
		OBRAMBNI NASIP										ZAGOZDA						BREZPRAV- NO LJUVSTVO							
ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA								MODEREN PLES						POKRAJ. V J. FRANCIJI											
								NAJVEČ- JA RIBA						KIT. UTEŽ- NA MERA											
KUTIKA						CIMA, POGANJEK								NEKD. PAPEŠKO POKRIVALO								IVAN TAVČAR		ANDREJ MARINC	
						SMILJAN ROZMAN								GR. ČRKA								ITALIJ. KAMION			
SPAJARJE S KISHKOM																				DIVJA RACA					
ATKINO SVETIŠČE NA AKRO- POLJ																ANKA CIGOJ						BENIGNA MIŠČNA BULA			

● Kadar murva že brsti, slane več se bati ni.

● Če maj se s poletno vročino začneja, mraz še po Urbanu pogosto ne jenja.

Gorenjski
GLAS
ILO OKRAJNEGA ODBORA OF KRAJ

Zakon o celotnem prihodku in dohodku
tepe telesno kulturo

Potisnjena v ozadje

Ljubljana, 23. aprila — Telesna kultura mora biti tudi v prihodnje enakovredna drugim družbenim dejavnostim, saj je njen prispevek k povečevanju delovne obveznosti in storilnosti nesporno velik, ogroženi pa so tudi programi razvoja na telesnokulturnem področju.

Tako so pretekli teden menili na svetu za telesno kulturo pri republiški konferenci SZDL, ko so razpravljali o posledicah novega zakona o celotnem prihodku in dohodku, ki ga je sprejela zvezna skupščina in med drugim po novem določa, da bi v prihodnje programe telesne kulture (in kulture) financirali le iz ostanka dohodka. Že sedaj je jasno, da bo denarja za telesno kulturo manj in so ogroženi resno in dobro zastavljeni programi telesne kulture v Sloveniji. Svet za telesno kulturo pri republiški konferenci SZDL je izrekel podporo vodstvu telesnokulturne skupnosti Slovenije pri iskanju čim manj bolečega in usodnega prehoda pri uveljavljanju novega zakona. Zavedati se je treba, da bo izpad dohodka postavil telesno kulturo v nekaterih občinah in celo regijah pred probleme, ki jim ne bodo lahka kos. Treba bo narediti nekakšen sistem solidarnosti, vendar je za zdaj še težko reči, kakšen naj sploh bo. Seveda pa takšen način reševanja ni domena vrhov slovenske telesne kulture, ampak predvsem delegatov telesnokulturnih skupnosti občin oziroma njihovih delegatov v skupščini telesnokulturne skupnosti Slovenije.

Pravih izračunov, na koliko denarja po novem lahko slovenska telesna kultura računa, še ni, kar sam položaj še otežuje. Slovenska skupščina hoče položaj kulture in z njo telesne kulture omiliti tudi s predlogom, da bi realno vrednost sredstev zanjo ohranili, in to sredstev, predvidenih za obdobje 1986-1990. Postavlja pa se vprašanje, če bo to sploh mogoče, ob tem pa takoj trditev, da bo telesna kultura utrpela veliko škodo.

J. Košnjek

Gregor Benedik med Žirovc

Velika zmaga tudi za Alpino

Žiri, 23. aprila — »Vabimo vas na majhno slovesnost ob velikem uspehu Gregorja Benedika,« so zapisali v žirovski Alpini v vabilu na srečanje z našim odličnim smučarjem in s tem hoteli povedati, da je zmaga Gregorja Benedika v slalomu za svetovni pokal v Sarajevu marca letos tudi velika zma-

ga Alpine. Gregor Benedik namreč tekmuje v Alpininih čevljih in je to prva zmaga v svetovnem pokalu tudi za Alpino. V šestdesetih letih se je začel prodor Alpine iz Žirov v vrh svetovnega smučanja, še posebno uspešna pa so osemdeseta leta, ko je žirovska tovarna intenzivno razvijala vrhunski tekmovalni čevlji za alpsko smučanje. Gregor Benedik ni edini odlični tekmovalnik, ki na tekmah in treningih ubuže Alpinine čevlje, ampak se z njimi vedno bolj uveljavljajo tudi nekateri naši in tuji mladi smučarji.

Gregorju Benediku so poklonili sliko Konrada Peternele, o njegovem uspehu pa so spregovorili direktor Alpine Tomaž Košir, vodja Alpinine tekmovalne službe Janez Šmitek, ki je bil nekaj časa tudi Gregorjev trener, in glavni trener naše moške reprezentance v alpskem smučanju, Jože Šparovec. Upajmo, da sarajevska zmaga Gregorja Benedika v alpininih čevljih ni bil zadnji uspeh naše smučarije in tovarne iz Žirov na tako velikih tekmovanjih. Povedati je tudi treba, da Alpini na druge načine, v obliki raznih pokroviteljstev, pomagata našemu športu, predvsem pa smučarskemu.

J. K.

Uspešen konec sezone v Besnici

Kranj — Smučarski skakalci SSK Iskra-Delta-Triglav, ki so ponovno osvojili naslov ekipnega državnega prvaka, so sklenili sezono tekmovalj 4. aprila z organizacijo odprtega prvenstva Kranja na 25-metrski skakalnici v Besnici. S tem so zabeležili tudi dva rekorda v organizaciji tekmovalj. V letošnji sezoni so v kranjski občini in na planiških skakalnicah izvedli kar 15 najrazličnejših tekmovalj v skokih. Zadnja tekma v Besnici je bila v dokaj ugodnih razmerah šele 4. aprila, doslej je bil rekordni termin 3. april prav na isti skakalnici pred desetimi leti. Na zadnji tekmi sezone so se pomerili pionirji. Največ uspeha so imeli kranjski skakalci. Po tekmi so skakali še trenerji in vaditelji skokov v dveh starostnih kategorijah.

Rezultati pionirji do 9 let: 1. Peter Žarnik, 2. Igor Cuznar, 3. Klemen Vrhovnik, 4. Miha Eržen (vsi ID Triglav), 5. Tomaž Pirnat (Ihan), pionirji do 11 let: 1. Gorazd Bertoncelj, 2. Grega Eržen, 3. Tadej Žvickart, 4. Uroš Rakovec, 5. Erik Vesel (vsi ID Triglav), pionirji do 13 let: 1. David Videnšek (Celje), 2. Urban Franc (Bled), 3. Gregor Martinjak, 4. David Mesec, 5. Urban Simčič (vsi ID Triglav); **trenerja in vaditelji — skupina do 35 let:** 1. Andrej Cuznar, 2. Janez Grilc (oba ID Triglav), 3. Jani Rernšak (Ihan), **skupina nad 35 let:** 1. Sašo Kurent (Ihan), 2. Vili Triplat (Bled)

J. Javornik

Drugi spominski tek Boruta Berganta

Milanu Kotniku zmagovalni pokal

Tržič, 24. aprila — Nad 100 tekačev je sodelovalo na spominskem teku Boruta Berganta v Tržiču, kar kaže, da se prireditev uveljavlja in da so Tržičani potegnili pravo potezo, ker v spomin na tržiškega alpinista in vsestranskega športnika prirejajo tek po tržiških ulicah.

Borut Bergant ni bil le alpinist svetovne vrednosti (smrtno se je ponesrečil v Himalaji), ampak vsestranski športnik. Njemu v spomin so tržiški telesnokulturni delavci lani prvič priredili tek po tržiških ulicah. Na lanskem prvem teku udeležba ni bila najboljša, letos pa je že sodelovalo nad 100 tekačev, in ne le iz Tržiča, ampak tudi od drugod. Med njimi so bili nekateri znani tekači, zmagovalci krosov in drugih tekaških prireditev. Nad 50 ljudi je letos skrbelo za organizacijo teka. Praktična darila so prispevali tržiški obrtniki, trgovci s Koroške ter delovni kolektivi iz Tržiča in Kranja. Proga je bila popolnoma varna, tekači so jo hvalili, in vse kaže, da bodo prihodnje podobne tržiške prireditve še bolj obiskane. Tekmovalce in goste je pred začetkom teka nagovoril predsednik skupščine tržiške telesnokulturne skupnosti, Janez Kikel.

Najboljši čas dneva je dosegel Milan Kotnik iz Radovljice. Prejel je prehodni pokal Boruta Berganta. Izročil muga je oče pokojnega alpinista in športnika, Ivko Bergant

Najprej so se pognale na progo štafete tržiških osnovnošolcev. Med pionirji je zmagala prva štafeta ŠSD Polet iz osnovne šole heroja Grajzerja, za katero so tekli obetavni tekači Karamet, Koren in Hamzič. Druga in tretja pa sta bili štafeti ŠSD Storžič iz osnovne šole v Križah. Med štafetami pionirk je zmagala prva štafeta ŠSD Polet, v postavi Dežman, Garibovič in Rožič. Druga je bila druga štafeta Poleta, tretja pa druga štafeta Storžiča. Mladinci so tekli na 3 kilometre. Najhitrejši so bili Tomaž Novak (Lesce), Rajko Novak (Kamnik), Florijan Požun (Leše), Andrej Fijavž (Tržič) in Janez Hladnik (Tržič). Med mladinkami je zmagala Andreja Grašič s Kokrice, sledijo pa ji Mateja Jeršin (Olimpija), Jana Ahačič (Podlublje), Andreja Jeršin (Olimpija) in Nataša Kokal (Olimpija). Med članicami do 30 let in nad 30 let so tekle nekatere znane tekačice.

Najboljši v ženskem teku: Katarina Stare in Veronika Bohinc

Med članicami do 30 let so bile najhitrejšje Katarina Stare (Olimpija), Marija Trobec (Polhov Gradec), Barbara Markun (Triglav), Polona Pesjak (Ljubljana) in Majda Papler (Ljubljana), med članicami nad 30 let pa letošnja zmagovalka maratona v Radencih Veronika Bohinc (Ljubljana) in Anica Jerman (Tržič). Izredno kakovosten je bil tek članov, ki so bili razdeljeni v dve skupini: do 35 in nad 35 let. V prvi skupini je bil najhitrejši Božo Staršinič (Olimpija) pred Vladimir Artnakom (Kladivar), Francijem Teražem (Mojstrana), Ivanom Urhom (Kamnik), Klemenom Dolencem (Radovljica) in Matejem Grumom (Tržič), ki je prejel tudi poseben pokal kot najhitrejši Tržičan. V memorialnem teku članov nad 35 let je premočno zmagal nekdanji odlični tekač Milan Kotnik iz Radovljice. Prejel je prehodni pokal, ki ga mu je izročil oče Boruta Berganta Ivko Bergant. Drugi je bil Dare Erdeljec (Grosuplje), tretji Janez Ambrož (Peko), četrtri Alojz Kovič (Ljubljana), peti Franc Rožič (Bistrica) in šesti Jože Meglič (Podlublje).

J. Košnjek

Foto: F. Perdan

Start, od koder so se na progo podali nekateri naši znani tekači, zmagovalci maratonov in drugih rekreativnih prireditev

Ogorčeno do zadnjega metra, do cilja

Kranjski cicibani za mesec mladosti

Kranj, 24. aprila — Odbor za šolska športna društva pri Zvezi telesnokulturnih organizacij kranjske občine in komisija za šport vzgojno-varstvene organizacije kranjske občine prirejata v počastitev meseca mladosti družabno in športno srečanje otrok iz starejših skupin iz vrtcev kranjske občine. Prireditve bo 7. maja ob devetih dopoldne na stadionu Stanka Mlakarja v Kranju. Prireditve so poimenovali cicibaniada, sodelovalo pa bo 1200 malčkov iz 36 vrtcev. Na prireditve vabljeni tudi starši!

Ekipne izbrane

Kranj, 25. aprila — Direktor naših reprezentanc v alpskem smučanju, Tone Vogrinec, je povedal, da so izbrane naše reprezentance za prihodnjo sezono. Vadbna se bo kmalu začela. V prvi moški reprezentanci so Bojan Križaj, Gregor Benedik, Rok Petrovič, Tomaž Čizman, Robert Žan, Sašo Robič, Klemen Bergant in Urban Planinšek, v prvi ženski pa Mateja Svet, Mojca Dežman in Veronika Šarec. Vogrinec je povedal, da bodo naši reprezentantje letos spet odšli na poletne priprave na snegu v Argentino, z izjemo Bojana Kri-

žaja, ki bo imel posebne priprave samo za slalom. Posebne kondicijske priprave bo imel tudi Rok Petrovič. Naši smučarji pričakujejo v prihodnji sezoni, ki je tudi olimpijska, najmanj takšne uspehe kot v letošnji. Najboljša smučarka preteklega sezone je bila Mateja Svet, najboljši smučar pa Bojan Križaj.

J. K.

Od tekme do tekme

Mali nogomet v Tržiču Športno društvo Loka je pripravilo turnir v malem nogometu, na katerem je sodelovalo pet ekip, ki so igrale na igrišču osnovne šole v Bistrici. Tudi čimstva ni manjkalo, igralci želijo še več takšnih turnirjev. Zmagali so nogometaši SD Loka, druge so bile Koprive, Kamele in četrti Tempo. (J. K.)

Kondor zmagovalce — Zmagal Kondorja se je končalo letošnje skofjelosko prvenstvo v A skupini skofjeloske občinske namiznoteniške lige. Po štirih letih je Kondor z Gorjanci ponovno zmagal. Ekipa, ki jo sestavljajo: Mrgole, Bertoncelj, Starman, Novine in Pina, je premagala vse nasprotnike in zasluženo osvojila prvo mesto. Drugi je bil lanski prvak LTH, tretja Iskra I, četrti Polet I, peti Polet II itd. Podlublje in Cento. Spleh sta izpadla v B skupino. B skupini je zmagala Jelovica, pred Iskro III, ki sta se uvrstili v A skupino. Tretja je bila Tempo, četrta Obrtniki, peti je bil Tehnik in šesti Karlovec. Zadnje dve ekipi bosta v prihodnji sezoni igrali v C skupini.

(J. Starman)

Polet premagal Lesce — V nadaljevanju nogometnega prvenstva Gorenjske so presenečenje igralci Poleta z zmago nad Lesce. Sicer pa so igrali med takole: Polet : Lesce 2 : 1, Jesenice : Alpin 4 : 0, Bohinj : Alpin 3 : 5, Kondor : LTH 3 : 3, Polet : Kondor 2 : 2, Alpin : Polet 1 : 0, Bohinj : LTH 1 : 0. Vodijski seničani pred Lesčani. V prejšnjih tekmah je LTH premagal Polet, Jeseničani pa v Zireh. Polet, Jeseničani in LTH bodo v tekmovalni skupini: Alpin : 3 : 1, let 8 : 3, Jesenice : Lesce 3 : 1, Polet : Lesce 0 : 4. Vodijski seničani pred Lesčani. V pionirski tekmovalni skupini pa so bili dosegli naslednji izidi: Alpin : Polet 7, LTH : Bohinj 2 : 2, Jesenice : Alpin 3 : 0, Polet : Lesce 2 : 1, Bohinj : Alpin 1 : 0. Vodijski seničani. (P. Novak)

V nedeljo, 3. maja

Beli dan na Krvavcu

Kranj, 22. aprila — Krvavec je bil letošnja zimsko sezono spet izbran za najbolje urejeno smučišče v Sloveniji in je dobil že tretjič zapored zlati snežinko v posebni akciji RTV Ljubljana. Delavci RTC Krvavec pripravljajo za nedeljo, 3. maja, slovesen konec smučarske sezone s tako imenovanim belim dnevom. Za popestritev dneva pripravlja RTC Krvavec tekmo v veleslalomu za rekreativce. Start bo ob pol enajstih, prijave pa bodo sprejemali v Tihi dolini med 9. in 10. uro, v primeru slabega vremena pa v Domu na Krvavcu. Vsi sodelujoči bodo lahko sodelovali v žrebanju praktičnih nagrad. Ob pol enih bo tekmovalje končano, nato bodo podelili nagrade in kolajne ter organizirali družabno srečanje vseh sodelujočih. V nedeljo torej pridite v čim večjem številu na veseli konec letošnje smučarije na Krvavcu.

J. K.

Vabljeni na prvomajski veleslalom

Lom pod Storžičem, 24. aprila — Na smučišču na planini Javornik nad Lomom pod Storžičem prireja Športno društvo Lom v petek, 1. maja, ob desetih dopoldne zanimivo tekmovalje v prvomajskem veleslalomu. Na tekmovalju lahko nastopijo vsi ljubitelji smučanja, prav tako pa je obisk Javornika tudi prijeten izlet v naravo. Tudi lačni in žejni ne boste. Koča na Javorniku, ki so jo zgradili športniki iz Loma, bo odprta, v njej pa je tudi 20 ležišč, razen njih pa je na skupnem ležišču še prostora za 20 obiskovalcev. Tekmovalje bo v osmih starostnih skupinah, od cicibanov do 10 let do starejših veteranov nad 45 let. Cicibani in pionirji plačajo po 250 din startnine, drugi pa 500 dinarjev. Prijave za tekmovalje sprejemajo še jutri na naslov Športno društvo Lom, 64290 Tržič, prijavitelji pa se bo mogoče še uro pred tekmovaljem na planini Javornik. Najboljši bodo prejeli kolajne in diplome.

J. K.

Člani smučarskega akrobatskega kluba Kranj se v športnem parku Stanka Mlakarja že pripravljajo na novo smučarsko sezono. Na posebnih napravah vadijo vsak dan od štirih do osmih zvečer, ob nedeljah pa od dveh do osmih. K sodelovanju vabijo vse mlade, dobre smučarje, ki jih zanima tudi akrobatsko smučanje. Poleti bodo trenirali v vodi, v pozni jeseni se bodo preselili na sneg, vse pa bo odvisno od denarja. — C. Z. — Foto: G. Šinik

alples industrija pohištva

Železniki, tel. 064/67 - 121

ŽELITE SODOBNO IN LEPO
POHIŠTVO?
ŽELITE SESTAVLJIVO
POHIŠTVO ZA OPREMO
VSEH BIVALNIH
PROSTOROV?

sistem

TRIGLAV

in KOSOVNI PROGRAM

vam nudimo v SALONU POHIŠTVA v Železnikih

POD UGODNIMI POGOJI:

- nasveti arhitekta
- 4-mesečni brezobrestni kredit s pologom
- brezplačna dostava in montaža na domu
- predelave in dodelave standardnega pohištva po vaši želji
- že ob nakupu se dogovorimo za točen datum dostave in montaže

PRODAJNI SALON JE ODPRT
OD 8. - 19. ure IN OB SOBOTAH
OD 8. - 14. URE

Delovnim ljudem, poslovnim prijateljem in vsem občanom iskreno
čestitamo za 1. maj — praznik dela.

metalka
BLAGOVNICA
KAMNIK
ČESTITAMO ZA PRAZNIK
DELA — 1. MAJ

DOMA JE
NAJLEPŠE...

od 20. do 30.
aprila 1987

Tla boste prekrili
z TALNIMI OBLOGAMI, stene s TAPETAMI.
Če vas mikajo NOVI VZORCI in VELIKA IZBIRA,
če bi radi kupili cenejše blago II. kvalitete,
če želite izkoristiti BREZPLAČEN PREVOZ do 20 km

Obenem pa si oglejte še barve za les, kovino
in beton.

Blagovnica sintelon
Kranj veta

Zdržena lesna industrija Tržič p.o.

Delovnim ljudem, občanom in
poslovnim prijateljem čestitamo
za praznik dela — 1. maj

Vabimo vas v naš novi
salon pohištva na
Deteljici!

TURISTIČNO DRUŠTVO BLED

PROGRAM PRIREDITEV V MAJU

3.	17.30	Promenadni koncert v Zdraviliškem parku
8. - 9.		Tradicionalni turnir barmanov za pokal Bleda v dvorani Kazine
10.	10.00	Tradicionalna kolesarska tekma okoli Blejskega jezera
10.	10.00	Golf turnir za nagrade pobratenega mesta v izvedbi golf kluba Ljubljana na blejskem igrišču za golf
10.	17.30	Promenadni koncert v Zdraviliškem parku
16.	20.00	Veliki večer alpske glasbe pod pokroviteljstvom ansambla Alpski kvintet v športni dvorani Bled
17.	17.30	Promenadni koncert v Zdraviliškem parku
20.	21.00	Večer jugoslovanske folklorne v Festivalni dvorani
23.	8.00	Turistični teniški turnir na igrišču Zaka
24.	17.30	Promenadni koncert v Zdraviliškem parku
27.	21.00	Večer jugoslovanske folklorne v Festivalni dvorani
28. - 31.		VII. MEDNARODNO SREČANJE GASILCEV
Program:		
28.	19.00	Slovesna otvoritev srečanja in družabni večer za vse udeležence v Športni dvorani Bled
29.	8.30	Pričetek tekmovanja v spretnostni vožnji v Zaki
	9.00	Otvoritev razstave gasilske opreme v Festivalni dvorani
	10.00	Spretnostna tekmovanja v centru Bled
	20.00	Družabno srečanje v Športni dvorani Bled
30.	10.00	Demonstrativni prikaz reševanja utopljenca
	11.00	Prikaz gašenja požara, reševanje iz ognja ter delo gasilskega letala in helikopterja
	15.00	Velika gasilska parada po blejskih ulicah
	19.00	Tovariško srečanje in razglasitev rezultatov v Športni dvorani Bled
31.	10.	Predaja zastave mednarodnega združenja gasilcev
29. 5. - 11. 6.		Umetniška razstava v avli Festivalne dvorane, razstavljajo akademski slikarji Polajnar, Ravnik in Frelih, člani društva Alpalik
30.	8.00	Turistični teniški turnir na igrišču Zaka
30.	17.30	Promenadni koncert v Zdraviliškem parku

POSREDNIK
Kokrica

sprejem in prodaja
rabljenega blaga (kolesa,
športna oprema...)
tel. 21 - 462

KOVINAR JESENICE

Komunalno podjetje
KOVINAR JESENICE,
Delovna skupnost skupnih služb

objavlja prosta dela in naloge za nedoločen čas

AVTOMATSKA OBDELAVA PODATKOV IN ORGANIZIRANJE AOP - 1 delavec

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

— VII. ali VI. stopnja strokovne izobrazbe organizacijsko-
računalniške smeri, zaželena praksa ali končana pri-
pravniška doba

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Komunalno podjetje Kovinar Jesenice, zbor delavcev DSSS, Jesenice, Spodnji Plavž 6, 64270 Jesenice, v osmih dneh po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po sprejetem sklepu.

HOTELSKO
TURISTIČNO
PODJETJE
BLED

Delovnim ljudem, poslovnim
prijateljem in našim gostom čestitamo
za praznik dela — 1. maj

SOZD ZDRUŽENI PROIZVAJALCI STROJNE OPREME
DELOVNA ORGANIZACIJA p.o.

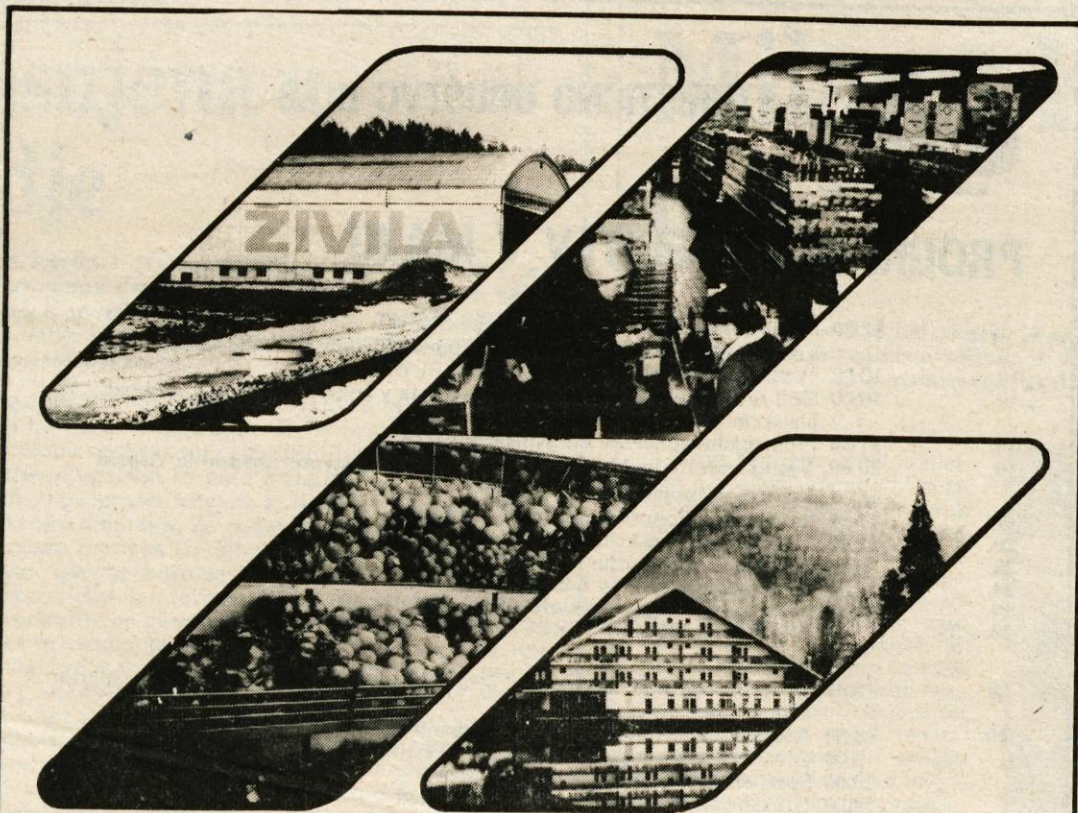
LJUBLJANA n. sub. o.

INDUSTRIJA KOVINSKE OPREME IN STROJEV - KRANJ

64001 KRANJ - JUGOSLAVIJA

Čestitamo za praznik dela — 1. maj

Delovnim ljudem, kupcem in poslovnim prijateljem
čestitamo za praznik dela — 1. maj

Priporočamo naše
trgovske
in gostinske storitve

Trgovska in gostinska
delovna organizacija
ŽIVILA

KOMUNALNO, OBRTNO IN GRADBENO PODJETJE KRANJ n. sol. o.

- TOZD KOMUNALA KRANJ — o. sub. o.
 - TOZD OBRT, KRANJ — o. sub. o.
 - TOZD GRADNJE, KRANJ — o. sub. o.
 - TOZD OPEKARNE, KRANJ — o. sub. o.
 - TOZD VODOVO — KANALIZACIJA, KRANJ — o. sub. o.
- in DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Delovni kolektiv čestita Gorenjcem in poslovnim prijateljem za praznik dela — 1. maj

SPAR-MARKT

SPAROVEC

STRUGA — Strau 66

tel. 9943-4227-23-49

Iz naše posebne ponudbe:

kava BRASIL	69.90 Sch
riž	6.90 Sch
1/2 kg rozin	11.— Sch
CENTRALNO SKLADIŠČE ZA ALVORADO KAVO	
kasete TDK, 3 kosi	79.90 Sch
moške in ženske ure po 30	Sch
velika izbira radioaparatorov in VI-DEOKASET	

ZELO UGODNA MENJAVA!

VABIMO VAS
NA NAŠE
DOMAČE
DOBROTE

Delovnim ljudem
čestitamo
praznik dela —
1. maj!

**MARIJA
PRIMC**

Cesta na Klanec 3, Kranj
(v bližini gostilne Blažun)
Vam nudi kvalitetno in
hitro izdelavo vseh vrst
očal.
Se priporoča.

čestita delovnim ljudem
in občanom Gorenjske
praznik dela
— 1. maj

**Franc
Robnik,
urar**

Kranj,
Vodopivčeva 8
(Mohorjev klanec)

čestita za praznik
dela — 1. maj

**ELEKTROTEHNIŠKO
PODJETJE**

Kranj, Koroška c. 53

čestita občanom
in poslovnim prijateljem
za praznik dela — 1. maj

Projektira in instalira vsa elektromontažna dela
jakega in šibkega toka.
Izdeluje el. razdelilce serijsko in po naročilu,
opremlja obdelovalne in druge naprave.
Prodaja elektrotehnični material na debelo in malo.
Servisira izdelke priznanih firm: Iskra, El, Riz, Čajavec, Grundig in Sever.

PROJEKTIRA • PROIZVAJA • INSTALIRA
• PRODAJA • SERVISIRA

OBLAČILA
Novost
Tržič

V naši tovarniški trgovini na Detelijski cesti
odslej vsak teden nekaj novega v
ponudbi po ugodnejših cenah!

Čestitamo ob
prazniku dela!

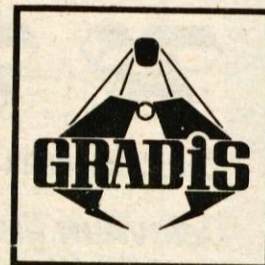
**AGROCOOP — AN
NOVI SAD**

z enotami:

TOZD NEOPLANTA	TOZD AROMA
TOZD FARMACOOOP	TOZD KULPIN

Čestitamo Gorenjcem za praznik
dela — 1. maj

V skladišču v Kranju, Cesta Staneta Žagana
(tel.: 064/25-268) in 25-267 nudimo:
sveže meso, mesne izdelke, mesne konzerve,
sveža jajca in perutnino, čips in vse vrste
konzervirano sadje in zelenjavo.

GRADIS
TOZD GRADBENA ENOTA
JESENICE
TOZD LIO ŠKOFJA LOKA

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem
čestitamo za praznik dela — 1. maj

ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA — ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA — ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA — ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA

sozd
moda

Elita

Delovnim ljudem in zvestim kupcem čestitamo
praznik dela — 1. maj.

ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA — ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA — ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA — ELITA, HIŠA VAŠEGA NAKUPA

MALI OGLASI

tel.: 27-960
cesta JLA 16

vozila

Prodajni MOTOR tomos avtomatik z masko in usmerniki rdeče barve, skoraj nov. Tel.: 064 35-770 5551

Prodajni MOTOR tori. Hudobivnik, Lube 51, Šenčur 5992

Prodajni JUGO 55, letnik 85. Knaflič, Sp. Gorje 208 5999

Prodajni rezervne dele za Z 101. Dor. di Ajtovski, T. Vidmarja 10, Kranj 6000

Poceni prodajni LADO 1200, letnik 1977. Tel.: 22-861 6001

Prodajni Z 750, letnik 1980. Ogled vsak dan popoldan. Zvone Boric, Bistrica 86, Tržič 6002

Prodajni Z 750, letnik 1982. Tel.: 50-568 6003

Prodajni Z 750, letnik 1978. Tel.: 57-143 6004

Prodajni ALFETO 1.6, letnik 1979, z dodatno opremo, odlično ohranjen, 3 zime nevoženo in stalno garažirano. Milan Oražem, Ribenska 14, Bled 6005

Prodajni DIANO, letnik 1978. Brane Jelar, Britof 158 6006

Avto SIMCA-HORIZON, letnik 1978, zlata bronza, prevoženih 60.000 km, ugodno prodajni. Tel.: 061/555-577, po 16. uri 6007

Prodajni Z 101 L, dobro ohranjen. Sr. vas 77, Šenčur 6008

126 P, letnik 1977, prevoženih 66.000 km, prodajni za 70 SM. Andromako, Sp. Besnica 68 6009

Prodajni Z 101, letnik 1974. Tel.: 38-794 6010

GOLF JGL, letnik 1981, dodatno opremljen, prodajni. Tel.: 50-710 6011

Prodajni CERADO (5,80 x 2,35). Edvard Menart, Dolenja doždeva 25, Gorenja vas, tel.: 68-747 6012

Prodajni MOPED tomos kolibri, starejši, in enofazni betonski MEŠALEC liv. Pobežin, Loka 106, Tržič 6013

Prodajni APN 4 hippy. Tel.: 80-558 6014

Prodajni ŠKODO 105 S, malo voženo, letnik november 1978. Tel.: 064/60-774 6015

Poceni prodajni VW letnik 1969. Oblak Jože, Zalog 11, Golnik

Prodajni dobro ohranjen LADO 1500 S, rdeče barve, leto proizvodnje 1982. Peter Ceferin, Vešter 20, Škofja Loka, tel.: 62-544

Krajani Bleda
vabijo
Gorenjce na
SREČANJE KRAJANOV
BLEDA
1. maja 1987 od 16. uri v
Ledeni dvorani na Bledu
Kulturni in zabavni
program
Velika modna revija Sukno,
Vezenine, Almira
Srečelov in na koncu
domača veselica
Vstopnine ni!
Za hrano in pijačo po
zmernih cenah jamči Hotel
Krim Bled
Ko boš prišla na Bled,
boš...

Prodajni R 4 TL, letnik 1978. Orešnik, Frankovo nas. 73, Šk. Loka 6016

Ugodno prodajni FORD GRANADO L 2.3, letnik 1977, in kompresor za zrak, 150-litrski. Janez Gartner, Frankovo nas. 84/a, Šk. Loka, ogled popoldan 6017

Prodajni karambolirano LADO 1300 z rezervne dele. Skopec, Log 33, Šk. Loka 6018

Ugodno prodajni ŠKODO 110 LS, letnik 1978. Jože Terškan, Trboje 108 6019

Prodajni MOPED ATL 14 in dobro ohranjen KASON za tovorni avto, dolžine 5 m. Tel.: 70-083 6020

Prodajni Z 101, letnik 1973. Tel.: 28-368 popoldan 6021

Prodajni WARTBURG, letnik 1979. Edo Tržan, Pod stražo 1, Bled 6022

Prodajni NSU 1200 C, cena po dogovoru. Tel.: 50-702 6023

126 P, letnik 1979, podam. Britof 587, Kranj 6024

Prodajni moško KOLO na 10 prestav in žensko na 5 prestav, dele za Z 101, tor. stekla, vrata prtljažnika, luči in delnice notranji blatnik. Janez Vidmar, Zg. Bitnje 203 6025

Prodajni MOPED avtomatik in karambolirani VW 1300, letnik 1972 in breje KRAVO v 6. mesecu. Adergas 27 6097

Prodajni Z 750, letnik 1976, obnovljen. Tel.: 47-064 5576

razno prodajni

GOBELIN ženski akt, 105/80, uokvirjen, primeren za poročilo ali drugo darilo, prodajni. Cena 9 SM. Tel.: 75-610 5599

Se 7 ton dobrega SENA in OTAVE ugodno prodajni. Tel.: 74-590 zvečer 6078

Prodajni dve OKNI termotorn (100 x 90) z roletami in FIZOLOVKE. Kožuh, Cesta talcev 27, Škofja Loka 6079

Prodajni globok in športni otroški VOZIČEK, rjav žamet. Tel.: 27-645 6080

Tudi lastovka išče in zgradi
svoje udobno, varno gnezdo,
z ravno pravnjo odprtino...

Ko gradite svoje gnezdo, ne pozabite:
okna in vrata
varujejo domačo intimnost,
okna in vrata
povezujejo z okolico,
okna in vrata
omogočajo prijetno počutje,
okna in vrata
lepšajo videz in zagotavljajo varnost.

Za vse hiše in hišice
v mestu ali na deželi,
v gorah in ob morju,
za vse njihove velike
in majhne odprtine so
okna in vrata
pripravljena.

uspelo vam bo
JELOVICA
lesna industrija, Škofja Loka, Kidričeva 58

Posebne ugodnosti:

- pri prevozu
- za nakup preko zadrug in gradbeno operativno

Poslovalnice:

Škofja Loka, Zagreb-Sesvete, Nova Gradiška, Osijek, Pula, Crikvenica, Zadar, Šibenik, Split, Bar, Banja Luka, Sarajevo-Rajlovac, Stara Pazova, Valjevo, Kragujevac, Zaječar, Niš, Priština, Peč, Dečani, Skopje-Madani

Prodajni semenski KROMPIR vesna. Studenčec 12, Lesce 6081

Prodajni semenski in jedilni KROMPIR igor in dezire. Sebenje 36, Križe 6082

Prodajni PESO za krmlo. Tel.: 064/42-764 6083

Prodajni brako PRIKOLICO. Jože Lužan, Žeskova 1, Kranj 6084

Prodajni KROMPIR igor za seme. Lajše 19, Selca, tel.: 66-257 6085

Prodajni novo vodno ČRPALKO, 500 litrov/min, žensko KOLO in plato VOZIČEK. Tel.: 064/74-078 6086

Prodajni krmilno PESO in drobni KROMPIR. Čirče 13, Kranj 6087

Ugodno prodajni dolgo belo poročno OBLEKO št. 40. Sušnik, Zg. Brnik 116 6088

Poceni prodajni temno modro OBLEKO št. 8, za fanta. Tel.: 064/21-706 6089

Prodajni traktorske GUME. Tel.: 55-167, po 20. uri 6090

Ugodno prodajni dolgo poročno OBLEKO in obhajilno OBLEKO. Tel.: 22-761, popoldan 6094

Prodajni semenski KROMPIR dezire in jarto. Voklo 30, tel.: 49-136 6098

HLADILNIK z zmrazovalnikom v omari, lužen hrast, nov, prodajni. Nova vas 8, Radovljica 6051

Prodajni PLUG obračalnik, enobrazdni. Vopolje 5, Cerklje 6052

RAČUNALNIK commodore 64, nov, s kasetikom in ročko, ugodno prodajni. Mavčiče 95 6053

Ugodno prodajni ČB TV gorenje, star 2 leti, za 9 SM. Boštar, Trboje 4 6054

HLADILNIK z zmrazovalnikom, 250-litrski, prodajni. Ogled v sredo zvečer od 18. do 20. ure. Tel.: 61-188 6055

GLASBENI stolp beton 2 x 30 V, dvojni kasetar, deklariran, prodajni. Tel.: 25-797 6056

UNIVERZAL, 45. kon. moči, en pogon, 100 delovnih ur, s kabino, prodajni. Tel.: 065/55-153, med 7. in 9. uro popoldan ali 55-420 med 20. in 21. uro 6057

IMT 533 s kabino, 1800 del. ur, nove gume, prodajni. Tel.: 065/55-153, med 7. in 9. uro popoldan ali 55-420 med 20. in 21. uro 6058

Prodajni samonakladalno PRIKOLICO, 22 kubično. Zg. Gorje 20 6059

gradbeni mat.

Prodajni dva nova sončna KOLEKTORJA. Tel.: 47-429 6072

Prodajni 1 m² hrastovih PLOHOV. Tel.: 70-227 6073

Ugodno prodajni 50 m² klasičnega hrastovega PARKETA 50 x 5. Tel.: 35-324 6074

Prodajni OKNA s stekli. Tel.: 47-429 6075

Fasadni PESEK kalcit, 2,5 m³, prodajni. Tel.: 22-973 6076

Prodajni smrekov OPAZ. Naslov v ogl. oddelku 6077

Prodajni 10 m² mehkega TERVOLA. Tel.: 46-447 6095

Prodajni rabljeno betonsko strešno OPEKO. Dragočajna 20, telefon 061/627-121 6096

stan.oprema

Prodajni vrtno MIZO in 2 KLOPI. Tel.: 46-189 6029

Ugodno prodajni kuhinjske ELEMENTE in ŠTEDILNIK (2 plin, 2 elek.). Žnidaršič. J. Pucija 5, Planina 3, stan. 15 6030

Prodajni dnevno OMARO una in garderobno OMARO za predsobo, po ugodni ceni. Slavko Sabolek, Frankova 46, Škofja Loka 6031

Ugodno prodajni dnevno SOBO. Cesta talcev 23/b, tel.: 28-675 6032

Ugodno prodajni kuhinjske ELEMENTE, ŠTEDILNIK, HLADILNIK, pomivalno, KORITO, BOJLER. Partizan-ska 46, Šk. Loka, tel.: 61-850 6033

Ugodno prodajni KAVČ in dva FOTELJAJA. Peternej, Brode 23, Šk. Loka 6034

Prodajni novo SEDEŽNO garnituro, primerno za manjše stanovanje ali vikend. Tel.: 33-616 6035

živali

Prodajni KRAVO, ki bo konec maja teletila. Zupan, Podhom 20, Zg. Gorje 6060

Prodajni TELIČKO simentalco, staro 14 dni. Suha 33, Kranj 6061

Prodajni dva PUJSKA, stara 9 tednov, cepljena proti kugi. Okroglo 15, Naklo 6062

Prodajni BIKCA simentalca, težkega 250 kg. Jože Kogovšek, Repnje 46, Vodice 6063

Prodajni mlado dobro KRAVO s teletom. Močnik — pri kegljišču, Medvode 6064

Prodajni manjše in večje PRAŠICE, so cepljeni proti kugi. Stanonik, Log 9, Škofja Loka 6065

Prodajni 2 meseca stare PIŠKE. Mlaška c. 35, tel.: 22-131 6066

Prodajni breje TELICE simentalke. Alojz Rozman, Peračica 7 6067

Prodajni mlado KRAVO simentalco po teletu, dobra mlekarica. Jože Sirc, Zadnja vas 7, Begunje 6068

Prodajni mlade OVNE za pleme in jagneta za zakol. Soklič, Češnjica 22, Podnart 6069

Prodajni KRAVO, dobro mlekarico. Janko Ahačič, Podlublje 11, Tržič 6070

Prodajni PIŠKE nesnice po 1800 din. Janez Pivk, Čegelnica 30, Naklo. POHITITE, KER JIH JE MALO! 6071

zaposlitve

Takoj zaposlim stavbnega KLEPARJA ali priučenega. OD dober. Tel.: 064/41-011 5238

HONORARNI zaslužek pri prodaji knjig na področju Slovenije. Pogoj: lasten prevz, delo tudi ob sobotah in nedeljah. Šifra: Pridnost—zadovoljstvo 5508

Honorarno zaposlimo vestno žensko za čiščenje in pospravljanje. Gostilna Blažun, C. talcev 7, Kranj, tel.: 22-001 5791

Kdor je pripravljen delati ob vikendih se lahko vključi v organizirano prodajo najkvalitetnejših priročnikov? Šifra: Prevoz zagotovljen 5795

OSTALO

Žagam drva na domu z bencinskim motorjem. Cena za 1 m³ din 1.000. Jerab, Mestni trg 3, Škofja Loka, tel.: 62-226 6091

Iščem inštruktorja politične ekonomije. Tel.: 45-064 6092

stanovanja

Moški, 41 let, odda sobo z uporabo kuhinje, prijetni ženski za pomoč v gospodinjstvu in nekaj nege za starejšo žensko. Šifra: Tržič-okolica 6026

Nujno rabimo stanovanje. Šifra: Mlada družina 6027

V Kranju ali okolici iščem sobo z možnostjo kuhanja in souporabo sanitarij. Šifra: Mlada uslužbenka 6028

OBVESTILA

GRADBENO SKUPINO za strokovno in kvalitetno izgradnjo poslovnega prostora v izmeri 120 m² s pričetkom del v maju iščem. Tel.: 064/50-348, Tržič 5764

kupim

Kupim MOTOR za opel 1700 ali 1900 kubikov. Pri Gustelju, Zg. Brnik 127 6039

Kupim TELE simentalca, starega do 10 dni. Tel.: 75-914 6040

Kupim Z 101, letnik 1976/80, potrebna manjših kleparskih del. Tel.: 47-064 6041

posesti

Prodajni zazidljivi PARCELI v Selški dolini. Naslov v ogl. oddelku 6036

Dva prostora dam v najem za mirno obrt ali skladišče, 5 km iz Kranja. Naslov v ogl. oddelku 6037

Prodajni letošnje KOŠNJO na ravnam in dam v najem NJIVO. Šifra: Pod Tržičem 6038

izgubljeno

Izgubil sem RENE za sadilec za krompir od Glin do VOPOVELJ. Prosim najditelja, naj jih vrne v Vopovlje 5 pri Cerkljah 6093

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš sodelavec

STEVO KRFOGEC

strokovni sodelavec za kooperacije

Pogreb pokojnika bo v sredo, 29. aprila 1987 ob 15.30 na pokopališču v Kranju.

Delavci DO Iskra Električna orodja Kranj

Čez vodico,
čez rečico
ni prehoda
in ne broda,
ni mostu
in ni brvi,
splav ne vozi,
čolna ni.

Jož, jož, jož,
zajček sivi moj,
čakaj...
(narodna)

Vso si znala na izust
povedat al' pa brat;
a življenju brez poroštva
ušle so pesmi iz otroštva.

Za vedno nas je zapustila

NATAŠA ŠTEMPIHAR

v petem letu starosti

Žalujoci: mamica Olga, oči Marjan, Aleš in ostali njeni.

V Kranju, 26. aprila 1987

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega sina, brata, svaka, strica, nečaka in vnuka

MARJANA MULEJA

iz Sp. Lipnice

se iskreno zahvaljujem dobrim sosedom, sorodnikom, prijateljem, sodelavcem in znancem za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih. Zahvaljujem se za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvala izrekamo sodelavcem iz Iskre mehanizmi Lipnica in Železarne Jesenice, mladinskemu aktivu ter tovarišema Kleču in Oblaku za besede slovesa. Zahvaljujem se organom za notranje zadeve, dr. Grmovi, pevcem bratje Zupan in duhovnikoma za lep pogrebni obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: mama, oče, Marija, brat Jani s Tončko, brat Slavko s Tatjano, nečakinji Danica in Matejka, stara mama ter drugo sorodstvo

Sp. Lipnica, 20. aprila 1987

ZAHVALA

Ob smrti dobrega moža, očeta, dedka, pradedka, strica in tasta

JANEZA BOŠTARJA

se iskreno zahvaljujem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, posebno Točovim, za vso pomoč, izrečeno sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebno hvaležni smo dr. Tomažu Hribniku za zdravljenje in vso pozornost, ki jo je izkazoval našemu atu. Zahvaljujem se ZB Visoko, kulturnemu društvu in galskemu društvu za podarjeno cvetje in spremstvo. Hvala tov. Grosu za poslovilni govor. Hvaležni smo sodelavcem delovnih organizacij Adria Airways, Iskra-Kibernetika, OŠ Veljka Vlahoviča Maribor in Merkur Kranj za izrečeno sožalje, cvetje in spremstvo. Najlepša hvala g. župniku iz Šenčurja za pogrebni obred in pevcem Vigred za zapete žalostinke. Se enkrat hvala vsem.

YSI NJEGOVI

Visoko, 16. aprila 1987

ZAHVALA

Ob tragični izgubi naše sestre, tete in sestrične

ZINKE PRAPROTNIK

se iskreno zahvaljujem sosedom za takojšnje pomoč, izrečena sožalja in podarjeno cvetje, sindikatu DO Gorenjska predilnica, g. župniku za lepe poslovilne besede in pogrebni obred. Hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

YSI NJENI

Hotavlje, Žiri, Škofja Loka, Ljubljana

MNOGO PREZGODAJ NAS JE TIHO ZAPUSTIL NAŠ DRAGI

BOŽO AUDIČ

ISKRENA HVALA VSEM, KI STE MU V TEŽKIH TRENUTKIH ŽIVLJENJA STALI OB STRANI IN NAM OLAJŠALI ZADNJE SLOVO.

YSI NJEGOVI

KRANJ, 29. APRILA 1987

